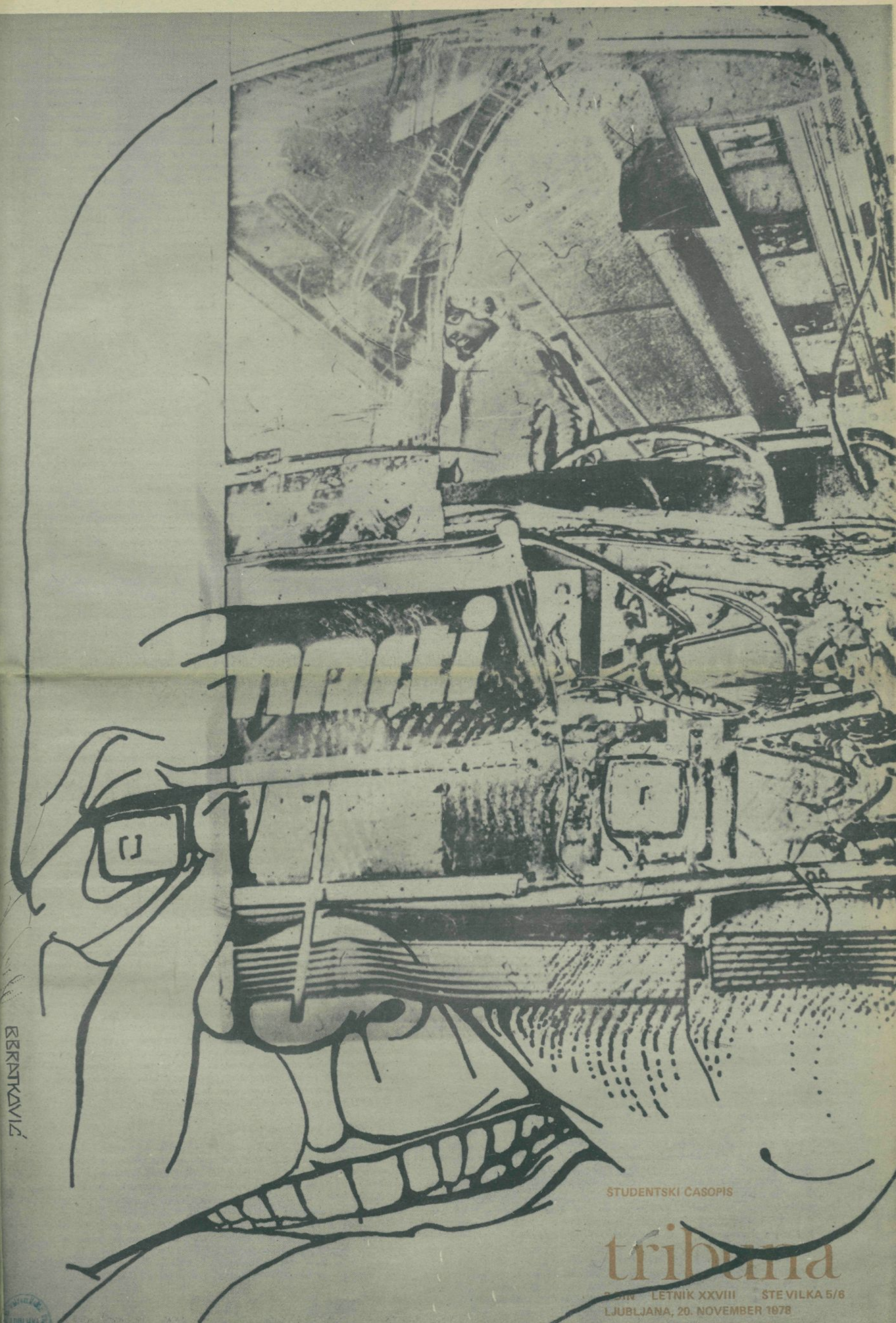

BERKATKOVIC

STUDENTSKI CASOPIS

tribuna

XXVIII LETNIK XXVIII STE VILKA 5/6
LJUBLJANA, 20. NOVEMBER 1978

Michel Tort je v sodelovanju s Christianom Bandelotom in Rogerjem Establetom izdal pri založbi Massero dvesto strani kritike inteligenčnih testov (Michel Tort, Le quotient intellectuel, Petite collection Maspero, Paris, 1977). Pod Mao-Ce Tungovim geslom: „Najbolj ponižani so najbolj inteligentni“ in za uvodnim stavkom o pustošenju, ki ga dandanašnji počenjajo inteligenčni testi, sledi študija, ki dokazuje neznanstvenost in ideološkost testne historije. Avtor svojega stališča ne skriva, ampak ga jasno pokaže že na naslovni platnici knjige: Testi so kritizirani, odkar obstajajo, še prav posebej inteligenčni testi. Branijo jih v imenu znanosti, razgaljajo in upravičeno obtožujejo v imenu proletarske ideologije. Toda testi se pod plaščem znanstvenosti bujno plodijo. Z njimi je treba končati enkrat za vselej. Knjiga hoče razdejeti ta teroristični instrument, zato da bi se v praksi začel boj za ukinitev testov.“ Najprej si oglejmo ugotovitve, do katerih pripelje študija.

Sklenimo

Kaj je inteligenčni test? Nič drugega kot ideološka aparatúra, torej sklop sračjegneznih ideoloških orodij (šolska vaja + ideološke zahteve + triki s številkami + teroristična metodologija + razne manipulacije ipd.).

Ta ideološka naprava sodi k lahkemu orožju meščanske ideologije. Ob boku in v senci težke artilerije državnega aparata (šola, informatika...) uporabljajo tudi lažja, bolj gibljiva in prestavljiva orožja, ki jim streže posebno tehnično osebje. Ideološkemu aparatu države je test to, kar je pištola artileriji. Služi za odstrel posameznikov (katerih?), kot se temu pravi. V osnovnih vodilih pri graditvi te posebne ideološke naprave — inteligenčnega testa — znova naletimo na najpogostejše sicer prikrito prisotne bistvene sestavine meščanske ideologije: na meščansko pojmovanje spoznavanja, na meščansko pojmovanje človeške narave in na meščansko pojmovanje delitve dela.

Meščansko pojmovanje spoznavanja

Meščanska filozofija spoznavanja dvakratno učinkuje preko inteligenčnih testov: kolikor se I.Q. poteguje, da bi veljal za spoznavano orodje in kolikor to orodje temelji na kategoriji inteligence kot orodju spoznavanja.

Upravičeno smo podčrtali (pripomba prevajalca: v predhodnem tekstu posameznih poglavij knjige) umeten in zvijačen značaj inteligenčnih testov. Seveda se s tako ugotovitvijo ne moremo zadovoljiti, kajti ta metodološka pomanjkljivost testov sloni na dejanskem pojmovanju intelektualnega procesa. Meščanski razred noče poznati razredov: pozna le posameznike z njihovimi individualnimi lastnostmi (kot je na primer inteligenca) ali pa s prirojenimi sposobnostmi in zmožnostmi obdarjenega abstraktnega človeka (inteligenca kot spoznavna moč). Suče nas torej med diferencialno in splošno psihologijo. Toda bistvo je namenoma zamolčano: namreč, da ima spoznavni proces v odnosu do drugih družbenih praks (do razrednega boja, do proizvodnje) le relativno samostojnost; da izvajajo spoznavanje v družbene ekonomske, politične in ideološke odnose zajeti posamezniki; da vsako spoznavanje po vsebini in obliki nosi pečat družbenih razmer, v katerih poteka. Potemtakem tiči zvijača testa v tem, da pod izkusvenim videzom uresničuje meščanske ideologije spoznavanja: objekt spoznavanja je treba zgrabiti v čistem stanju. Ker pa to čisto stanje ne obstaja, je testno delo sestavljeno iz fabriciranja tega stanja iz kakršnihkoli že zaplat. Zaradi tega pač nastanejo čisto določljiva izkrivljanja. Podajmo nekaj primerov.

I. Q. si prizadeva v kar največji meri izločiti delež poprej obstoječih znanj, potrebnih za uspešno odgovarjanje na vprašanja. Eno je spomin (v čistem stanju) in drugo inteligenca (v čistem stanju). Toda ni primera, da bi kritični pretres testnih preizkusov ne zanikal tega ločevanja: vedno so potrebna predhodna znanja. Če iz tega majhnega dejstva potegnemo ustrezne posledice, končamo pri sklepu, da psiholog ne pozna tega, kar primerja. Vzemimo preprost in realen primer: v treh dnevih primerjamo dosežke vojakov s testom vrste „Ravenove matrice“ (matrix de Raven). Vojaki se razlikujejo po svojem razrednem izvoru, razrednem položaju in po šolski izobrazbi: toda vojašnica kot vojašnica, psiholog tega noče vedeti. Šteli bodo le rezultati vojakov na matriki... Za nekoga, ki je matematik, test ne bo predstavljal problemov. Zadošča mu, da podatek, ki mu ga ponudi test, vstavi v kakšno že prej izdelano klasično shemo. Če primerjamo dva matematika z enako šolsko izobrazbo, ima primerjava njunih dosežkov natančen smisel: kar ju ločuje, je hitrost računanja. Toda z matrico soočen delavec se nahaja v popolnoma drugačnem položaju: na mestu samem in s sredstvi, ki so mu tisti hip na razpolago, mora izdelati shemo rešitve; in četudi reši le vprašanje, dve, njegov dosežek ne dovoljuje nikake primerjave z obema matematikoma. Intelektualni proces, da upoštevamo le to, je popolnoma različen. Delo intelektualcev je bilo kar se da hitro iskanje že obstoječega programa, sprememba nekaj kartic tega programa in vse to z največjo možno hitrostjo; delavčeva naloga pa je izdelava programa. Zatorej se psiholog znajde v položaju, da mora z divjaškim določevanjem kolikosti primerjati neprimerljivo pri vseh testih, ki se nanašajo na vnaprejšnja, na podlagi razredne strukture šolskega aparata med prebivalstvom, neenako razširjena znanja.

Pojdimo še dalje: da bi si kakorkoli že mogel izdelati zamišljeni predmet — v tem primeru čisto inteligenco — mora psiholog iz intelektualnega procesa odstraniti vse, kar je preveč obelježeno z družbeno pogojenostjo tega procesa. Zanimarjenje tega odnosa pa zabriše zapletenost procesa. Zares, če inteligence ne definiramo kot lastnosti gospoda N, ampak kot razumevanje (inteligence) nekega danega položaja s strani navedenega gospoda, opazimo, da inteligenčni testi vedno puščajo ob strani glavne vidike intelektualnega procesa. Ena glavnih faz doumevanja neke stvarnosti je sestavljena iz vedenja, kako zbirati primerne informacije o neki stvarnosti, kako ji postavljati vprašanja, izbirati surovi material iz občutene izkušnje... Toda tako v testih in v šolskih vajah je ta vidik intelektualne prakse vedno zabrisan. Kandidatu so zmeraj posredovani vsi podatki, potrebni za rešitev postavljenih vprašanj. Od tega trenutka dalje mu je treba dokazati le še urnost pri reševanju določenega tipa intelektualnih problemov: gre za tip šolske vaje. Če soočimo to obnašanje s tistim, ki je dejansko zahtevano v spoznavnem procesu, kakršen poteka pri znanstvenem spoznavanju ali čisto preprosto pri razreševanju običajnih življenjskih težav, bi ga prav lahko označili za neodgovorno in nepremišljeno. Hitro storiti pomeni biti inteligenčen le v odnosu do določenega tipa preizkušnje, (ko si prepričan, da obstaja dobra rešitev in da je taka le ena!) in do določenega tipa družbenih vrednot (tekmovalnost, nagnjenost h kazanju svoje moči). Ni slučaj, če je vse, kar izvira iz izkustva in opazovanja, odstranjeno iz inteligenčnih testov; zakaj na tej ravni je povezava med intelektualno prakso in drugimi družbenimi praksami očitna; razumljivo, da je zato težko osamiti „čisto“, tako od okolja, v katerem se dogaja, kot od predmeta, na katerega se nanaša, neodvisno „inteligenco“.

Portret — robot debeloglavega in visoko IQ-jevskega vedeža ne obstaja. Nič nam ne zagotavlja, da bi baročni matematik Leibnitz, ki je bolj skrbel za posploševanje svojih odkritij, kot pa za poglobljanje njihovih osnov, uspel pri zadevah kakega Cauchy-ja. Četudi ves svet pozna kakega genialnega matematika, edinega, ki je sposoben izpeljati novo rešitev s kosom krede na vogalu table, vendarle nič ne zagotavlja, da ta celota tu učinkovitega obnašanja ne bi pripeljala do neumnosti v kakšnem biološkem laboratoriju. Skratka, to kar dovoljuje nekemu posamezniku, da kot intelektualce učinkovito deluje v danem izseku spoznavanja, ni splošna in formalna zmožnost, ampak družbeno stanje, ki se spreminja v odvisnosti od proučevane stvarnosti, družbene organizacije znanja in družbene organiziranosti v celoti.

Nič drugače se ne dogaja z navadnimi zadevami življenja. Če so kmetje v odnosu do, zanje neutemeljenih, inteligenčnih testov ali šolskih vaj videti okorni, so taki zato, ker njihovo razumevanje običajno poteka v družbenih razmerah, ki izključujejo lahkotnost in prenapljenost. Kadar nek vinogradnik iz Centralnega masiva uvaja nove cepljenke, da bi se mogel upirati konkurenci južnih vin z visoko vsebnostjo alkohola in nizko ceno, tveganje ne zaobsega le možnosti zmote oziroma slabe ocene. Več — do ocene končnega rezultata ne pride na osnovi omejenega števila preizkusov; nova cepljenka je lahko dobra, a leto slabo. Odločanje o uvajanju novega in o širjenju nove sadike — kar je nedvomno intelektualni uspeh — terja v odnosu do življenja takšno splošno zadržanje, ki prav lahko privede do neuspehov, kadar je prestavljeno na druga področja (na primer: v šolo oz. njeno karikaturu — test). Ne smemo pa pozabiti tudi nasprotnega: nič ne zagotavlja, da bi bleščeč politehnik zares bil tudi preudaren kmetovalec.

Iz opredelitve razumevanja (inteligence) s pomočjo stvarnih okvirov, v katerih se dogaja, izhaja pomembna posledica: inteligenca ni neka nespremenljiva lastnost posameznika. Isti posameznik more biti, pač glede na družbeno okolje, v katerem deluje, intelektualno visoko dejaven in intelektualno jalov, nadarjen in bebast.

Kaj je to: vedeti? Kaj je spoznavanje? Znanje ne pade izpod neba v obliki razodetja. Prav tako ni čisti proizvod možganov kakega osamljenega genija. Še manj pa je odkritje skrivnosti, ob katero bi se nekega lepega dne spotaknil neki posameznik.

Nasprotno, znanje je delo, sestavina človekovega delovanja v boju proti naravi in v njenem naročju, delo, ki:

1. povezuje neko spoznavno resničnost (predmet spoznavanja), spoznavna orodja (zamisli, pojmovanja, izkusvene sklope, opazovanje...) in intelektualno delovno silo (včasih posameznika, najbolj pogosto pa kolektiv);

2. predstavlja proces pretvarjanja vsake prvine v druge.

Vendar je za test značilno nepoznavanje tako intelektualnega procesa kot tudi dela. Razložimo to z dejstvi. Iz česa se pravzaprav sestoji spoznavna stvarnost? Katera spoznavna orodja uporabljamo? Kakšno intelektualno delo zahtevamo od testiranega osebká?

1. V testu dejansko sploh ni spoznavanju zadane stvarnosti. Tisto, kar je dano, je dano kot predmet spoznavanja, je le vnaprej izdelana rešitev, do katere se mora testiranec prikopati tako, da jo znova poišče, izbrska (retrouver), ne pa samostojno spoznavno razvije. Test je niz vprašanj. Vsakemu ustreza en odgovor in sicer en sam dober odgovor. Rešitev obstaja prej kot vprašanje: vsa so bila izdelana glede na že prej obstoječe rešitve, ki jih gre v testu le ponoviti, ponovno najti. Navaden spoznavni proces, ki začne od spoznanega in ga nato prikrije z nepričakovanimi, čudnimi in malce smešnimi vprašanji!

2. Kar se spoznavnih orodij tiče, se ta najbolj pogosto skrijejo na prvinske šolske potrebišine kot sta papir in svinčnik. Testiranec se v nobenem trenutku ne nahaja v položaju, da bi si mogel sam oblikovati svoja spoznavna orodja, kajti on ne postavlja vprašanj. Vsiljena so mu. Ker pa so postavljena na osnovi rešitev, uveljavljajo omejeno število umskih shem, ki hkrati predstavljajo obvezna pota, ki jih je treba nujno izbrati, če naj bo dosežena prava rešitev. Spoznavna orodja so torej prav tako izdelana vnaprej kot rešitev sama.

3. Preoblikovalnega in presnovljelnega dela sploh ni. Testiranec prav tako ne spreminja spoznavnega predmeta, kot ta ne spreminja njega samega. Naj zadene ali naj mu spodleti, naj odgovori dobro ali slabo, ničesar se ne nauči. Iz preizkušnje stopi v tem pogledu takšen, kot je vstopil vanjo. Gre za popolno nasprotje delu in učenju. Sicer pa ravno v tem — kakšen paradoks — tiči pogoj sine qua non, da test sploh deluje in izpolnjuje svoje poslanstvo. Predpostavimo za trenutek, da se otrok česa nauči med testiranjem: njegova intelektualna zmožljivost se spremeni prav za toliko. Kakšna zadrega za psihologa! Kateri rezultat namreč upoštevati: o zmožljivosti pred preizkušnjo ali po njej? Toda kako izmeriti tisto poprejšnjo? Spomnimo se, da je I. Q. stanovitna lastnost posameznika in da se ne spreminja. Zato pri takšni opredelitvi pozor pred vsakimi priložnostmi, ki bi mogle, pa čeprav še tako malo, spreminjati to vrednost. Od tod testi, ki se najpogostejše predstavljajo kot navidežno pretrgan in neskladen niz vprašanj brez glave in repa: serije nazaj branih števil se nahajajo v lahkotni soseščini z gravurami devetnajstega stoletja, železnica z rezili nožev, rumena narcisa s karamelami, trikotniki z dobrimi redi in odbori. Med ostalim se posreči tej hote organizirani zmedi preprečiti vsak celovit vpogled in s tem tudi minimalen pogoj vsake strategije (testiranja).

Človeka pograbi želja do upravičenega poroga v odnosu do te stare šare, ki si domišlja, da je znanstvena. S tem ne bi osmešili česar koli — tu smo v prisotnosti enega od stranskih proizvodov meščanske idealistične koncepcije spoznavanja. Ne glede na to, za katero inačico gre, je zanj vedno značilna zmotna predstava stvarnosti znanstvenega dela. Če naj ji verjamemo, bi znanost soočala čisti subjekt z objektom. Odnosi, ki nastopajo med obema, pa se omejujejo izključno le na intelektualne postopke sklepanja, izpeljevanja, posploševanja, primerjanja, označevanja... Zanimana je vsa stvarnost znanstvenega dela in s tem tudi stvarnost učenjakov kot skupine. Dejanska protislovja, ki se prepletajo v različnih razdelkih znanja, so nadomeščena s preprostim protislovjem med subjektom in objektom: lenobna filozofija, ki izraža gospodujočim razredom lasten prezir do dela; tudi filozofija lastništva — kolektivna dejavnost je prikazana preko sposobnosti in zmožnosti subjekta. Stvarnost je področje, na katerem inteligenčen človek pase svoj vzvišen pogled gospodarja.

Kadar govorijo o inteligenci, si jo pri priči predstavljajo kot osebno lastnost nekega subjekta, kot neko notranje zaznavajočo kakovost, ki naj bi jo posameznik imel v sebi v obliki neakčne abstraktne sposobnosti, ki obstaja v čistem stanju zunaj vsake zunanje dejanskosti. O človeku ali otroku pravimo, da je inteligenčen. Govorimo o inteligenci N-ja ali M-ja. Nekateri gredo celo tako daleč, da govorijo o čisti inteligenci. (...) Tak način gledanja na stvar je v celoti zmoten. Inteligenca ne obstaja zunaj predmetov, na katere se nanaša. Inteligenca ne obstaja zunaj materialnih razmer svojega „nastopanja“. Inteligenca ni inteligenca nekoga, ampak inteligenca neke stvari (= razumevanje, doumevanje, poznavanje stvari).

In v testu je vse izpeljano tako, da bi bila zanikana ta prvinska resnica.

I. Q. in meščanska teorija človeške narave

Vsak vladajoči razred „izceja“ opravičevanju in vzdrževanju svojega gospodstva namenjeno pojmovanje oblasti. Ena osrednjih točk tovrstnih teorij je opravičevanje izkoriščanja v položaj, s katerim si podvrže druge razrede v družbi. Formalno vzeto so si te teorije podobne ne glede na proizvodni način, ki so mu lastne: v osnovi razlagajo, da ima v družbi vsakdo mesto, ki mu pripada, da vsakdo od družbe dobiva toliko, kolikor ji daje in da, če prav pomislimo, izkoriščanje sploh ne obstaja.

Tako vsebuje grška antična misel za svoje glavno nosilo razlago suženjstva. Aristotel pokaže v prvi knjigi „Politike“, da gospodar v svoji funkciji gospodarja izpolnjuje svojo naravno možnost in da suženj na enak način izpolnjuje svojo lastno (= suženjsko) naravo.

„Suženj je po naravi, kdor je sposoben (...) biti stvar drugega in kdor je deležen razuma le v meri, kolikor je ta zaobsežen v čustnosti in ga ne poseduje v njegovi polnosti... Najmanjšena

MARX JE MURX

KAJ JE
EKOLOGIJA?
#PODGORNJ
EKOLOGIJA IN
DRUŽBA

Inteligentni krojenti

• HERMAN BROCH (prevod I. KRAMBERGER)
Misli o težavah spornosti v glasbi

Kam gredo divje svinje

V tej številki Tribune lahko preberete poleg uvoda nekaj o Filipinih, Namibiji in poziv nikaragvijskega ljudstva ljudstvu sveta. V zvezi s tem vas obveščamo, da Tribuna v sodelovanju z Forumom pripravlja solidarnostno akcijo z bojem nikaragvijskega ljudstva in FSLN proti Somozovi diktaturi.

Akcija je popolnoma solidarnostna in ves dohodek je namenjen tovarišem, ki se bojujejo v Nikaragvi.
TOREJ!!!!
V začetku decembra bo v veliki dvorani ŠN velika akcija v sodelovanju z Buldožerji, A. Šiferjem, skupino za izrazni ples, tržaškim pevskim zborom

KRUPP
Comic Works, Inc.
CARTOON FACTORY
7. PRINCETON, WIS. 54968
dr. a. bibič
protislovje med kaviteto in

autor: MILOŠIČ

tribuna

Pokažimo našo solidarnost z bojem FSLN, pokažimo svojo revolucionarnost in zavest.
VIDIMO SE V ŠN!!!
Do končne zmage — NA
PREJIM

les films et le
de prétextes
asmer ou s'il
le cinéma et
hps ; et libère
lors cherchoi
nes livres de
ELAM

dolgo deževje

Pour la troisième fois, nous avons décidé de vous consacrer un numéro spécial. Pourquoi ? Tout simplement parce que la qualité de vos envois, lors de nos deux précédents concours, nous avait très impressionnés. Aussi, dans « Photo » du mois de novembre (daté décembre), les photographes vedettes de ce magazine, ce sera à nouveau vous. Alors, n'hésitez pas. Adressez-nous la meilleure photo que vous

Coca cola daje
vsi življenja
Coca cola daje
Coca cola daje
vsi življenja
to je ta prava Coca Cola

IQ (NADAJEVANJE)

stvar je jasna: če bi v telesni lepoti, da ostanemo le pri tem, svobodni ljudje prednjačili pred ostalimi tako zagotovo kot božje podobe, bi vsi pristali na to, da manjvredni ne morejo biti kaj drugega kot njihovi sužnji. Če to velja za telo, potem je še tolikobolj upravičeno uveljaviti podobno razlikovanje pri duhu, le da lepote duha ni mogoče tako zlahka ugotoviti kot telesno lepoto (ubogi Aristotel, ni še poznal inteligenčnih testov!)

„Očitno je torej, da obstajajo primeri, ko so določeni ljudje po svoji naravi svobodni in drugi sužnji in da je za slednje suženjsko bivanje hkrati blagodejno in pravično“.

Suženj na tak način prejema srečo, za katero je pač po svoji suženjski naravi dojemljiv. Pojem neenakosti je potemtakem mišljen, ne da bi stopil na plan pojem izkoriščanja. Vsakomur njegova usoda, skladna z njegovo naravo, skratka — po naravi. (...) (Aristotel) „Tako govoriti pomeni postaviti vrlino in hibo kot načelo razlikovanja med pojmom sužnja in svobodnega človeka in med človekom visokega porekla ter človekom nizkega rojstva; zakaj menimo, da kakor se vsak človek rodi iz človeka in žival iz živali, tako enako izhaja boljši človek iz boljših ljudi. Toda čeprav je res, da narava pogosto teži k uresničevanju rečenega, tega ni vedno sposobna uresničiti.“ (Komentar prevajalca v francoščino Tricoja). „Važna omejitev.

Kljub temu, da pridaja največji delež zakonom dednosti in razmnoževanja, Aristotel dopušča, da se po naravi svobodni ljudje in sužnji po naravi ne porode zmeraj v razmere, v katerih bi morali bivati. To je hkrati priznanje, da je naravno suženjstvo v posameznih primerih moč omiliti s podelitvijo svobode.“ Človek bi verjel, mutatis mutandis, da poslušaj razprave o dednosti in okolju, razprave, ki jih vzbujajo inteligenčni testi in obredne tožbe na slabo mesto rojenega nadpovprečnega, češ zahvaljujoč testom bi...

Meščansko upravičevanje izkoriščevalskih odnosov in iz njih izvirajočih političnih odnosov formalno spominja na ideologije suženjstva. Prav tako temelji na zanikanju izkoriščanja. Vendarle pa se od slednjih razlikuje v neki bistveni točki: medtem ko so sužnjelastniško in fevdalno pravo ter politična teorija, ki ju opravičuje, utemeljeni na pripoznavanju družbenih razredov, pa meščansko pravo in njegova politična teorija temeljita na zanikanju razredov. Pravni subjekt, ki je hkrati tudi avtor prava, je posameznik, razmnoženi primerki človeka.

Za teorije suženjstva je problem povsem enostaven: ljudje pripadajo različnim družbenim razredom, ker imajo različno naravo. Za gospodarja in sužnja ni skupnega merila. Za meščansko teorijo pa je problem bolj zapleten; kajti gre za:

1. potrditev istosti človeške narave, kar je nujno za utemeljitev prava, ki ne priznava razredov,

2. prikazovanje različnih razrednih položajev le kot neenakih individualnih družbenih položajev, upravičenih na podlagi posameznikom vrojenih neenakosti.

Inteligenčni testi s pomočjo podmene o normalnosti (z razporejanjem IQ po Gauss-Laplaceovi krivulji) z občudovanja vredno spretnostjo razrešijo ta na videz nerešljiv problem. Na eni strani je povprečna človeška inteligenca (IQ = 100), ki se najbolj pogosto pojavlja in v odnosu do katere so opredeljene vse druge: istovetnost človeške narave je rešena. Ampak razlike še zmerom obstajajo — posamezniki se pod vplivom mnogih dejavnikov odmikajo od osrednjega tipa. Preostane nam le še izjava: vsakemu po njegovi inteligenci oziroma vsakemu po razliki, ki ga ločuje od skupne mere.

Čeprav te teorije več ne postavljajo tako izrecno, to še ne pomeni, da potihem ne učinkuje skozi navidez tehnične in znanstvene postopke „normalizacije“.

Meščanska teorija delitve dela

Inteligenčni testi vsebujejo in širijo naokrog še eno odločilno prvino — meščansko teorijo delitve dela. Inteligenca, katere merjenju je test namenjen, je prikazovana kot sposobnost, zmožnost, torej kot od posameznika do posameznika razlikujoča se individualna lastnost, ki... ljudi naredi zmožne kakšne stvari. Inteligenca je le ena od sposobnosti, ampak nekako najodličnejša. Če poenostavimo, odkrijemo sledečo zelo razširjeno predstavo: posamezniki zasedajo v družbi mesta, ki jim gredo glede na njihovo inteligentnost. Tako nam vsaj pravi učenjak Zazzo („Delavci so v dobrem delu intelektualno nerazviti“), ki se v tem strinja s svojim kolegom Alexisom Carelom: „Tisti, ki so danes proletarci, dolgujejo svoj položaj dednim pomanjkljivostim svojega telesa in duha.“

Delitev dela se torej v družbi pojavlja kot posledica razlik v sposobnostih, v inteligentnosti. Testi so zamišljeni kot znanstveno sredstvo odbiranja in usmerjanja ljudi za razporejanje na mesta, ki jim (vedno) naravno pripadajo z ozirom na njihova naravna svojstva.

S tem se delitev dela pojavlja kot naravno dejstvo in povsem naravno je tudi razporejanje inteligence s pomočjo Gaussove krivulje, kar zopet ustreza naravnemu dejstvu, ki ga predstavlja sama človeška narava. Hierarhija delovnih mest v kapitalistični delitvi dela je dana kot pahljača individualnih izborov.

Ta „teorija“ preprosto zakrije družbene odnose, ki vladajo tej delitvi dela, namreč odnose kapitalistične proizvodnje, ki nimajo nič naravnega.

Inteligenčni testi dolivajo vode na mlin te ideologije, ko prikazujejo v posameznikih vnaprej obstoječe in merljive razlike inteligentnosti, razlike, ki bodo povsem naravno našle svojo potrditev v družbeni rabi sposobnosti. Družbena razredna delitev, ki izvira iz proizvodnih odnosov, postane razlikovanje po sposobnostih. Meščanska teorija inteligence, podprta z orožjem IQ, služi ideološki razlagi same delitve dela, a se ne omejuje le na to funkcijo ideološke iluzije. Dejansko preko postopkov testiranja, odbiranja, usmerjanja „glede na inteligenco“ neposredno sodelujejo pri reprodukciji kapitalistične delitve dela.

Prevedel C. B.

VI, TA STARI NAROČNIKI! PORAVNAJTE NAROČNINO ZA TE KOČE LETO!

VI, ČLANI OO ZSMS PO FAKSI! ORGANIZIRAJTE PRODAJO TRIBUNE PO FAKULTETAH, KAKOR VAM JE BILLO NAROČENO!

VI, BODOČI PRODAJALCI! POTREBUJEMO VAS! DOBRO PLAČAMO! PRIDITE! VSAK DAN OD 9. — 13. URE!

Uredništvo

TRIBUNINE NOVICE

SOS BRUCI PRIHAJAJO!

Letos je na obeh slovenskih univerzah spet zamrgolelo brucov. Do 16. oktobra je bilo redno vpisanih 8559 primerkov, ob delu pa 5274 (skupaj 13833). Med rednimi nosi zastavo številčnosti ljubljanska ekonomska fakulteta (776), z maso potencialnih izobražencev stopa za njo višja tehnična šola iz Maribora (722) in nato filozofska fakulteta (672). Le 19 se jih je opogumilo za AGRFT, 22 za akademijo za likovno umetnost in 42 za akademijo za glasbo.

VIŠJA UPRAVNA ŠOLA - REKORDER

Največ študentov ob delu ima v letošnjem prvem letniku višja upravna šola v Ljubljani: 1127 ali 3,4-krat več kot rednih. Za VUŠ je to že stara pesem, katere besedilo se v zadnjih letih ni spreminjalo. Na višji šoli za organizacijo dela v Kranju pa bo ob delu študiralo 422 vpisanih (2,9-krat več kot rednih), višja pravna šola iz Maribora pa je letos sprejela 538 študentov ob delu v prvi letnik (2,2-krat več kot rednih). Študenta ob delu nima le še AGRFT, ALU ima letos enega, medicinska fakulteta pa kar tri (do letos jih še ni imela).

EKONOMIST NAJ BO

Veliko nam povedo tudi številke o razpisanih štipendijah. Skoraj četrtina vseh (23,3 %) je rezerviranih za ekonomijo: 386 za diplomirane ekonomiste in 249 za ekonomiste in komercialiste. Pa naj se še kdo sprašuje, zakaj je na EF takšna količina brucov! Za primerjavo naj zapišemo, da med štipendijami ni bilo nobene, na primer, za profesorja matematike, za metalurškega inženirja, za diplomiranega socialnega delavca (kaj bo s tistimi tremi stotnjami brucov na višji šoli za socialno delo, saj tudi struktura potreb ne govori njim v prid?), za diplomiranega geografa...

RAZMERJA NA KONFERENCI

Na dnevnem redu konference OO ZSMS na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo so bile nekatere skoraj obvezne točke: volitve predsedstva, sprejemanje akcijskega programa, poročila o dosedanjem delu. Ker je vse nekam lepo teklo, je kazalo, da se bo vse prelepo končalo. A se ni. Ko je bil dan na glasovanje predlog uredništva OO ZSMS, ki je do sedaj nosilo naslov Razmerja, se je izkazalo, da je na tem področju še nekaj starih grehov, ki jih je treba izpovedati. In so jih tudi izpovedali. Le odveze in pokore še čakamo. Dosedanji urednik Razmerij ni bil na listi predloga za uredništvo, čeprav je pred nekaj dnevi na prvi verziji predloga njegovo ime še trdno stalo. Padale so obtožbe, da je to intervencija sekretariata OO ZK FSPN. Obtožena stran pa je nato v sekretarjevi podobi trdila, da je sekretariat lanskoletna Razmerja negativno ocenil, ker so bila strokovno zelo šibka, imela so idejno nesprejemljive članke glavnega in odgovornega urednika, poleg tega pa je zadnja številka izšla mimo izdajateljskega sveta. In tako je teklo dalje. Obtožbe. Vprašanja. Dvomi. Etiketiranja. Moralo se je končati in končalo se je navidezno mirno, najbrž celo zaigrano. A stvari bo treba še razčistiti; tako so kazale vse besede, ki so bile izrečene v „debatih“, ki pa bi morala steči kje drugje in precej časa pred konferenco.

PA SE EN ZAPISNIK

Na peti seji komisije za socialno ekonomsko vprašanja študentov pri univerzi v oktobru je bilo ob posredovanju mnogih empiričnih podatkov precej govora o aktualnih perečih problemih študentov ljubljanske univerze.

Poudarjen je bil zlasti problem stanovanjskega vprašanja študentov, kajti v prejšnjem študijskem letu je bilo od 17.607 ljubljanskih študentov sprejetih v študentske domove le 3.106, medtem ko jih je privatno stanovalo 6.092, 4.918 doma, 3491 pa je bilo vozačev. Ob tem je bila podana tudi informacija o obstoječih posteljnih kapacitetah v študentskih domovih in cena, ki znaša v Zavodu študentski domovi od 430 do 485 dinarjev, v domu FSPN 533 in v domu študentk višje šole za zdravstvene delavce 569 dinarjev (zakaj takšne razlike ni bilo eksplicitno analizirano).

Sveži so podatki o delu odbora za sprejemanje študentov v študentske domove, ki je letos prejel 1296 prošelj, 1051 pa jih je bilo ugodno rešenih. Ob tem so poudarili, da se bo stanje pri sprejemanju v študentske domove že v tem in naslednjem letu precej izboljšalo. V začetku drugega semestra bo že vseljiv prvi od treh študentskih stolpičev za Bežigradom z 250 ležišči. Medtem pa bodo že začeli graditi drugega in naslednje leto še tretjega, seveda če bodo ljubljanske občine nakazale denar za komunalno ureditev, ostala sredstva so že zagotovljena.

Podana je bila tudi informacija o zaposlovanju študentov preko študentskega servisa. Opazi se prizadevanje te ustanove, da usmerja študente k opravljanju takšnih del, ki se ujemajo s smerjo študija, kar pa je seveda še vedno močno odvisno od povpraševanja. Preko servisa je preteklo leto delalo 6303 mladih, od teh jih 3379 ni imelo štipendije. Skupni zaslužek je znašal 56.237.497,00 dinarjev (lepa vsota, ali ne?) in je bil za 49 % višji kot v letu 1976.

Udeleženci seje so spregovorili še o delu odbora sklada za štipendije Borisa Kraigherja. Iz tega sklada je prejšnje leto prejemale štipendije 64 študentov, 40 od teh pa je doseglo vse pogoje za nadaljnje prejetje. Za to študijsko leto pa je bilo razpisanih 60 novih.

Člani Komisije za socialno ekonomsko vprašanja študentov so sprejeli obširen program dela za študijsko leto 1978/79, ki zajema spremljanje štipendijske politike, obravnavanje stanovanjskih problemov, zdravstvenega varstva in prehrane študentov in problem zaposlovanja kot dodatnega vira za preživljanje v času študija ter problematiko študentskega standarda nasploh.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIOLOGIJO,
POLITIČNE VEDE IN NOVINARSTVO
61000 LJUBLJANA, Thova c. 102
Telefon 311 461

Številka:
Datum: 7/11-1978

Uredništvu
TRIBUNE
Ljubljana

Pošiljam odgovore na vprašanja, ki jih je zastavilo uredništvo glede naše fakultete. Vsekakor bi želel, da objavite integralni tekst, saj sem ga napisal, kolikor se je dalo zgoščeno in bi vsako krajšanje lahko ogrozilo vsebino moje misli. Brezpogojno pa vztrajam na tem, da se dobesedno objavi odgovor na prvo vprašanje, to je na vprašanje glede družbenopolitične klime na FSPN in zadnji odstavek, v katerem skušam povzeti temeljne probleme. Kolikor uredništvo tega ne bi moglo upoštevati, prosim, da teksta oz. mojih odgovorov sploh ne objavi.

S tovariškimi pozdravi!

red. prof. dr. Adolf Biblič

STANJE

Vogliate spedimenti gratuitamente l'opuscolo contenente le informazioni relative a Patentex® ovuli

nome _____
cognome _____
indirizzo _____
città _____

Spedire a MILANFARMA S.p.A. Via Fria 36 - 20146 Milano

Seguire attentamente le avvertenze e le modalità d'uso

Vprašalnik je bil takle:

1. Ali so ti predavanja „Temelji sociologije in politologije“ všeč?
2. Kaj bi spremenil(a) pri teh predavanjih (če bi ti dali možnost)?
3. Katere mu faksu si v ponos in do katerega letnika si že dopel(a)?

Predavani se je udeležilo kakih 40 ljudi (20 % udeležba). Prejeli smo 18 odgovorov (nekateri so se odločili odgovore napisati v domačem okolišu).

1. Ali so ti predavanja „Temeľni sociologije in politologije“ vprašanih je bil take:
2. Kaj bi spremeni(a) pri teh predavanjih (če bi ti dali možnost)?
3. Katerega faksa si v ponos in do katerega letnika si že došpel(a)?

Statut ZŠD

OB SPREJEMU STATUTA ZAVODA ŠTUDENTSKI DOMOVI

Ta informacija zamuja dvajset dni. Glasi se: v študentskem naselju so volilci s 93 % glasov glasovali ZA sprejem statuta ZŠD. Le 14 % glasovalcev se ni udeležilo referenduma. Rezultati glasovanja so, to moramo reči, presenetljivi. Nedvomno takih rezultatov niso pričakovali tudi tisti najbolj optimistični, toda sedaj ima(jo)mo statut Zavoda študentski domovi. Kaj to pomeni?

Še šest dni in poteklo bo devet mesecev odkar smo pri Tribunalu pričeli spremljati in predstavljati „odprta vprašanja študentskega naselja.“ Imeli smo nemalo težav pri tem. Če je uredništvo (in to je!) sprejelo kritiko, ki je šla na način njenega spremljanja in pisanja o univerzitetni problematiki, pa vendar ni in nikoli ne bo sprejelo ocene, ki pravi, da je pisanje in predstavitev problemov v študentskem naselju „senzacionalistična, tendenciozna, revolverska“. Pač, „senzacionalistična toliko kolikor smo opozarjali na te probleme, tendenciozna toliko, kolikor smo se spustili v to z določenim namenom, da, preračunano in ne na pamet ali samohotno, da, bi smo tudi revolverski toliko, kolikor so bile ugodnosti, ki smo jih izsiljevali (?), popolnoma določene ugodnosti popolnoma določene subjekta — delavskega razreda. Uspešen referendum je del teh ugodnosti.

Ne? Vendar pa se ob sprejemu statuta postavlja še mnogo vprašanih, ki jih uspešen referendum ni le razrešil, ampak jih je šele prav postavil. Legalna, pravna in normativna podlaga za razvoj samoupravnih odnosov seveda ni končni cilj. Je le eden od pogojev. Tisto, kar želi tudi novo sprejeti statut spremeniti, je način produkcije, skupaj s produkcijskimi odnosi v Zavodu študentski domovi. Odtujenost delavcev je še vedno prav neverjetna, delajo od danes do jutri, ne udeležujejo se sestankov zbora delavcev, če so že tam, so tiho, ne upajo si govoriti, komaj čakajo konec delovnega časa, njihov procent udeležbe in članstva v družbeno-političnih organizacijah je skorajda enak ničli (le pet članov Zveze komunistov) itd. So neinformirani in dezinformirani, neorganizirani, grozijo jim, spravljajo jih v materialno odvisnost in s tem vsakršno odvisnost od dobre volje nekaterih posameznikov. Ta stvar gre tako daleč, da je dopustna domneva, da odgovarja na vprašanje — ali je to res nepravilnost ali normalen način produkcije — to je normalen način produkcije, ki je ujet v obstoječa nasprotja naše družbe. Na eni strani prizadevanje za uveljavitev delavskega samoupravljanja in ujetost v zakone blagovne produkcije, ki nam jih (videz je, da vsi bolj in bolj) vsiljuje svetovni kapitalistični način produkcije na drugi strani. Ali ni popolnoma razumljivo in normalno, da Zavod študentski domovi (kljub temu, da naj bi to bila organizacija posebnega družbenega pomena), ki je prisiljen gospodariti na podlagi zakonov blagovne produkcije in trga, ki ga ta produkcija še vedno poraja, torej gospodariti tako, da med drugim zmanjšuje mezdno delavcem, jih v namen „nemotenega“ poslovanja drži ob strani, dezinformirane in neinformirane, neizobražene, ali ni normalno, da je zaposlena prav najcenejša delovna sila, naši južni bratje (to ni žalitev, žalitev je to, v kar so prisiljeni), ki jih je pač najlažje eksploatirati, ali ni normalno, da ni zapisnikov, da so celo potvorenje, da dobivajo delavci gradiva šele na sestankih, da trepečejo pred vodilno strukturo, ki je ujeta v isti začarani krog in si sama res le težko pomaga (saj je poleg tega še nesposobna), ali ni normalno, da se sprašujejo o uместnosti naložb v prenovitev kuhinj, ki ni rentabilna in gredo raje v veliko bolj atraktivno naložbo (oz. to želijo) — turizem alias ankaranski kamp. Pod takimi pogoji to res ne more biti socialna ustanova! Zato uspešen referendum sam po sebi ne pomeni veliko!

Formiranje „študentskega centra“, proti kateremu se sicer že dvigajo nekateri glasovi, lahko te probleme deloma reši. Popolnoma pa bodo rešeni tedaj, ko bo (kako meglena besedna tvorba) širša družbena skupnost pomagala rešiti te probleme. Samemu, četudi novemu, direktorju se to seveda ne bo posrečilo.

Zato smo ZA „študentski center“, ZA novo vodstveno strukturo, ZA referendum, ZA angažiranje in pomoč vseh družbeno političnih organizacij na Univerzi in v Ljubljani (njihova beseda veliko pomeni), ZA angažiranje ustanoviteljev in soustanoviteljev pri reševanju teh problemov. Šele tedaj bo vzpostavljena tudi materialna in družbena osnova za uveljavitev in pravkar sprejetemu statutu zajetih pravil, šele tedaj bo mogoče tripartitno odločanje.

uredništvo

Stanko Bunc, Slovar tujk
str. 392

senzacionalen pozornost vzbujajoč, presenetljiv, razburljiv; str. 433

revolverski tisk časnikarstvo, ki z objavljjanjem senzacij, osebnih napadov in groženj izsiljuje denar in druge ugodnosti;

19. 10. 1978 ob 20. uri je bil v mali dvorani ŠD zbor komunistov ŠD. Ob začetku študijskega leta smo se komunisti zbrali, da bi pregledali naše delo od zadnjega zbora marca 1978, da bi ocenili stanje v ŠD pred sprejemanjem statuta in si zadali nove naloge za nadaljnje delo.

O polletnem delu komunistov v ŠD je poročal dotedanji sekretar zbora tov. Jože Janežič. Opozoril je na slabosti in težave, ki so spremljale realizacijo akcijskega programa, ki so po njegovi oceni predvsem posledica daljšega obdobja neorganiziranosti komunistov in vseh subjektivnih sil v ŠD in predvsem nereševanje mnogih perečih problemov v ŠD v preteklem obdobju. Kljub temu pa lahko ocenimo, da smo prebili začetne težave in da so aktivni po domovih in sekretariatu zbora opravili težko začetno delo in so sodelovali v večini akcij, ki so se izvedle v ŠD. Najbolj aktivno smo sodelovali pri sprejemanju statuta pri čim boljšem informiranju študentov in delavcev ZŠD, bili smo nosilci konstituiranja aktiva ZSMS v ŠD, pomembno vlogo pa smo imeli tudi pri delovanju občutidske dejavnosti, pri sodelovanju z drugimi študentskimi domovi v Jugoslaviji in pri vseh ostalih pomembnih akcijah — je povedal v svojem poročilu Jože Janežič. Poudaril je še, da je bila premajhna oz. sploh ni bilo povezave zbora z občinsko in krajevno organizacijo ZK.

Po krajši razpravi smo sprejeli dopolnila k poslovniku, ki so posledica sprememb v organiziranosti ZK po kongresih ZKS in ZKJ

Vseh sto prisotnih se je razgorelo ob plodni razpravi o predlogu programa o delu zbora v šol. letu 1978/79 in akcijskega programa do 28. 2. 1979. Iz sprejetega programa ugotovimo, da bo delovanje vseh komunistov v ŠD v naslednjem obdobju usmerjeno k reševanju problemov predvsem na področjih razvijanja samoupravnih odnosov, kadrovske politike, socialnoekonomske politike, idejno-političnega dela in izobraževanja, informiranja, SLO in družbene samozasčite. Osnovna dolžnost vsakega komunista v ŠD je aktivno delovanje na področju uveljavljanja samoupravnih socialističnih odnosov preko delegatskega sistema in drugih oblik neposrednega odločanja, tako da se njegova aktivnost in razvitost razredne zavesti odraža v delovanju v samoupravnih organih, vseh DPO, družbenih organizacijah in društvih na področju ŠD.

Pomembna naloga komunistov v okviru socialno ekonomske politike je, da se bomo zavzemali za oblikovanje popolnejših in natančnejših meril za sprejemanje študentov v ŠD, za objektivnost pri odločanju o sprejemu in za doslednost pri izseljevanju tistih študentov, ki ne bodo izpolnjevali pogojev za bivanje v ŠD.

V programu smo tudi zapisali, da se bomo borili za združitev vseh SD v Ljubljani zaradi integracije študentskega standarda in akcijske enotnosti pri reševanju skupnih problemov.

Ena izmed pomembnih akcij idejnopoličnega dela in izobraževanja bo organizacija tedna komunista kot široko zastavljene kulturnopolitične manifestacije vseh DPO in društev v ŠD. Po dolgotrajni razpravi o predlogu programa za dela smo se zavzeli, da se bomo dodatno marksistično izobraževali v debatnem krožku, kjer ne bomo le študirali tez klasikov marksizma, ampak bomo tudi prenašali marksistično misel v prakso, v akcije.

Borili se bomo za celovito in objektivno informiranje, istočasno pa bomo preprečevali vsako tendenciozno in neobjektivno informiranje.

Prva in najpomembnejša akcija, zadana v akcijskem programu, je izvedba referenduma, za sprejem katerega smo odgovorni vsi komunisti. Ugotovili smo, da je premajhna seznanjenost novincev o vsebini statuta, kar omogoča nekaterim akcije, ki rušijo enotnost študentov v ŠD. Dogovorili smo se, da bomo stari stanovalci, člani ZK v svoji okolici osebno obveščali nove stanovalce o problemih statuta in tako pripomogli k sprejemu le-tega.

Po referendumu o statutu bomo aktivno sodelovali pri izdelavi samoupravnih aktov, ki so nujni za normalno delovanje ZŠD (domski red, pravilnik o delu disciplinske komisije ...)

E notni smo bili glede stališča, da se ukini plačevanje predsednikov in disciplinskih domov za njihovo delo. Smo proti plačevanju za opravljanje samoupravnih funkcij. Sredstva, ki so bila namenjena za plačevanje predsednikov in disciplinskih, pa se morajo nujno uporabiti za boljše delovanje študentov.

Zavedamo se, da je dosledna kadrovska politika pogoj za uspešno delovanje samoupravnih organov in smo v akcijski program zapisali, da se bomo borili za čimprejšnjo poživitev začasnih kadrovskih komisij po domovih (predsednik doma, predsednik ZSMS doma in sekretar aktiva ZK v domu) in v zborih študentov ter nato za razpustitev začasnih in čimprejšnjo izvolitev novih kadrovskih komisij.

Zavzeli smo se za čimprejšnjo ustanovitev komisije za vseljevanje in izseljevanje v ŠD, sestavljene iz predstavnika zavoda in enotne delegacije študentov, stanovalcev v ŠD.

Na zboru je prišlo tudi do kadrovskih sprememb. Za novega sekretarja je bil enoglasno izvoljen Marko Kosmač, za namestnika Vika Potočnik, za predsednika komisije za IPD in izobraževanje Zdravko Melanšek, za člana pa Šošarič Aleksander. Ostale člane komisije za IPD in izobraževanje bomo evidentirali po aktivnih ZK domov.

Na koncu smo ugotovili, da je potrebna za izvedbo vseh na zboru zadanih nalog angažiranost vseh članov ZK v ŠD pri uveljavljanju samoupravnih socialističnih odnosov in v boju za boljše pogoje življenja v ŠD.

SEKRETARIAT ZBORA KOMUNISTOV ŠD

Iz tega je razvidno, da so predavanja iz kemije, predvsem iz fizikalne kemije, v slovenskih gimnazijih, ki so bila leta 1991 uvedena, bila precej slabša, kot so bila leta 1980. Čeprav so bili predavatelji, ki so predavanja predavali, izjemno dobri strokovnjaki, so predavanja bila precej slabša, kot so bila leta 1980. Čeprav so bili predavatelji, ki so predavanja predavali, izjemno dobri strokovnjaki, so predavanja bila precej slabša, kot so bila leta 1980.

Sizadovoljnih, 2 nezadovoljna in 8 še kar
Izpitna vprašanja želita na vsak način izvedeti 2 nadobudneža –
brez izpita si jih želi živeti 6, polovica teh šestih pa za ravnateljce –
tlačih načinov preverjanje znanja in bi res poslušal zgolj 2 željo, da
nekaj pridobim.
Z nanjša želini farmaceut je skupaj z dvema drugima zahteval
večje sodelovanje študentov pri predavanjih. Ponujal se je celo, da bi
sam pripravil posamezne teme.
Trikrat smo slišali povsem upravičeno zahtevo po skritju. Za-
enkrat imamo še spisek 25 knjig, iz vsake pa je treba nastudirati
povprečno po 20 strani. Takole se nam je pritožila gospodinja iz 4.
letnika kemije:
„Napisala bi skripta, v katerih bi bila celotna snov, ki je po-
trebna za izpiti, ne pa da brskamo po knjigah, ki jih nikjer ni.“
Kratko in jedrasto je govoril matematik 4. letnika: „Predavanja
bi uknili!“ Njegov kolega, poplohloma nasprotnega mnenja, pa se je
takole predstavil:
„Faksu sicer nisem v ponos, sicer pa sem element množice ma-
tematikov, nenačakomerno konvenciram k diplomam, trenutno pa sem
v stacionarni točki št. 4 (4 M₄C M). Na koncu pa je še jezno izrazili
svojo narodno zavest: “(Nabir) je imel v mislih politiko).“

OCENA KVALITETE PREDAVANJ:

KOMU ALI ČEMU JE NAMENJEN TAK OBRAMBNI DAN?

V petek, 13. 10. 1978 je imela biotehnična fakulteta obrambni dan. Namen obrambnega dne je najbrž vsakomur kolikor toliko jasen: preizkusiti sposobnost udeležencev, to je delavcev in študentov BTF, za obrambo domovine in se naučiti s tem v zvezi še kaj (čim več) novega in koristnega.

V programu obrambnega dne je nedvoumno pisalo: predvideno je deset do dvanajsturno bivanje v naravi.

Nekaj po sedmii uri zjutraj smo se z avtobusi odpravili iz Tivolija proti Gorenjski. Prva postaja je bila Kropa: od tu naprej so avtobusi prazni nadaljevali pot proti Dražgošam, mi pa smo se tja napotili peš po gozdnih in poljskih poteh in stezicah. Tempo je bil zmeren, pravzaprav kar počasen, verjetno zato, da ne bi kdo premalu omagal. Hodili smo takole slabi dve uri po — kar je res, je res — izredno strmem terenu. Okrog pol desetih se je vsa množica že privabila do spomenika dražgoški bitki, nekateri so se celo povzpeli nanj, drugi pa so si ga ogledali iz varne razdalje. Ker ni bilo nobenega navodila, kaj naj bi tam okrog še počeli, so se tisti žejni odpravili v bližnjo gostilno (na pivce za živce), drugi so poplegli v travo in čakali, ne da bi vedeli kaj.

Okrog trideset na enajst so vsi čredo spet zgnali na kup okrog pomenika. Sledila je komemoracija: slišali smo nekaj petih in nekaj recitiranih pesmi, en govor in pa spomine na bitko, ki jih je za nas obujal eden njenih udeležencev.

Po komemoraciji smo se veselo strpali v avtobuse (enega so sicer prinesli, ker mu tisto pivce za živce ni dalo več hoditi) in se odpeljali v neznan. To neznanje je bilo malo pred Radovljico, morda dva kilometra pred njo, kjer smo izstopili in prehodili ta zadnja dva kilometra peš. Tokrat smo malo bolj pohiteli, ker smo vedeli, da nas na cilju čaka pasulj.

Res nas je čakal, še več, čakala nas je tudi glasba, taka ta prava domača s harmoniko in električno bas kitaro. Pojedli smo pasulj, popili pivo ali oro, se malo posončili, se vrnili v avtobuse in se odpeljali v Ljubljano.

Tako se je torej zaključilo naše deset do dvanajsturno bivanje v naravi. Prehodili smo najbrž celih 6 ali 7 kilometrov, se nadihali svežega zraka.

Sprašujem se (že spet) o namenu in učinku TAKEGA obrambnega dne. Da ni šlo morda samo za to, da bi ustvarili vtis, kot da je obramba domovine čisto prijetna stvar: malo hodiš okrog po hosti, celo utrudiš se pri tem lahko in si zmoeš! čevlje v jutranji rosi, mimogrede vidiš lepe kraje, na koncu poti pa te vsekakor čakajo velik krožnik pasulja in dva še večja kosa kruha; če želiš, pa si lahko kupiš tudi pivo. In ko opraviš svojo državljijsko dolžnost, se usedeš v avtobus in se odpelješ domov. Morda namen tovarišev, ki so pripravili ta obrambni dan, ni bil ravno tak; učinek pa je zagotovo bil.

Če pa morda pri tem tako zvanem obrambnem dnevu ni šlo tisto samo za obrambo, ampak morda tudi za tisto že omenjeno bivanje v naravi, me pa zanima, ali res nismo sposobni stvari izpeljati tako, da bi deset do dvanaesturno bivanje v naravi to tudi bilo.

MARJETA NOVAK

Po besedah predstojnika je na politološki katedri trenutno najbolj aktualen problem opredelitev mesta politologa v naši družbi. Anketa, ki jo je katedra izvedla v občinskih skupščinah in republiških organih, je namreč pokazala, da profil splošnega politologa ne ustreza potrebam prakse.

Študij politologije na FSPN ima dve usmeritvi: mednarodno in družbenopolitično. Vprašanje, ki se ob takšni organizaciji študija postavlja, je, koliko naj bo skupnih predmetov za obe usmeritvi in kakšni naj bi bili predmeti za posamezna področja (npr. za politologa upravno politične smeri). Iz ankete pa je tudi razvidno, da družbena praksa skoraj ne pozna ali pa ni seznanjena s profilom politologa, pa tudi fakulteta sama je premalo storila, da bi bile občinske skupščine in republiški organi seznanjeni s programi fakultete. S tem pa so premalo storili za vključevanje politologov tja, kjer je njihovo mesto.

KAJ PRAVIJO (MOLČIJO) ŠTUDENTJE

V prvih dveh mesecih študijskega leta je bilo na FSPN zelo živahno (bil je čas izpitov in vpisa) in v to živahnost smo se napotili. Vsak se je praskal, kjer ga je srbelo, poskušajoč najti kakšno luknjo, da bi v zadnjem trenutku ušel vojaškemu roku, ostal v domu, obdržal štipendijo z zavlačevanjem datuma vpisa do skrajnosti. Odpravili smo se zbirat mnenja študentov o študiju in življenju na fakulteti. Vendar smo zaman taval po hodnikih, učilnicah in seveda v bifeju ter iskali kolege, ki bi bili pripravljeni pogovarjati. Dobili smo nekaj odgovorov in stilu:

„Nekateri radovedneži so spraševali, če je vse to anonimno. Po pojasnilu, da ni in zakaj ni, je bilo očitno, da se niso pripravljeni pogovarjati. Dobili smo nekaj odgovorov in stilu:

„Pridi leta 1980, 90, po diplomu.“

„Dvajsetkrat sem bil na faksu, od tega dvajsetkrat v bifeju.“

„Bistveno ni to, da ne bi bila informirana, da ne poznam problemov, ampak to, da nimam niti najmanjše volje o njih razpravljati in ne želim dalje razglabljati.“

Takoj je bilo jasno, da problemi obstajajo in to je vsem znano. Ni pa znano zakaj FSPN-jevci nočejo teh problemov povedati. Se bojijo? Koga? Ali pa smo imeli samo slab dan? Neformalno smo zvedeli, da se problemi začenejo že pri samem vpisu. Vpisnina je namreč 210 dinarjev in sprašujejo se, zakaj je na drugih fakultetah neprimerno nižja. Pozneje smo povprašali odgovorne in dobili odgovor:

„Toliko pač znašajo administrativni stroški.“ Še lani je bilo rečeno, da je v vpisnino všteta naročnina za revijo Teorija in praksa, ki jo izdaja FSPN, pa ni bila. Povedali pa so mi, da dobijo veliko obvezne literature prav iz te revije. Profesorjem zamerijo tudi preveč formalizma. Nekatere izpite polagajo nešteto krat. Za vse to obstajajo veliki „zakaj“, na katere bi lahko odgovorili prav študentje. Očitno pa je, da so rajši glasni na hodnikih in v neformalnih pogovorih, kot pa da bi povedali kakšno konstruktivno za Tribune. Naivno se sprašujemo, zakaj je tako in koga se bojijo.

M

MLADINSKA ORGANIZACIJA ŠE NE ŽIVI V PRAVEM POMENU BESEDE

V ZSMS je bil prehod na novo organiziranost težak in pokazala se je premajhna povezanost predsedstva s članstvom. Kljub velikemu številu mladincev se predsedstvu ni zdelo potrebno ustanovljati manjših organizacijskih oblik v OO. Zadnjim dvem ali trem generacijam pa pripisujejo zaslug, da se je tu vsaj nekaj premaknilo. Sedaj so že organizirani aktivni ZSMS po letnikih. Še pred tem pa so bile prisotne težnje, da bi v letnikih organizirali samostojne OO, kar bi verjetno vodilo v nepovezanost v okviru fakultete. Aktivni pa še danes ne dosegajo zadovoljivih rezultatov delovanja in nekateri mečejo krivdo na tisti del študentov, ki jih ne zanimajo dogajanja niti v okviru študijskih programov niti v družbenopolitičnih organizacijah na fakulteti. Dodajajo še, da takih ni malo.

Pri predsedstvu OO deluje tudi nekaj komisij, za katere pa ne morejo dati preveč zadovoljivih ocen. Komisija za informiranje je za letošnje bruce izdala informator, v katerem je predstavljena obširna študijska dejavnost z nekaj praktičnimi napotki za vključitev v fakultetno življenje. Kulturna komisija občasno organizira kakšen kulturni večer ali podobno prireditev. Aktivno je še športno društvo, foto komisija je v zatonu, interfakultetna, ki skrbi za sodelovanje z drugimi sorodnimi fakultetami v Jugoslaviji, pa se bo prisiljena zganiti, saj bo FSPN letos spomladi gostitelj srečanja fakultet političnih znanosti. OO ZSMS je do sedaj imela tudi svoje glasilo Razmerja, ki pa ga letos nameravajo korenito spremeniti (tako vsaj kaže). Nova Razmerja naj bi zajemala dogodke na fakulteti, kulturne prispevke, informacije o pomembnih svetovnih dogodkih in teoretične članke. Po vseh dosedanjih poskusih, da bi obdržali pri življenju to neobgledno glasilo, lahko mirno zapišemo, da se bodo dosedanja kolebanja verjetno še ponavljala. Dvomimo namreč, da bodo stvar korenito spremenili in resno pljnili v roke!

KAJ JE S KOMUNISTI?

Da je na FSPN največji odstotek komunistov na ljubljanskih fakultetah smo že vedeli; nismo pa vedeli, kaj delajo in kako. Na prvi pogled smo sklenili, da so kar precej delavni in to zato, ker smo posplošili sekretarjevo preobremenjenost, s katero nas je kar naprej odganjal, ko smo ga dobra dva tedna nagovarjali, da bi odgovoril na nekaj vprašanj. Pa ni odgovoril, ker ima „preveč drugega dela“. Čudno.

Predsednik odbora za študijske in študentske zadeve pa nam je povedal:

„Če bi sklepali le po pogostosti problemov, potem so nedvomno na prvem mestu prošnje študentov za dovolitev vpisa v višji letnik zaradi neizpolnjenih pogojev za redni vpis. Tako smo npr. letos reševali približno 170 takšnih prošelj, v lanskem letu pa celo skoraj 300. Te prošnje rešuje Odbor za študijske in študent-

ske zadeve, ki je sestavljen iz delavcev fakultete, predstavnikov študentov (iz vsakega letnika) ter predstavnikov uporabnikov. Odbor obravnava vse prošnje in jim ugoditi, če so le za to dane možnosti. Osnovno vodilo pri obravnavanju takšnih prošelj je omogočiti posameznemu prosilcu takšno nadaljevanje študija, da bo lahko kar najbolj uspešen. Če odbor oceni, da bo lahko uspešen v višjem letniku, mu tudi dovoli vpis v višji letnik. Če pa rezultati dosedanjega študija kažejo, da bi bila primernejša rešitev ponavljanje letnika, potem kandidatu svetuje takšno rešitev.

Čeprav so to najpogostejši problemi študentov, pa verjetno niso obenem tudi najpomembnejši. Najpomembnejši so nedvomno za posameznike, ne pa tudi za študente kot celoto. Zato ne bi kazalo spregledati tudi problemov povezanih z izvajanjem študijskega programa, problema ustreznih učbenikov in druge študijske literature, izven študijske dejavnosti študentov itd.“

„Na fakulteti smo se v preteklih letih mnogo ukvarjali z vprašanjem, kako povečati učinkovitost študija. Povečanje uspešnosti študija ocenjujemo kot skupno nalogo študentov in delavcev fakultete. Zato smo npr. v preteklem letu o ukrepih za povečanje učinkovitosti študija in opravljanja vzrokov premajhne učinkovitosti razpravljali tako učitelji kot študentje ter skupno predlagali fakultetnemu svetu vrsto ukrepov, ki so bili tudi sprejeti. Predvsem je za nas presenetljiv osip v 1. letniku, saj v zadnjih letih komaj polovica ali še manj študentov izpolni pogoje za vpis v višji letnik. Mislimo, da so pri tem osnovni razlogi spremembe v načinu dela na fakulteti v primerjavi z srednjimi šolami, spremembe v bivalnem okolju itd. V letošnji študijski načrt smo zato vnesli vrsto sprememb, ki naj bi vzpodbudile novince, da začno s študijem takoj ob začetku študijskega leta in ne šele proti koncu.“

Pomemben element na FSPN je raziskovalni inštitut kot posebna organizacijska enota fakultete. Sestavljen je iz šestih centrov (za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, za raziskovanje lokalnih skupnosti in delovnih organizacij, za proučevanje religije in cerkve, za družbeno komuniciranje in politološke raziskave). Fakulteta pridobi z raziskovalnim delom približno četrtno letnih prihodkov, drugi del prihodka pa predstavljajo financiranje RIS-a, prihodki mesečnika Teorija in praksa in šolnina. Za šolnino je treba povedati, da znaša za študente ob delu okrog 400 starih jurjev za eno leto. Ker je fakulteta lani omejila vpis v prvi letnik, se je to poznalo na fidežu, ki ga dobijo od RIS-a, saj se ta sredstva delijo na število študentov. Pravijo pa, da zato niso prizadeti, ker so primanjkljaj dobili v drugačni obliki.

ZA PREDSTAVITEV IDEJNO-POLITIČNE KLIME NA FSPN, STANJA V REFORMI ŠTUDIJA, SAMOUPRAVNEGA ŽIVLJENJA NA FAKULTETI IN RAZISKOVNEGA DELA PA GOVORI DEKAN FAKULTETE V NAŠI RUBRIKI. „TRIBUNIN RADOVEDNEŽ“

MILOŠIČ, STRELEC, ŠUMONJA IN VODUŠEK

FAKULTETA ZA SOCIOLOGIJO, POLITIČNE VEDE IN NOVINARSTVO

Če ste jo še pred dvema letoma lahko lepo videli s Titove, je danes FSPN že skrita za nastajajočim mednarodnim centrom. Sprememba nehoti sproži nedolžno misel, da se je nekako potegnila vase, da se več ne razkazuje tako ponosno s svojim študentskim domom.

Mlada je še, prava najstnica. Ob rojstvu so ji dali ime visoka šola za politične vede. Ko se je izvila iz plenice, pa je postala fakulteta in se vključila v ljubljansko univerzo. Ime ji je bilo prekratko, področje zanimanja preozko, pa se je širila in dosegla današnjo širino. Širino v številu študijskih smeri, širino v kvantiteti predmetov, študentov. . . Pa kvaliteta? O tem bodo povedali študentje in profesorji. Mi povejmo le še to, da je na FSPN letos vpisanih 323 brucov in da se število študentov že dviga nad 1400 (rednih in ob delu skupaj).

KATEDRA OB KATEDRI

Najprej bo potrebno spregovoriti o katedrah. Povprašali smo predstojnike in povedali so nam. Pogrešamo pa kritično noto v njihovem pripovedovanju. A to so povedali in to bomo zapisali, s pripombo, da človek vedno pohvali živinčje, ki mu daje mleko in meso, da lahko živi.

Na FSPN deluje pet kateder. Njihov namen je združevati sorodne predmete posamezne študijske smeri ter učitelje, študente in znanstvene sodelavce, ki so vezani na posamezno strokovno smer. Naloge katedre so predvsem organiziranje dodiplomskega in podiplomskega študija, predlaganje učnih načrtov in organiziranje študijske prakse.

NOVINARSKA KATEDRA

Študij novinarstva je še zmeraj eksperimentalen. Še danes ni rešeno vprašanje najustrenejše kombinacije družboslovnih predmetov s strokovno novinarskimi, prav tako kot še ni razrešena dilema, ali je bolj predelati družboslovne predmete v začetku in strokovne ob koncu študija ali obratno. Katedra se ukvarja še s problemom programiranja novinarskih profilov. Trenutno s to usmeritvijo lahko izobražujejo novinarji družbenopolitičnega in informacijskega profila, čeprav so ob ustanovitvi katedre razpravljali o več različnih profilih: o notranje in zunanje političnem, kulturnopolitičnem, gospodarskem. . . Teh pa niso uvedli, ker so potrebe premajhne in bi prišlo do hiperprodukcije. Takšna specializacija prihaja v poštev šele po končanem študiju.

Literatura predstavlja enega glavnih problemov pri izobraževanju bodočih novinarjev, saj nimajo nobenega specifično novinarskega gradiva ali učbenika. Praktično delo bi moralo imeti velik pomen pri tem študiju, zato predavatelji navezujejo stike z novinarskimi hišami, da bi se študentje seznanili z delom v redakcijah. Tu pa stvari ne tečejo tako, kot bi bilo treba, zato se še toliko bolj čuti pomanjkanje eksperimentalne redakcije za praktične vaje na sami fakulteti. Pač ni materialnih sredstev. Zanimivo je, da v zadnjih letih med študenti novinarstva prevladujejo ženske. Na katedri pravijo, da se menda hitrost študija izboljšuje. Veliko študentov pa se zaposli pred diplomom in ti potem podaljšujejo čas študija (O tej katedri se bomo razpisali v eni prihodnjih števil.)

SAMOUPRAVNI TEMELJI MARKSIZMA – NOVOST NA FSPN

Katedra za študij samoupravnih temeljev marksizma je mlada, ustanovljena šele z lanskega letnega statutom. Kandidate usposablja za pedagoški poklic. V okviru fakultete organizira tri oblike študija: redni, študij ob delu in še dopolnilno izobraževanje. Za zadnje pravijo, da je zelo dobro organizirano, ker poteka v sodelovanju z drugimi fakultetami (filozofsko, ki poučuje strokovne pedagoške predmete). To je dvosemestski študij za profesorje, ki poučujejo samoupravne temelje marksizma na srednjih šolah, nimajo pa še ustrezne izobrazbe. Osnovni problem in vir vseh nevšečnosti vidi katedra v tem, da ni tradicije pri vzgajanju kadrov tega profila ter da ni razvite posebne metodike poučevanja predmeta samoupravni temelji marksizma. Nerešeno pa je še vprašanje financiranja tega pedagoškega procesa, ki si še ni pridobil zadostnega števila slušateljev. Lani je bilo vpisanih le 15 rednih in 25 študentov ob delu, letos pa položaj ni nič bolj rožnat.

SOCIOLOGI, SOCIOLOGI

Predstojnik katedre za sociologijo meni, da študentje sociologije premalo sodelujejo pri njenem delu. To pa se da različno razlagati: ali niso izbrani pravi predstavniki ali pa študentje nimajo interesa. Pokazalo pa se je, da imajo še kako velik interes, kadar gre za povsem praktične zadeve, kot so na primer izpitni roki. Ne zanimajo pa jih strokovni, to so sociološki problemi (zakaj pa potem sploh študirajo sociologijo? – ured. vprašanje). Drugače pa so sociologi dobri študentje (!!!), menda je bilo ohranjenih že nekaj imenitnih diplomskih nalog, teme za diplome so sodobne in empirične.

Zanimanje za študij sociologije je veliko, prav tako za redni kot za študij ob delu. Samo letos je bilo vloženih 120 prošelj za študij ob delu v tretjem letniku. Organizacija izrednega študija je utečena v obliki seminarjev ob koncu tedna. Organizacija študijskega procesa pa je slaba. Gostujoči profesorji iz Beograda, Zagreba ali od drugod radi pomagajo s predavanji, vendar s tem ni mogoče nadomestiti dela domačega profesorja, ki je v stalnem stiku s študenti. Kriza kvalificiranih kadrov za poučevanje sociologije pa se bo še nadaljevala, če se ne bodo spremenili pogoji za delo. Kadri na sociološki katedri so mladi, večina je asistentov, ki pa jih položaj, v kakršnem so se znašli, prav nič ne vzpodbuja, da bi ostali v tem poklicu. Njihovi dohodki so zasmotno nizki.

KATEDRA ZA LJUDSKO OBRAMBO

Tej katedri predstavlja velik problem organizacija predavanj, saj morajo urnik strokovnih predmetov časovno povsem podrežati družboslovnim predavanjem. Ker na fakulteti ni dovolj predavalnic, pravijo, da se morajo zahvaliti le razumevanju predavateljev, da so nekatera predavanja sploh bila. Usmeritev za ljudsko obrambo je stara tri leta; prvi dve generaciji sta šteli 40 študentov, letos pa jih je le 21. Vzroke za upad bi lahko iskali tudi v slabi organizaciji študijskega procesa. Za strokovne predmete skrbi ljubljanska armadna oblast, ki študentom omogoča praktično spoznavanje vojaške taktike in orožja, obiske razstav itd. Trenutno ima katedra le dva profesorja, ostali so zunanji sodelavci. Študentom SLO kolegi dostikrat očitajo, češ da imajo boljše ocene pri strokovnih kot pri družboslovnih predmetih. Razloge je treba iskati v prednostih, ki jih imajo pred študenti drugih usmeritev. Slušatelji SLO predstavljajo majhno skupino, ki lahko vzpostavi neposreden stik s predavateljem. Tako rešijo vse probleme že na predavanjih, ne pa šele na izpitu. Za predavatelje pa pravijo, da so odprti in izkušeni. To pa je tudi edina katedra, ki se ne ubada s problemom pomanjkanja literature.

B

razgovor s
Zor. Bilićem

1. Kako na kratko ocenjujete družbenopolitično klimo na FSPN? So bili v zadnjih letih prisotni kakšni pojavi ultralevičarstva, kako jih ocenjujete, če so bili, in zakaj je do njih prišlo?

Družbenopolitična „klima“ na FSPN ima nekatere podobne značilnosti kot na drugih visokošolskih organizacijah združenega dela, drugeprso za specifične. Skupne značilnosti izvirajo iz splošnih družbenopolitičnih razmer v naši družbi, iz specifičnega družbenoekonomskega položaja delavcev visokošolskih organizacij, iz relativno odprtega vpisa na fakulteto itd. Posebne značilnosti te klime pa določa specifična narava študija na FSPN: saj politologija, sociologija, komunikologija in obrambne vede obsega teoretično in idejno izredno poudarjene družboslovne discipline. Poleg tega je treba omeniti, da so praktično vsi pedagoški delavci člani ZK in da je to relativni delež študentov – članov ZK med najvišjimi na ljubljanski univerzi itd.

To so pogoji, ki sicer sami po sebi še ne ustvarjajo neke optimalne idejne politične klime, ki pa omogočajo, če se subjektivne sile na fakulteti jasno zavedajo njihovih potencialov, usmeritev, ki smo jo zlasti začrtali po 15. s predsedstva CK ZKS. Prvine te usmeritve so predvsem: profiliranje študentov glede na temeljno namembnost fakultete, kar obsega tako pozitivne izkušnje nekdanje visoke šole za politične vede kot tudi upoštevanje pozitivnih spoznanj od taktak, ko smo se vključili v univerzo; usmerjena kadrovska politika tako pri rekrutiranju učiteljev in raziskovalcev kot pri vpisu študentov na fakulteto; polna angažiranost družbenopolitičnih organizacij zlasti Zveze komunistov Zveze mladine, za uresničevanje teh in drugih pomembnih razvojnih ciljev.

Rekli bi lahko, da so bili v zadnjih letih doseženi na fakulteti pozitivni premiki (bolj ali manj) na vseh teh točkah, vendar pa družbenopolitična klima ni nekakšna statična, premočrtna kategorija, marveč stvarnost, ki oblikuje razmerje družbenih in političnih sil znotraj fakultete in zunaj. Zato ob korakih naprej lahko beležimo tudi nekatere korake nazaj in v str. Toda pomembno je, da se Zveza komunistov na fakulteti zaveda ne samo zastavljenih ciljev, marveč še čedalje bolj tudi operativno loteva aktualnih nalog. Prav tako je tudi treba povedati, da se čuti mnogo bolj organizirano delovanje Zveze mladine. Tudi ne smemo prezreti, da imajo pri načrtovanju in uresničevanju razvojnih nalog pomembno vlogo ustanovitelj fakultete drugi uporabniki.

Menim, da je ključno za nadaljnji razvoj fakultete in tudi za idejno politično situacijo na njej, da razvijamo tiste njene programe (ki jih je potrebno konkretizirati in dopolniti), ki so konstitutivni del njene namembnosti, tj. da bolj odločno krepimo njene pedagoške in raziskovalne moči področjih, kot so marksizem, socializem, politični sistem in samoupravljanje, dežele v razvoju, družbenopolitični procesi sodobnega sveta, posameznih dežel, problemi razredne in socialne strukture, problemi družine, obrambne in komunikološke vede itd. Za nadaljnjo vlogo fakultete in njen razvoj je tudi bistvena njena publicistična dejavnost, ki ni neznatna, če le pomislimo, da ima na primer Teorija in praksa, ki izhaja že 15. približno 4.000 naročnikov, da fakulteta izdaja skupaj z založbo Obzora posebno zbirko Sociološko in politološko knjižnico itd. Tudi ne gre prežeti da številni delavci fakultete (in tudi precejšnje število študentov) delajo dokaj aktivno tudi zunaj fakultete, ne samo na strokovnem področju, marveč tudi v družbenopolitičnih organizacijah, društvih, založniških sveti v organih družbenopolitičnih skupnosti itd. Če upoštevamo vse to in če tudi ob tem zavedamo vseh primanjkljajev, potem bomo ob organiziranosti dejavnosti vseh delovnih potencialov in družbenopolitičnih sil na fakulteti (in zunaj nje) lahko v prihodnjih letih – če bodo za to dani tudi ustrezni materialni pogoji – še dosledneje in hitreje uresničevali zastavljene in cilje in s tem tudi krepili „družbenopolitično klimo“ ne samo na FSPN, marveč v družbi kot celoti. Če upoštevamo, da ima fakulteta trenutno 1.800 rednih študentov, približno 600 študentov ob delu in okrog 90 profesorjev, potem si lahko predstavljate, kako velika družbena odgovornost pred delavci in študenti fakultete, pa tudi pred vsemi zainteresiranimi delavci in študenti fakultete, pa tudi pred vsemi zainteresiranimi delavci in študenti fakultete.

Kar zadeva „ultralevičarstvo“, je treba reči, da pomena tega vprašanja gre pretrjavati: gotovo so druge, večje, „nevarnosti“, o katerih bi bilo tr govoriti. V zadnjih letih so sicer bili na fakulteti nekateri pojavi, ki so ir na zunaj nekatere znake nekakšnega „radikalizma“. Ta se je manifestiral v posameznih pogledih na vprašanje razmerja med spontanostjo in organizacijo, na politiko, na pojave v sodobnem delavskem gibanju itd. Vendar treba ob tem pripomniti dveje. Prvič, da je šlo za dokaj splošno pojavi. In drugič, da je šlo (oziroma gre) za pojave, ki so po svoji vsebini in učir dvosmerni: po eni strani s svojim iluzionističnim utopizmom pome nekakšno slabšo izdajo „kritike vsega obstoječega“, po drugi strani pa izraz naravnega nemira in kritičnosti razmišljajočega mladega človeka nasproti malomeščanski mentaliteti, oportunitizmu, potrošništvu in vsilnemu manipulativstvu. Takšne kritike lahko oživljajo in vzpodbujajo idej debato in vodijo k napredku, če se vanje vključijo organizirane subjektivne sile kot protagonist globlje strokovne analize in nosilec razreševanja problemov, na katere take kritike opozarjajo. Ob pasivnosti subjektivnih sil lahko takšne kritike peljejo tudi v negativno prakso, zlasti, če se n „nalepijo“ konservativni interesi in različne druge, bolj ali manj neformalne skupine. Bivalentna narava tim. ultralevičarstva torej ne dopušča, da njim prekrizamo roke, marveč zahteva, da različne manifestacije tega posproti analiziramo, predvsem pa, da razrešujemo tiste družbene in politične probleme, ki so vzrok nastajanju in učinkovanju ultraradikalističnih. Poudariti je treba, da se je Zveza komunistov na FSPN spopadala s takimi pojavi, vendar pa se mi zdi pomembno, da zlasti v zadnjem času zač postajati ta kritika vse bolj tudi „horizontalna“. V razvoju te „horizontalne“ razsežnosti v kritiki vseh izmov (npr. tudi oportunitizma) vidim enega glavnih problemov in nalog.

2. Kje je trenutno reforma izobraževanja na fakulteti? Kako združuje vpliva na oblikovanje študijskih programov in kdo predstavlja to združeno delo? Kakšen je pri tem vpliv študentov?

Na fakulteti smo v preteklih letih posvečali reformi študija dokaj pozornost. Čeprav ne moremo biti z doseženim v celoti zadovoljni, bi poudaril, da so naši temeljni naporji bili usmerjeni predvsem v to, da:

- a) v študijskem programu utrdimo marksistično teoretična izhodišča okrepimo pomen predmetov, ki se ukvarjajo s problemom samoupravljanja, marksizma, sodobnega socializma itd.;
- b) da jasneje prilagodimo profile študija specifičnim potrebam združene dela, kar smo skušali doseči tudi z uvedbo novih usmeritev in smeri – omenim študij SLO in interdisciplinarni študij samoupravljanja s ter marksizma, študij socialnega dela itd.;
- c) okrepimo kadrovsko podlago našega dela itd.

O učnih programih in študijskem načrtu je razpravljal tudi MC pri ZKS, uporabniki pa so sodelovali zlasti s svojimi pripombami na sejah fakultete pa tudi na „zboru uporabnikov“ kot specifični instituciji, s katero je fakulteta povezana z družbeno prakso. Naj omenim, da bomo v bližnji prihodnosti začeli poglobljeno razpravo o nekaterih profilih našega študijskega dela, zlasti glede obrambne smeri in študija novinarstva, pri čemer bodo uporniki kot tudi vsi drugi faktorji vzgojno-izobraževalnega procesa in pomembno besedo. Treba je tudi omeniti pozitivno dejstvo, da so se uporniki, tako v svetu fakultete kot tudi zunaj nje, vključili tudi v razreševanje nekaterih splošnih pogojev za učinkovitejšo izvedbo reforme študija. Skupno spoznanje tako delavcev kot študentov in uporabnikov je, da reforma študija zaostaja tudi zaradi tega, ker fakulteta nima razpisanih prostorskih pogojev; ker ni ustrezno dohodkovno vrednoteno vzgojno-izobraževalno delo, ker ni zadosti finančnih sredstev za ureditev sodobne knjižnice, čitalnice, dokumentacije; ker ni ustreznih možnosti za športno in drugo rekreativno dejavnost študentov itd. Morda bi vprašanja lažje reševali v instituciji posebne izobrazbe, o kateri začenjamo v teh dneh organizirano debato.

Glede vpliva študentov na reformo študija je treba reči, da imajo o možnosti, da ta vpliv izrazijo in uveljavijo. Dejstvo pa je, da lahko v glosposloviti rečemo, da obstaja razkorak med normativnimi možnostmi med dejansko angažiranostjo študentov. Vendar pa lahko trdim, da

dnjem času ob vse večji organiziranosti ZSMS na fakulteti tudi opažamo, deluje mnogo bolj organizirano in urejeno npr. delegacija študentov v uru fakulteta. To ustvarja zelo ugodne pogoje za večji dejanski vpliv študentov na vzgojno-izobraževalni proces in na samoupravljanje na fakulteti.

Kako se delavci fakultete vključujejo v znanstveno-raziskovalno dejavnost; ali gre pri tem zgolj za privatniško vključevanje na osnovi ekonomske računice? Kako se na tem področju uveljavljajo študentje?

Za našo fakulteto je značilno, da se na njej delavci pretežno zelo aktivno vključujejo v znanstveno-raziskovalno delo. O tem pričajo številne raziskovalne naloge, ki so jih opravili ali jih opravljajo. Delegatski sistem, javno menje, komunikacijski procesi v združenem delu, nacionalna vprašanja in cionalne manjšine, procesi odločanja, artikulacija in integracija interesov, muna in odnos med mestom in vasjo, religija in cerkev, Marx in problem anosti, metodološka prajanja Kapitela, kritika funkcionalizma, politična itura, politika neuvrčenosti, kolonizacija in dekolonizacija, mednarodno uniciranje, sodobne migracije, nova mednarodna ekonomska ureditev ide na svoje učinke na znanost, izobraževanje, kulturo in komuniciranje — to so le nekatere od tipičnih raziskovalnih tem, s katerimi se delavci ultete ukve-jajo. Poleg tega bi bilo treba omeniti, da so bili in so napori avcev usmerjeni tudi v utemeljevanje in oblikovanje temeljnih disciplin, ki goji fakulteta. Pozitivno je, da si je raziskovalni inštitut, v katerem se ružejo raziskovalni centri in večji projekti na fakulteti, začel uspešno zadevati za integracijo raziskovalnih naporov in njihovo dolgoročno usklaenje. Prav tako je pozitivno, da se začenjajo okrog pomembnih družbenih političnih kompleksov oblikovati večji raziskovalni projekti, ki jih usmer-o oz., jih bodo usmerjali projektni sveti. Naj omenimo samo projekt o egatskem sistemu, prav tako se začanja oblikovati projekt o družini itd. rebno bo oblikovati tudi nove projekte na interdisciplinarni in interinsti-onalni podlagi, na primer projekt s področja samoupravljanja, sodobnega ilizma, dežel v razvoju, sodobnih političnih sistemov, religije in cerkve, rambne problematike itd.

Takšni projekti naj bi tudi še bolj postali okvir za oblikovanje novih drov na področjih, ki so za fakulteto in v širši družbi deficitarni. Študentje sodelujejo v raziskovalnem delu tako v organih, ki jih planirajo iskave, kot pri (vsaj nekaterih) raziskovalnih nalogah. Vsekakor bo treba sodelovanje še okrepiti in tudi kvalitativno dvigniti na višjo ravno, pri tem ga še bolj funkcionalno povezati z opravljanjem rednih študijskih obvez-ti, kot so seminarske naloge, diplomska dela, praksa itd. Vprašujete, če delavci fakultete raziskujejo predvsem za „denar“. Nisem sprešel, vendar vam moram zagotoviti, da z raziskovalnim delom pri, vsaj doslej, še nihče ni obogatel. So seveda razlike med posamezniki, ki odvisne tudi od njihove delavnosti in storilnosti, pa tudi od tega, ali se jazirajo na empiričnih ali teoretičnih raziskavah. Seveda pa bi v času, ko temeljno načelo dohodkovni odnos, bilo absurdno, če bi od univerzitetnih bucev zahtevali, da delajo iz golega idealizma. Tak idealizem je še vedno b pomemben in včasih tudi odločilen motivacijski faktor in če ga ne bi ti, bi marsikdo zapustil svoje „delovno mesto“ in šel drugam s trebuhom (kruhom (Mislim, da bo za to potrebno ponovno premisliti o vrednotenju iskovalnega, izobraževalnega in podobnega dela in odmerjati pravič-je „točke“. Potrebno pa bo tudi zaostri kriterije glede kvalitete oprav-ega raziskovalnega dela.)

Ko govorimo o raziskovalnem delu na fakulteti, ne smemo mimo dejstva, se njihovi rezultati kažejo tudi v knjižnih publikacijah. Tako so delavci ultete približno v zadnjih štirih letih (od vključno 1975) objavili nasled-ela:

Komuniciranje in odločanje v delegatskem sistemu

Društveno komuniciranje

Vojaška vladavina v Afriki

Marksizem in vojaštvo

Vprašanja obrambe in varnosti neuvrčenih držav

Novejša zgodovina z zgodovino delavskega gibanja (izbrana poglavja)

Svobodne besede. Od Prešerna do Cankarja.

Marxovo razumevanje znanosti in tehnike

Jstavnost, demokracija in politični sistem

Mednarodne migracije: sociološki vidiki mednarodnih migracij v luči dnosov med imigrantsko družbo in imigrantskimi skupnostmi

Mednarodni odnosi

Mednarodno varstvo manjšin

Sociologija reda

Politična znanost, ideologija, politika

Katoliška socialna in politična doktrina

Katoliška cerkev in država v Jugoslaviji

Samoupravljanje v združenem delu

Hierarhija

Samoupravna urejenost in gospodarska uspešnost delovnih organizacij

Ekonomika SFRJ

Naj dodam, da si prizadevamo in da bomo vztrajali pri tem, da se rezultati e-raziskave objavijo in da se rezultati večjih raziskav publicirajo v knjižni ki.

Kakšna je vaša ocena vključevanja študentov v samoupravno življenje na fakulteti?

Na to vprašanje sem deloma že odgovoril. Rad bi poudaril, da samouprav-aktivnost študentov temelji oz., mora temeljiti na njihovem delu — iliju. Zato se mi zdi, da bo samoupravna aktivnost študentske populacije večja, kolikor bolj temeljiti in resen bo študij večine študentov in kol-i-bolj bodo družbeno angažirani. Na tej podlagi se študentje vključujejo v gatska razmerja v fakultetnih organih, predvsem v svet fakultete, njegove ore in komisije in tudi v druge organe, ki so na fakulteti. Kot rečeno: itucionalnega prostora je na pretek, večja zavzetost za uresničevanje azanih možnosti, ki jo beležimo v zadnjem času, pa odpira nove obete.

Kako je organiziran študij ob delu in kakšna je njegova kvaliteta?

Študij ob delu postaja bistvena sestavina dela FSPN, saj je razmerje med ilijem ob delu in rednim študijem (glede na število študentov) že 2:3. Tu i dosegli vsekakor dokajšnje uspehe, če upoštevamo stanje pred nekoliko Vendar so na tem področju tudi številni problemi. Naj omenim samo atere: problem časa za študij pri dokajšnjem številu študentov; konc-ncija predavanj na zadnja dva dneva ob koncu tedna; nezadostna usmerje-t študija (kar velja tudi za druge oblike študija). Ko samoupravni organi ultete razpravljajo o teh problemih in iščejo poti za njihovo razreševanje, ti opozarjajo na potrebo, da se odprejo nove možnosti za študij ob delu. ebej aktualen je glede na kadrovske potrebe študij SLO ob delu, ki ga eravamo odpreti v prihodnjem letu.

Če si dovolim še nekaj pripomb in sklepov k tem odgovorom, bi dejal, da bili nujno parcialni, na kar so deloma napeljevala posamezna vprašanja, rma pa je to posledica omejenega prostora. Celotna analiza, na primer, uženopolitične klime“ na fakulteti bi morala zajeti več elementov; tudi liza raziskovalnega dela, uresničevanje reforme in samoupravnih odnosov ahtevala dopolnitve. Če bi skušal na kratko označiti nekatere bistvene plame, bi dejal, da se le-ti kažejo v protislovjih, zlasti med kvantiteto astrukture; med velikim porastom obsega našega dela in neustreznega benega vrednotenja našega vzgojno-izobraževalnega programa; med kim individualnim interesom za študij na fakulteti in nezadostno učinko-n usmerjanjem študentov na posamezne smeri študija; med velikim idej-političnim potencialom in včasih temu neustrezno konkretno angažirano-in aktivnostjo itd. Ni tragično, če takšna protislovja obstajajo. Hujše bi e, če jih ne bi videli in če ne bi imeli volje in moči, da jih rešujemo.

Št. inflov
-ab
-viti

UN

UNIVERZITETNI SVET O IZVA-JANJU ZAKONA O VISOKEM ŠOLSTVU

Tretja seja univerzitetnega sveta 30. oktobra je navrgla kopico po-dročij, ki bi jim bilo potrebno po-svetiti precej več pozornosti, kot se jim je v preteklosti. Seja je že za nami in priložnost je zamujena, ven-dar ne za vse.

Za začetek se pomudimo pri informaciji o uresničevanju zakona o visokem šolstvu, ki jo je predlagal izvršni svet skupščine SRS. Na uni-verzitetnem svetu te informacije ni nihče analiziral, zdi pa se nam po-trebno poudariti nekatera mesta. Zakon o visokem šolstvu (Ur. list SRS 13/1975) je prenesel model organiziranja združenega dela na področje visokega šolstva, toda to je le „posoda“, v kateri naj bi mešali sredico zakona: programe študija. Informacija z obilnimi opisi ugotav-lja uspešno izvajanje zakona in to tudi empirično podkrepi (število vi-sokošolskih temeljnih organizacij združenega dela, delovnih organizacij, opredelitev nove vloge univer-ze...) le na nivoju nove organizi-ranosti in povzdiguje organe kot so sveti letnikov in sveti visokošolskih organizacij. Manjka pa VSEBINA. Edino vsebina je relevanten pokazatelj sprememb in ta je zanemarljen. Kakor da bi vsebino samo po sebi vdihnil v to „posodo“ neki bog viso-kega šolstva, čigar ime bo tudi še potrebno odkriti. Zaradi tega je informacija nepopolna.

Sprašujemo: zakaj ni prikazan napredek ali nenapredek pri „obli-kovanju celovitih programov viso-kega šolstva“, ki je osrednje vpraš-je izvajanja zakona?

Mogoče bo kdo hotel za odgovor podtakniti besedilo, ki se dotika študijskih programov. Le-to poudarja, da so programi v „zavzetem procesu spreminjanja“, da tu nastopajo težave v obliki neizdelane metodologije za pripravo programa, da niso izobil-kovani profili poklicev, da pa so o tem že tekale številne razprave, posveti... (Torej številne, a očitno tudi zelo neplodne!) Kje pa je spre-minjanje dejanskosti? Pa še to vprašanje si dovolimo ob informaciji: kako se v praksi kaže sprememba v odnosu do izobraževanja ob delu, „ki ga obravnava kot enakovredno in ne več kot „izredno“ obliko študija?“

Univerzitetni svet se je lotil vprašanja podiplomskega študija. Vrhunec tega predstavlja sklep, da bo financiranje te oblike izobraževanja potrebno sistemsko rešiti. Kako, kdo in kaj je to sistemsko? (To niso vprašanja, ki bi jih bili slišali na seji). Dano je bilo soglasje k predlogom komisije za socialno ekonomska vprašanja študentov:

- da naj bi tretji študentski stolpč za Bežigradom začeli graditi že v začetku prihodnjega leta,
- da bi se študentski servis vključil v sedanjo organizacijo združe-nega dela študentski domovi,
- da se ime OZD ŠD spremeni v Študentski center v Ljubljani, v katerega naj bi se vključili vsi študentski domovi v Ljubljani.

Ker izobraževalna skupnost po novem daje sredstva za univerzitetne centre članicam (fakultetam, višjim šolam...), univerza ne bo imela več dosedanjih skladov. Vsa sredstva univerze se bodo zato razdelila članicam. Od celotnih 134577000 din bodo dobile (na primer): filozofska fakulteta 10,52 % (1415750 din), VUŠ 0,81 % (109720), akademija za glasbo 2,08 % (279930) itd. Kriterij delitve bo delež v dosedanjem zdu-ževanju. Samoupravni sporazum o združevanju sredstev za univerzi-тетno dejavnost in o razdelitvi uni-verzitetnih sredstev je zaenkrat le še osnutek.

Na seji je bil predložen šest in devetmesečni obračun in obravna-vana potreba po obnovitvi univerzi-тетne zgradbe. Problem računal-ništva, ki so ga tudi obravnavali na seji, pa bomo posredovali kasneje.

Letošnja kandidata za naslov „zaslužni profesor“ sta akademik dr. Srečko Brodar, redni profesor FNT (upokojen), sistematični raziskovalec slovenskega paleolitika (geologija) in dr. Vlado Benko, pro-fesor FSPN in začetnik jugoslovans-ke marksistične teorije mednarod-nih odnosov.

Franc MILOŠIČ

NEKAJ MISLI OB LETOŠNJEM VPISU NA VISOKE ŠOLE V SLO-VENIJI

Če gledamo letošnje podatke o vpisu v prvi letnik, predvsem opazi-mo, da se stvari veliko ne spre-mnjajo. Vpis ne raste več tako, kot je rasel pred leti. Veliki „boom“ in razcvet (številčni) visokega šolstva se je očitno zaustavil in upravičeno lahko domnevamo, da če ne bo pri-šlo do nekih bistvenih strukturalnih sprememb, se položaj na bo spre-mnil. Te spremembe se nam sicer s pre-obrazbo srednjega v usmerjeno izo-braževanje sicer obetajo, toda to ni naša tema v tem članku.

Toda če ugotavljamo, da je števil-čno stvar v fazi umirjanja, to ni pomeni, da so tudi problemi reše-ni. O veliko razlagani „reformi“ ne moremo govoriti kot o izvršenem dejanju. O tem smo tudi že mnoge govorili. Skušali bomo predvsem spregovoriti o tistih problemih, ki se nam nakazujejo ob številkah in sta-tističnih podatkih.

Že dlje časa opazujemo nesoraz-merje med različnimi študijskimi področji. Vpis je še vedno takšen, da so številčno najmočnejše višje, visoke šole in fakultete družbo-slovnega področja oziroma tiste s pravno-upravnega in ekonomske-po-slovno-organizacijskega področja in kljub vsem ukrepom to še vedno zajema 3/7 vseh študentov vpisanih v prvi letnik (glej tabelo). Gre očit-no za splošno jugoslovanski pojav. Bajе imamo največji odstotek druž-boslovja na svetu. Vzroki so poeno-stavljeno tisti, ki iz naše družbe ustvarjajo „činovniško društvo“ (Šušar). Kar bi bolj direktno pome-nilo kot celoto. Zato ne bi kazalo spregledati tudi problemov poveza-nih z izvajanjem študijskega zaposli-tve) ter še vedno neurejen odnos med proizvodnimi in neproizvod-nimi poklici glede na ugled in viš-i-no osebnih dohodkov.

Toda moramo se vprašati, glede na veličastno število vpisanih na ta področja, če bo ta danes izkazana potreba po ekonomistih, pravnih in sorodnih poklicih ista čez deset ali več let. Diplome, ki jih bodo dobili ti študentje, bodo „kvalifici-rale“ za delo ne samo do konca tega stoletja, temveč tudi v naslednjem stoletju. Ali lahko trdimo, da se čez toliko let ne bo nič spremenilo, da bo družba ostala taka, kot je danes? Mislim in upam, da se bo. Ne trdim, da je laho odgovoriti na vprašanje, kaj se bo spremenilo, toda mislim, da ni mogoče usmerjati v študij na osnovi nekih trenutnih tekočih potreb.

Zagovorniki liberalne politike na področju visokega šolstva radi poudarjajo svobodo ljudi (študen-tov) pri izbiri poklica in se celo skli-cujejo na ustavna določila. Toda pozablajo, da je pravica do svo-bodne izbire poklica in študija nuj-no v naši družbi povezana s pravico do dela (in dolžnostjo), ki pa je objektivno omejena zaradi potreb in možnosti za zaposlitev.

Drugi zanimiv problem je še vedno nerazrešen odnos med rednim in študijem ob delu. Kljub načelni preosnovi izrednega študija v študij ob delu in njegove izenačitve z rednim študijem, še vedno obstajata redni študij in študij ob delu kot dva relativno neodvisna in samostojna pojava. To nas še posebej čudi, ko ugotavljamo, da generacijska razlika med „povprečnim“ rednim in stu-dentom ob delu že precej izginja. Razpon starosti letos vpisanih ob delu v prvi letnik je med 24 in 25 leti, skoraj petina študentov ob delu je mlajša od 20 let. Na drugi strani pa za študij ob delu vse bolj poudar-jamo njegovo nujno povezanost s prakso in praktičnim delom, ki ga bo študent po diplomii opravljal. Dane so vse možnosti in osnove za poenotenje (teoretično), praktično pa ne gre in ne gre. Razliko lahko predvsem opazujemo v treh točkah.

Prvič: Še vedno so bele „lise“ na zemljevidu Slovenije. So občine, ki imajo zelo malo študentov, so tudi osnovne šole, s katerih le izjemoma kdo zaide na univerzo. Imamo pa občine, kjer je študent vsak stoti občan ali še več. Na prostorsko raz-poreditev rednih študentov močno vpliva gospodarska razvitost, velja enostavna formula: bolj je razvita občina, več ima študentov. Študij ob delu je drugače razporejen in na njegovo številčnost vplivajo še drugi faktorji. (glej Tribuno 5/78, Južnič, Izobraževanje ob delu).

Drugič: Predhodna izobrazba študentov ob delu se močno razli-kuje od izobrazbe pri rednih. Pri študentih ob delu bolj prevladujejo tisti s srednjo strokovno šolo. Precej je tudi tistih s poklicnimi šolami ali nedokončanimi šolami, med redni-mi bruci je pa daleč največ tistih z gimnazijo. Zanimivo je, da se pri študiju ob delu tudi bolj vidi beg iz „proizvodnih v „neproizvodne“ poklice. Ugotovili smo že, kaj pov-zroča ta beg, lahko pa še predpota-vimo, da odnos družbe do poklica še vedno bolje čuti tisti, ki imajo že nekaj let delovne in samoupravne prakse, pa se ustrezno temu za študij tudi odločajo.

Tretjič: Znana je ugotovitev, da na nekaterih višjih šolah študenti ob delu predstavljajo večino, na nekate-rih fakultetah jih pa skoraj ni. Lahko bi rekli, da se študij ob delu v precejšnji meri omejuje na poklice, ki so trenutno konjunkturni. „Elite“ študijske smeri se ga izogibajo, ga imajo za manj vrednega, oziroma imajo sebe za več vredne (kar se verjetno ne kaže le v tem, da ne sprejemajo študentov ob delu, ampak o tem kdaj drugič).

Potrebno bi bilo več razmišljati o tem takrat, ko skušamo celotni študij preobraziti v študij iz dela in ob delu.

MARX JE MURX

PREPOVEDANO LE KTORIRANJE!

Nicolaus Neumann

MARX JE MURX

Francoski filozofi z vratolomnimi tezami napovedujejo konec komunizma

Karl Marx je zanj prahudoba, razredni boj ima za pijano idejo in „sanje o dobri družbi“ za absurd. S takšnimi srditimi tezami je mladi mož, devetindvajsetletni Bernard-Henri Levy, zmedel fran-coske komuniste in sprvil v nevarnost zvezo levece med socialisti in komunisti. Levy je nesporna zvezda mlade čete mislecev — po-vprečna starost 30 let — ki so se namenili, da bodo odpravili marksizem. Njegov protikomunistični manifest „Barbarstvo s člo-veškim obličjem“ bo v kratkem izšel pri hamburški založbi Ro-wohlt.

Vitek in opasan, pravi beau v jeans, napoveduje z lastno knjižno zbirko pri pariški založbi Grasset vstajo proti Marxu. Med tele-vizijskimi nastopi in svojim delom pri založbi leti ta intelektualni showman v New York, vendar ne na zajtrk k Tiffanyju, ampak k prejšnjemu zunanjemu ministru ZDA Henryju Kissingerju.

Za takšno kariero je bil sin industrialcev ekskluzivno progra-miran. Njegovi starši so poslali čudežnega otroka na francosko elitno visoko šolo, Ecole Normale Supérieure. Tam je Bernard-Henri študiral politične znanosti in sanjal o tem, da postane „fran-coski Disraeli“. Želel je, kot Anglež Benjamin Disraeli (1804–1881), doseči srečo kot branilec državnega rezona. Potem pa je podlegel fascinaciji miselnega šefa francoske KP, filozofa Louisa Althusserja, postal je maoist in sodoživel majske revolte 1968 v njegovi sobi. „Neprenehoma je poslušal radio. Zasledoval je boje na barikadah med študenti in policisti kot kakšno vojno fron-to“, je notiral Jean B odard, Levyjev biograf — tudi do tega je mladi gospod že prišel.

Toda potem ga ni več zadržalo zgolj pri teoriji. 1973 je sklenil, da bo postal politik. Šef socialistične stranke, François Mitterrand, mu je zagotovil volilno okrožje na severu dežele. Že po treh dneh je bila Levyju celotna zgodba zopna: „Grozno je, če se moraš potegovati za naklonjenost volilcev.“ Ko so propadli tudi drugi poskusi, da bi uspel navpičen start — delo v Mitterrandovem štabu svetovalcev mu je bilo preveč drobnjarsko, tednik „Nepredvidlji-vo“, ki ga je ustanovil, je bankrotiral po 14 dneh — je poskušal s premišljanjem. 1976 je Levy lansiral geslo o „novi filozofiji“ v javnost in imel s tem takoj uspeh. Malo pred francoskimi volitvami je izšla njegova knjiga „Barbarstvo s človeškim obličjem“, v kateri je izenačil fašizem s komunizmom. To je bil udarec v obraz za njegove nekdanje soborce. Levy in njegovi prijatelji Andre Glucksmann, Jean-Marie Benoist in Philippe Sollers so postali zvezde politične scene. Od takrat ni preteklet več dan, ne da bi imeli besede v časopisih ali ne bili napadani. Mlada družba mislecev je konjunkturna. Pravočasno je prišla nasproti nujni potrebi fran-coskih desničarjev, ki so menili, da so v njih našli zavezniškega partnerja proti rdeči nevarnosti. Neki pariški založnik: „Strahu evrokomunizma je posvetilo prgišče militantnih narcisov.“

Za meščanske medije od Amerike do zahodnega Berlina je bil to vzrok za proslavljanje. Revija „Time“ je posvetila razrednim prija-teljem naslovno stran z napisom „Marx is dead“; CSU-časopis „Bayernkurier“ se je zahvalil hitromislecem zato, ker so „Marxa spravili na zatožno klop“ in meščanski „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ je pozdravil Levyjevo spoznanje „Marx je vsemu kriv“ z radostnimi uvodniki.

Pri tem niso novi filozofi s svojimi strupenimi gesli o popolni nesmiselnosti zgodovine — „Življenje je izgubljena stvar, sreča stara zgodba“ — le opogumili desničarjev. Splošno zbežanost o naši na-daljnji prihodnosti so spremenili v nihilistično omamo. In da so v „rdečem fašizmu“ odkrili vzrok za svoje črnogledno slikanje, jih je naredilo posebno atraktivne.

Po skupnem branju Solženicinovega obračuna s stalinizmom v delu „Arhipelag Gulag“ so ti prijatelji po prepričanju odkrili, da je „levica nizkotsnost, polna prostakih mest.“ Vprašali so se, „če je revolucija sploh še zaželená“ in odredili svojim privržencem vzdržnost od politike.

Kajti „zgodovina“, tako Levy, „ni vredna, da bi se intelektualci spoprijemal z njo“. Namesto tega stavi na stare židovske pre-roke: „Intelektualec se več ne podvrže sodbi zgodovine, on postane profetičen.“ Tako odmaknjen svetu, sedi ta mladi filozof danes v živahnih uličnih cafes v Saint Germain des Pres in misli glasno „pesimizem zgodovine do konca“.

Za Levyjeve kritike so seveda sadovi njegove „divje mislenske sle“ piškavi. „Njegovo mišljenje je nemarnost brez vsake vred-nosti“, nergajo in: ta „filozofija na pritisk gumba“ Levyja in Co. izganja „um iz mišljenja“ in s tem moralo iz politike. Stari marks-ist, ki ga je komunistična partija Francije odstrelila, Roger Garaudy, je rohnel nad „odvratnim načinom“, s katerim „playboyi filo-zofije“ polirajo „blesk protikomunizma“. In najbolj prepirljivi francoski revolucionar, nekdanji tovariš Che Guevare, Regis Debray, je odpravil ta frontalni napad na marksizem kot šalo in šal pač „ni za odvrčati.“

Levyju je to vseeno. On ima svojo publiko. In tudi če bi desni-čarji opazili, da s kaotičnimi predstavami novih filozofov ne mo-rejo delati nobene države, ostajajo uglajenim svojeglavcem še vedno oboževalci. „Moj bog, kako je lep“, je vzdihnila pisateljica Fran-coise Sagan („Bonjour Tristesse“) v nekem intervjuju. In neka navdušena gledalka televizije je državnemu radiu pisмено sporo-čila: „On je absolutni ljubljeneec publike, tako mlad, tako lep, in vsakdo je proč, kadar se pod svojimi dolgimi kodri zazre naprej in s svojim tihim glasom pove tako veliko k čisto enostavnim stvarim“.

Stern 34, 1978, str. 68-70.

Prevod: Leo Šešerko

prizadevanja cinkarne Celje za varovanje okolja, kaže primer, ko se je oktobra 1975 povsem nepredvideno izlilo iz skladišča sadre tisoče kubikov (sicer nenevarne) sadre in steklo v Hudinjo in Voglajno. Današnji program je precej pester in pestri so tudi strupi, ki jih spušča v vodo: cinkani proizvodi, žveplena kislina, modra in zelena galica, razni fitofarmaceutski pripravki, organska barvila itd., itn. Spričo teh proizvodov in zastarelih objektov pogosto niti sami ne vedo, kaj vse izlijejo v kanalsko omrežje. Ko stečejo strupene odpadne vode v kanal, ni nihče več sposoben slediti njihovi poti. Ker nimajo načrtov starejšega kanalskega omrežja, ki so ga zgradile prejšnje generacije, so se zadnji rodovi cinkarjev znašli pred labirintom kanalskih neznank, ki jih skušajo razvozlati. Nihče ne ve v kakšne spojine se odpake spajajo in kakšen je njihov končni učinek. Dodatna nevšečnost je še ta, da kisline razžirajo betonske kanale in tako strupi pronikajo v podtalnico. Odpake celjske cinkarne so pregnale tudi nekoč bogat ribji zarod. Ko je začel v cinkarni delovati obrat titanovega dioksida, je Savinja začela spreminjati barvo tudi po večkrat na dan. Načelnik oddelka za inšpekcijsko službo pri skupščini občine Laško je izjavil, da so ob teh onesnaženjih hoteli poklicati vodnogospodarskega inšpektorja celjske občinske skupščine, vendar so ugotovili, da takšnega inšpektorja v Celju sploh ni. Potem so o nesnagi obvestili republiškega inšpektorja. Ta je rekel, da bo prišel takrat, ko bo pričel z delom novi obrat. Ko je pozneje po Savinji priplaval nekakšen mazut ali kdo ve kaj, ki se je razlival do Sevnice, je delegat v skupščini zahteval odgovor na vprašanje, kdo je za onesnaženje kriv. Usodna napaka: na to vprašanje namreč pri nas odgovora ni (podobno je z „odgovornostjo“ za stalno gradnjo tekstilnih tovarn, to je z vprašanjem, ki je bilo zastavljeno na kongresu sindikatov letos v Mariboru; za anarhičnost produkcije pač ni odgovornih ali pa? To le mimogrede).

Jasno je, da ekološko onečiščenje okolja vpliva na človeka. Precej obsežne raziskave na tem področju strnimo v takole razpredelnico (Trebnje nastopa tu kot „čista“ občina).

Bronhitis		Obolenja krvi in krvotoknih organov	
%		%	
Trebnje	47	Trebnje	3,0
Celje	328	Hrastnik	7,5
Hrastnik	105	Celje	4,5
Ljubljana	115	Ljubljana	16,0
Maligne neoplazme		Alergije	
%		%	
Trebnje	1,2	Trebnje	8,0
Celje	14,0	Hrastnik	1,7
Hrastnik	3,0	Celje	9,2
Ljubljana	5,5	Ljubljana	8,5

Podatki so za leto 1976.

Verjetno bo odveč, da opozorimo bralca na pogostnost, s katero se tu pojavlja ravno Celje. Naj ob tem, ko statistični podatki postavljajo pri marsikateri bolezni v ospredje samo Celje, pogledamo stvar še nekoliko bližje. Nekdanje zdravo Celje z zdravim zrakom se je spremenilo v umazani kotel, vsaj za prebivalce Teharij, Jožefovega hriba, Bukovčaka, Vrha in Sv. Ane, kjer so se nekdanje razprostrale „senčnate gozdovi“ in so šumeli „bistri potoki“.

— obe študiji sta med seboj neodvisni). Zbrani zgodovinski material je omogočil tudi približno oceno rasti prebivalstva do leta 1650, ta znaša 2/1000 na leto, kar pomeni 43 do 45 živorojenih otrok vsako leto na 1000 prebivalcev in 41 do 43 smrti. S tako stopnjo rasti dobimo oceno za številčnost prebivalstva leta 3500 pred našim štetjem — 5 mln. Kako interpretirati tako majhno (pravzaprav zanemarljivo) stopnjo rasti? Le nekaj primarnih vzrokov boji dovolj, saj so nam za to obdobje neznana kakršnoli trdnjaja dejstva:

- splav je bil znan pri vseh ljudstvih vseh časov
- začasna osamitev ženske neposredno po porodu, ki je bila v navadi posebno v plemenskih družbenih ureditvah
- izpostavljanje prvorojenih otrok ženskega spola in njihova manj skrbna nega sta drastično znižala število spolno zrelih žensk v patriarhalnih družbah
- poliandrija je precej pogost primer v družbah tega časa

- kulturni kontekst, ki lahko družbeno priznana mejo spolne zrelosti prestavi daleč v srednja leta

Ce bi šlo le za te vzroke, bi imeli še vedno prirastek okoli 40 na 1000, kot ga zasledimo danes v predkapitalističnih družbenih organizacijah, zato lahko h zgornjim vzrokom dostavimo še tri, ki pa imajo veliko večjo možnost: lakota, bolezni in vojne. Vendar pa že v tem kontekstu nastopajo ti Malthusovi jezeci apokalipse kot socialni in ne kot naravni vzroki.

Lakota se nam danes v razvitejših deželah ne zdi pomemben faktor v stopnji smrtnosti prebivalstva, kljub temu da spremlja človeštvo že od pradavnine. Spodnja meja kalorične vrednosti hrane, ki je potrebna za vzdrževanje „normalnega“ stanja telesnih in duševnih sposobnosti je 2.250 kalorij na dan. Že pri tej vrednosti je smrtnost 14/1000, vsak padec pod ta minimum pa jo zgolj zveča, tako je letni eksces prebivalstva z več kot 3000 kalorijami na dan v primerjavi z deželami, kjer je „obilnost“ prehrane 2250 kalorij na dan in manj, kar 18 mln. Lakota pomeni začasno in akutno pomanjkanje življenjsko potrebne kalorične in vitaminske vrednosti prehrane v primerjavi s kronično podhranjenostjo in pomanjkanjem. C. Walfort (The Famines — of the World: Past and Present) navaja do leta 1878 kar 350 pogubnih lakot, ki so zdesetkale prebivalstvo prizadetih dežel; od tega jih je bilo od leta 1769 do leta 1878 kar

31 v Indiji (neverjetno natančno sovpada s časom rasti East India Company), 70 v Evropi in 30 na Kitajskem. (Univerza v Nankingu pa je med letom 108 pred našim štetjem in letom 1911 po našem štetju našla na Kitajskem kar 6828 pogubnih lakot). Posebno katastrofalne so predvsem lakote na Daljnem vzhodu. Zaradi slabe letine v letih 1920 in 1921 je izgubilo življenje 20 mln ljudi v severozahodnih provincah Kitajske, velika lakota v Bengaliji je leta 1769/70 pobrala kar 1/3 (!) prebivalstva. Pri teh številkah je uporabljena izjava W. H. Malloryja (China: Land of Famine): „Dejansko normalna stopnja smrtnosti vsebuje konstanten faktor, ki ga lahko pripišemo lakotam“. Tudi

Biosfera je po Vernadskem sestavljena iz štirih osnovnih elementov: žive snovi, biogene snovi, mineralne snovi in biomineralne snovi, ki neprestano krožijo po njej. To gibanje elementov biosfere je prvi opazil nemški fiziolog J. Moleschott (1852); njegov koncept je Vernadski razširil v svojem pojmu „biotični krogotok“, ki naj bi omogočal nastajanje in razvoj življenja na zemlji. Bistvo teorije biosfere, kot jo je opredelil V. I. Vernadski, je torej neskončna povezanost organizmov med seboj in z obdajajočim okoljem. V tem lahko vidimo zametek prvega zakona ekologije, kot ga je opredelil B. Commoner.

Vse je povezano z vsem. Narava v svoji materialni in pojmovni povezanosti predstavlja enoto. Niti organizem niti vrsta niti rod niso zadosti široki pojmi, da bi z njimi zaobsegli enotnost in povezanost, ki vlada v naravi. Sele biosfera kot celota odnosov med živalskimi in rastlinskimi vrstami ter njihovim okoljem predstavlja dovolj razsežen pojem, da z njim lahko zaobjamemo naravo in evolucijo življenja.

Vse mora nekam iti. Tudi ta, po B. Commonerju „drugi zakon ekologije“, je že stara modrost, ki pa je danes še posebno v jedrski tehnologiji zelo aktualna. Radiopolucija 1000 MW reaktorja na leto je okoli 130 mln. curie in do leta 2000 bo kumulativni efekt uporabe jedrske energije 20-25 mlrd. curie 90 Sr in 30-40 mlrd. 137Cs. Jedrskih odpadkov namreč ne moremo ignorirati na enak način kot „plastične vrečke“.

Narava zna najbolje. Tehnologija na nek način „popravlja“ naravo, vendar pa le-ta sama eliminira slabše komponente. Primer iz biokemije: vsi proteini, ki jih producira živa celica, imajo svoje razkrojne encime. S tem je sklenjen krog. Človek pa lahko sintetizira aminokisline, ki jih ne bo mogel več razkrojiti. Ta zakon morda res zagovarja nekoliko otročji odnos do „materije“ narave, vendar pa ga raziskovanje najbolj presenetljivih naravnih regulacijskih mehanizmov kaže v kar se da resni luči.

Brezplačnega kosila ni. Človek misli, da se lahko brez posledic vmešava v naravna ravnanja, jih ruši in na novo postavlja. Res je, da to lahko počne brez takojšnjih in očitnih posledic, vendar pa bi bilo prenaivno, da si iz take kratkovidnosti izdeluje delovno teorijo. Iztrebljenje tristoletnih živalskih vrst v zadnjih 100 letih je dovolj zgovorno samo po sebi.

Ekološki zakoni, ki jih je v tej obliki postavil B. Commoner, so torej že stare modrosti in predstavljajo del tradicionalne ekologije, kot se je razvila iz bioloških znanosti. Vendar pa stvari niso ostale pri tem. Ekologi so namreč že kmalu spoznali, da je za uresničanje njihovih ciljev potrebna družbena akcija in šele ob tem spoznanju se je rodila humana ekologija. Le-te ekološki problem iz naravoslovja prestavlja v družboslovje.

Humana ekologija se je že ob začetku otesla nekaterih predsodkov naravoslovnih znanosti, predvsem kar se tiče ahistoričnosti in družbene nevtralnosti naravoslovja. Znanost kot katerokoli drugo obliko zavesti opredeljuje dejansko materialno življenje, ki razodeva naravo družbene produkcije in stopnjo razvoja produktivnih sil. Če torej znanost govori o svoji brezčasnosti, potem se opira zgolj na ideološko berglo, ki naj hkrati podpre še tezo o družbeni nevtralnosti. Čisto preprost primer zgodovinske refleksije pokaže, do kod gre ta nevtralnost. Že pred 150 leti je imela industrializacija take posledice, da so bila cela mesta in pokrajine popolnoma neprimerne za prebivanje. Na delovnih mestih npr. v angleških tovarnah in rudnikih, kot to kažejo dokumenti, so bili delovni pogoji življenjsko nevarni. Pekleni hrup, zrak pa, ki so ga vdihavali, je bil zastrupljen z eksplozivnimi in strupenimi snovmi in tudi s karcinogenimi snovmi in bakterijami. Smrad je bil nepopisen. Prehrana je bila slaba, hrana pokvarjena. Varnostnih ukrepov praktično ni bilo, prenaseljenost v delavskih naseljih je bila notoričen pojav. Položaj je bil neznosen tudi kar se tiče pitne vode in kanalizacije. (Glej Engelsevo delo: „Položaj delavskega razreda v Angliji“). In to naj bi bilo izhodišče družbeno nevtralnega ekologa 19. stoletja. Vendar teh ekologov ni bilo in le redkim je padlo na pamet, da bi iz teh dejstev izlekel pesimistične zaključke o naravi industrializacije. Ekološko gibanje je nastalo šele tedaj, ko so tudi buržoazne kraje ogrozile tegobe industrializacije. To, kar preroke ekologizma navdaja z grozo, pravzaprav ni toliko ekološko propadanje okolja, ki je tu že od nekdaj, pač pa to, da dobiva univerzalen značaj.

Malthusijanstvo je najbolj priljubljeno oržje meščanske ekologije, rožlja na vsaki strani ekološke literature in se večinoma še na isti pobija. Pri Malthusu črpajo vse bajke o „vesoljski ladji „Zemlja“, kot so jih polne „Meje rasti“, pa čeprav v računalniški preobleki stroge analize „svetovne dinamike“. Napaka „Meja

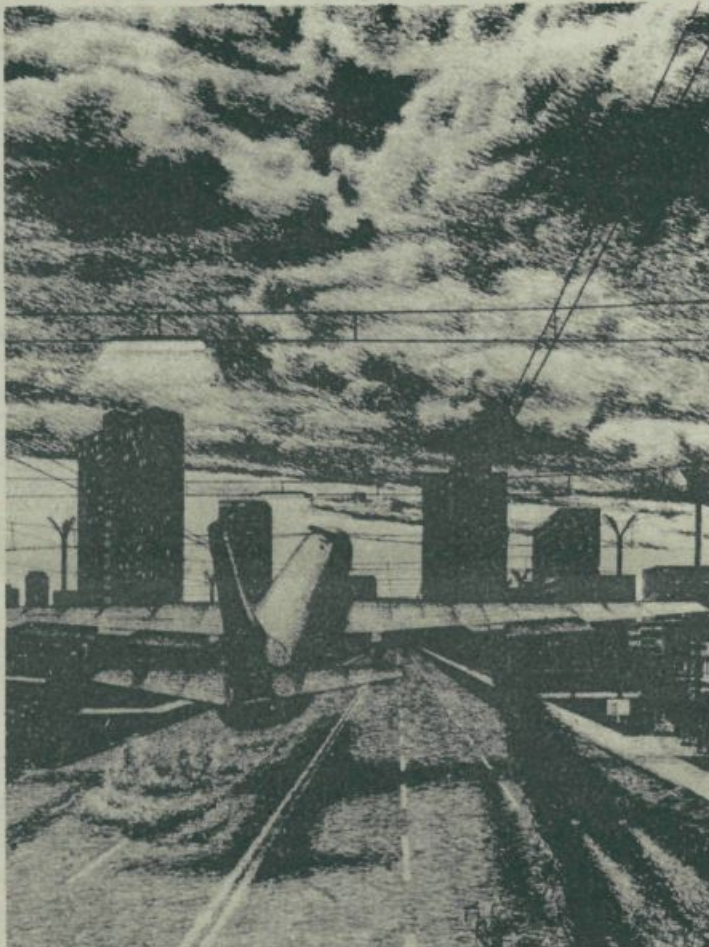
Zasvinjani zrak in brozgane vode so opravile svoje, saj vemo, da so zastrupitve z onesnaženim zrakom kar 20-krat hitrejši in 80-krat učinkovitejši kot zastrupitve s hrano, koncentracije svinjarji pa so že tako presegle vse razumne omejitve. Nekaj mesecev po pričetku obratovanja celjskega obrata za TiO₂ je republiški sekretar za urbanizem dejal: „Nekaterih napak pa si ne smemo odpustiti. Ena takšnih je TiO₂ v Celju. Tu gre za nedokončano investicijo. Tovarna obratuje brez vodnogospodarskega soglasja. Po zakonu jih ne moremo ustaviti, lahko pa jih vsak teden ko izpustijo iz rezervoarjev hudo strupene snovi, tožimo.“ Osnovno vprašanje pri proizvodnji TiO₂ v Celju sta kalcijev in železov sulfat, ki nastaneta med tehnološkim procesom pridobivanja belega pigmenta TiO₂. Pri polni zmogljivosti nastaja letno 60 tisoč ton (!) železovega sulfata in 120 tisoč ton kalcijevega sulfata. Odpadke so pred dvema letoma že odlagali v žepini pri Celju. Odpadka sta se na odlagališču raztapljala in pronicala v zemljo. Nova naprava celjske cinkarne je omogočila pretvorbo železovega sulfata v žvepleno kislino, ki je proizvede okoli 500 ton dnevno. Tako je celjska cinkarna kljub obljubam takratnega direktorja Franja Klingerja dve leti slalomirala med zakoni za zaščito okolja.

To ji gre tudi danes. Sodba okrožnega gospodarskega sodišča v Celju dne 30. 9. 1977 (objavljena v Delu 28. 10. 1978) predstavlja, miho rečeno, farso. Cinkarna Celje je bila obsojena na pogojno kazen 20.000 din. V primer B. Pustoslemška se tu sploh ne bomo spuščali, saj pri vsej tej stvari igra zgolj vloga grešnega kozla. V obrazložitvi razsodbe vrhovnega sodišča SR Slovenije lahko preberemo: „Pritožbeno sodišče ugotavlja, da niso podani pogoji za pogojno obsodbo obdolžencev že zaradi generalno preventivnega učinka, ki ga mora imeti kaznovanje. Varstvo okolja je ustava posebej zaščitila kot kategorijo velikega pomena pri ohranjanju naravnega ravnotežja s človekom vred. V danem primeru pa dejanje ni bilo storjeno zaradi pomanjkanja čistilnih naprav, temveč zaradi malomarnosti predvsem odgovorne osebe obdolženega Branka Pustoslemška, ki bi ob povečani pazljivosti lahko preprečil izlitje nenevtraliziranih kislin — odpadnih voda v Hudinjo. Zato je pritožbeno sodišče odpravilo pogojno obsodbo obeh obdolžencev. Pri tem še pripominja, da zelo težko finančno-ekonomsko stanje obd. TOZD ni razlog za pogojno obsodbo, ki vpliva na odmero nižje denarne kazni, kar je sodišče prve stopnje tudi upoštevalo...“, saj si vsa naša družba prizadeva ohraniti naravo, kot je to že prej povedano in tudi vsi delavci prispevajo v ta namen določena sredstva. Občani so zelo zainteresirani za čisto okolje, kar velja v Sloveniji še zlasti na območju Celja, kjer je to onesnaževanje med najhujšimi in delikatnimi. To problematiko sredstva javnega obveščanja tudi pogosto in zavzeto obravnavajo.“

V primeru cinkarne Celje ne gre za enkratno kršenje zakona še manj pa za malomarnost B. Pustoslemška. Spomnimo se prej citiranih besed sekretarja za urbanizem, ki je dejal, da tovarna obratuje brez privolitve vodnogospodarske skupnosti, da je zakonsko sploh ne morejo preprečiti, da jo pa lahko tožijo vsakokrat, ko nanovo in še enkrat onesnaži okolico... itd. To pomeni, da se je cinkarna Celje dovolj dolgo in dovolj spretno izmikala zakonskim določbam in da zasluži najostrejšo kazen. Toda vedeti moramo nekaj. S še tako veliko denarno kaznijo ne bomo rešili krize obstoječega načina produkcije, krize, katere obraz in drobovje je tudi „ekološka kriza“. Nasprotno. Lahko celo trdimo, da je reševanje teh problemov preko pozitivnih institucij naše družbe le en način reševanja, tisti najmanj uspešen. Nasprotja obstoječega načina produkcije se tako ne odpravljajo (zdi se, da to ni niti namen), kar dokazuje tudi citirana odločba vrhovnega sodišča SR Slovenije, ki vzrok takemu stanju vidi predvsem v malomarnosti odgovorne osebe, ne sprašuje pa se o načinu produkcije, ki zaradi še vedno reproducirajočih antagonizmov svetovne kapitalsko-blagovne produkcije, hiteče za stalnim večanjem profita, poraja (med ostalimi) tudi to, kar se smreče vali po naših strugah. Marksistična ekologija postavlja to vprašanje. Sprašuje se po nasprotjih, ki porajajo „ekološko krizo“ in se bori za radikalno odpravo teh nasprotij. Ta nasprotja so razredna nasprotja. Zato je ekološki boj del razrednega boja bojujočega se proletariata. In boj za delavsko samoupravljanje je razredni boj v naši prehodni družbi.

NAJ ŽIVI PROLETARSKA REVOLUCIJA!

uredništvo

naše stoletje ni nikakršna izjema, za kar sta očiten primer obe vojni s svojimi posledicami, pa tudi zadnja suša, ki je vladala v centralni Afriki in katere smrtna žetev še ni dokončno ocenjena.

Lakota ni več simbol človekovega neobvladovanja naravnih sil, pač pa je posledica delovanja družbeno ekonomskih zakonov, ki nastopajo iz svoje nujne ne pa iz človeških potreb.

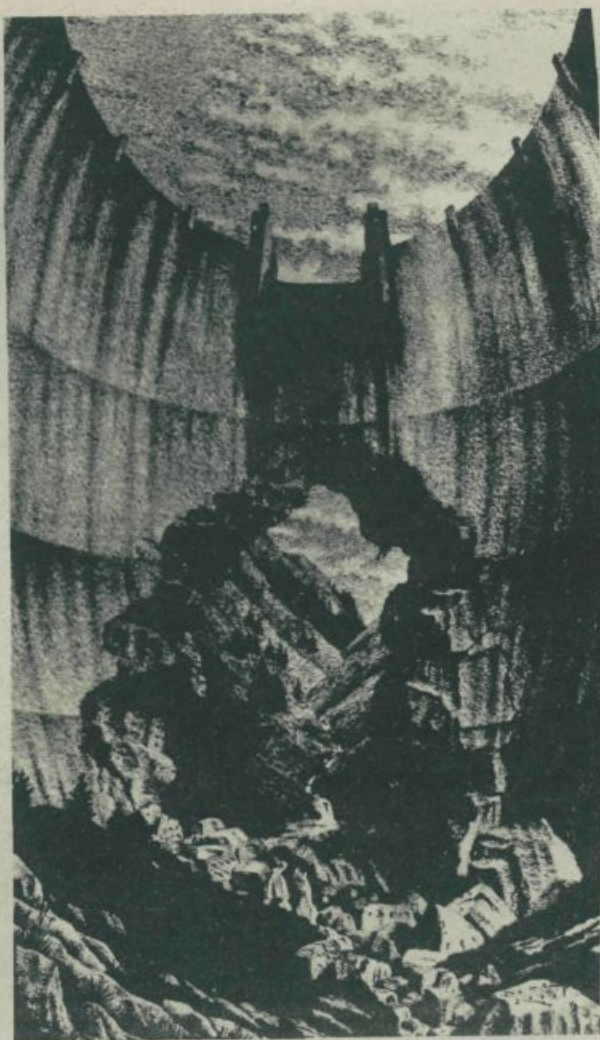
Bistven delež smrtnosti vse do naše dobe nosijo tudi infektivne bolezni, ki so tako ali drugače neposredno povezane z lakotami. Za ljudi je bila smrt zaradi bolezni tako normalna stvar, da vse do pred 200 leti niso naredili ničesar, da bi jo preprečili. Dejansko je lahko vsaka mati pričakovala, da bo izrgnila večino svojih otrok predno izpolnijo prvo leto starosti, do svojega četrtega leta je moral otrok preboleti še oslovski kašelj, škrlatinko in enteritis, nato so prišli tifus, črne kože itd. itn.

Katastrofalen vpliv vojn na stopnjo rasti prebivalstva je znan, če ne drugače, iz druge svetovne vojne.

Dokler človek ne obvladuje naravnih sil, se njegov zakon reprodukcije kaže kot „naraven“, biološki zakon, kot ga srečamo pri živalih ali rastlinah. Ko pa si enkrat podvrže „naravno“ nujno, začne sam ustvarjati svoje okolje in s tem tudi pogoje lastne reprodukcije. Tako se zakoni populacijske dinamike prestavijo iz biološke v družbeno sfero. Vendar s tem še ni rečeno, da postane človek zakonodajalec, bodisi v svojem odnosu do narave bodisi do soljudi. Zgodovinska specifična razvoja človekovega obvladovanja naravnih sil, ga je po drugi strani namreč naredila sužnja družbenih sil. Tok, ki ga je prej doživljal kot naravno nujnost, se mu zdaj kaže kot tok družbenih sil. Zato mora biti njegov cilj, da si podvrže tudi tega. Kapitalistični način produkcije blaga in ljudi predstavlja zgodovinsko stopnjo prehoda človeka iz naravne v družbeno nujnost.

Tako se danes faktorji omejevanja rasti prebivalstva kažejo predvsem kot tako ali drugače neukročene sile družbene produkcije oziroma kot deli „populacijske krize“. Ekološki populacionizem, kot ga razvijajo različne meščanske šole, ne obravnava nič drugega kot neobvladana družbena protislovja, ki pa se človeku kažejo kot nasprotja med njim in naravo, ki mu je posredovana skozi produkcijo.

Številčnost zemeljske populacije vse do 16. stoletja ne kaže nikakršnih večjih fluktuacij, značilna je nizka stopnja rasti, kar pomeni, da je človek neprestano v „naravnem“ ravnesju s svojim okoljem. Naravnem zato, ker sil, ki pogojujejo njegovo reprodukcijo, še ne obvlada, stopnja produkcije materialnega življenja pa je (tehnološko) še na tako nizki stopnji razvoja, da se mu naravni regulatorji (zato ker jih ne razume) razodevajo v katastrofalni obliki. Z osamosvojitvijo znanosti in tehnologije v obdobju evropske renesanse je človek prekorčil mejo naravne nujnosti. Konkretni zgodovinski način tega prehoda predstavlja kapitalsko-blagovna produkcija, ki pa je po drugi strani človeka zapeljala v suženstvo ekonomskih sil, ki jih še ni razumel in obvladal.

rasti“ je predvsem v tem, da razen podatkov ne prinašajo ničesar novega, zakaj če človek dobro razume količine, ki nastopajo kot vhodne spremenljivke, mu je brez „sistemskih“ študij vnaprej jasen tudi rezultat. „Meje rasti“ so najbolj očiten in reprezentativen primer večinskega dela ekološke literature, ki iz malthusianca obarvanih predpostavk vedno znova izpeljuje planetarne katastrofe in globalne krize svetovne ekonomike. Res je, da so ekološki dejavniki, katerih efekt je globalen (npr. makroklimatske spremembe, zastrupljanje z radioaktivnimi odpadki, strupi v zemlji in oceanih), vendar so najpomembnejši pravzaprav družbeni, spremenljivi parametri, ki pa se jih ekologi neradi oprijemajo, ker so pravzaprav v bazi družbeno-ekonomske ureditve, ki pa se jemlje kot „tisto večno“ in „tisto vnaprej dano“. Meščanski ekolog pride do svoje „planetarne krize“ natanko tedaj, ko spozna, da je v krizi pravzaprav samo konkreten družbeno-ekonomski sistem, katerega del je.

Ob taki „abstraktni občesti“ je ekologiji odvzeta vsaka možnost konkretnega ukrepanja, saj je najbrž vsakomur jasno, da rešitve globalne planetarne krize pač niso v rokah človeka.

In kje so rešitve? Pretiran razvoj in nerazvitost zavolana med seboj, lakota in prividno bogastvo, ekonomski kaos in demografska poplava, ekološka katastrofa in kopičenje orožja vse do zadnjega testa, metaforične apokalipse do bombe „N“, ki pušča v miru stvari in ubija zgolj življenje?

Kakšno izhodišče narekuje ekologiji take razmere? Predvsem ne „planetarna katastrofa“ ne „Globalna kriza“, pač pa kriza konkretnega družbeno-ekonomskega sistema, ki v želji po profitu sam sebi kopije jama.

To je edino izhodišče, edino pozitivno izhodišče, ki lahko ekologijo od katastrofarske sholastike pripelje do dejanske znanosti za človeka.

R. Podgornik

Točnih podatkov ni (UJV jih ne da kar tako), a velja, da v tujini dela nad 1000 visoko izobraženih slovenskih strokovnjakov. Ce-loletna „proizvodnja ljubljanske univerze. Zakaj?

Učeni može so od nekdaj radi hodili na lepše. Legenda o osam-ljenemu znanstveniku — napol čarodeju — je pravzaprav iz trte zvita. Znanstveniki so se od nekdaj radi zbirali v krajih, kjer je bilo njihovo delo denarno podpirano in spoštovano. Znanstveno sre-dišče se je selilo iz Aten (do 1.300 p.n.št.) v Alexandrijo, nato v Rim pa spet čez morje v Bizanc in v središča arabske kulture. V 15.

st. so središča že v Evropi („pohvalimo“ se lahko z 80 univerzami). Čudež industrijske revolucije je postavil znanstvenike v novo luč. Korist od njihovih možganskih vijug je postala očitna in na-rodni voditelji so se začeli zanje puliti. Peter Veliki je v začetku 18. st. zadevo prav dojel in tudi prav ukrepal. Preplačeval je zahodne možgane in tako skušal pospešiti rusko industrijo. Peterburška akademija je imela še ob revoluciji 20 % tujega članstva.

Kolikšen pomen ima preseljevanje izobražencev nam kaže tudi gibanje moči (gospodarsko-vojaške) v Evropi. K usihanju španske moči, vesele iz časa osvajanja Amerika (okoli leta 1500), mnogo pripomorejo tudi pogromi španskih Židov in Mavrov (trgovcev in obrtnikov) v 16. st. Izganjanje Huguenotov v Franciji (16. in 17. stol.) je veliko pripomoglo k temu, da je bila Anglija tista, ki je prva ponesla štafeto industrijske revolucije.

Značilnost gibanja znanstvenikov je torej dobro definirana eno-smernost, ki pa se ob takšni ali drugačni katastrofi obrne.

Danes vse poti vodijo v Ameriko. Jenkiji s svojimi koka-kola flaškami hodijo po svetu. Ko vidijo katerega dovolj pametnega — hopla, ga že primejo, zaprejo v flasko in pošljejo v ZDA.

A Slovenci se ne damo kar tako. Raje gremo k našim tradi-cionalnim kulturnim gospodom — Nemcem — pa čeravno nimajo tako ličnih flašk. Fašizem, ki razsaja med Nemci sicer marsikoga moti. A marka je le marka. Tako Krupp in njegova banda nagrabijo dvakrat več slovenskih fantov in deklet kot ZDA — le ni vse v pivčaji (koka-koli).

Schema programov je v večini takale: „prepričevalci“, ki delujejo po železniških postajah, svetiščih ipd., dobijo za moškega ali žensko, ki se pusti sterilizirati po 10 rupij, „spreobrnjenec“ pa dobi, če je moški —20 in če je ženska — 15 rupij. Zdravnik dobi za vazektomijo 6 in za tubektomijo 10 rupij, njegov asistent 3 (blagovno-kapitalska „produkcija“ par exellancel). Zdaj pa tole. Povprečen vazektomiziran moški že ima 5 otrok (!). Čeprav se je v letih 1956 do 1969 pustilo sterilizirati 6 mln ljudi, je bilo v Indiji leta 1971 še vedno 500 mln ljudi. Krah sterilizacijskih programov je izzval protest tudi med Indijci samimi. Dilban Khwaya, vodja opozicije v Uttar Pradashu, pravi: „Dovolj nam je. Petje in ples ob rojstvu moškega potomca sta edini vir našega zasluzka. Družinsko planiranje nam lomi hrbtenico življenja!“.

Kapital najprej ustvari nemogoče populacijske razmere, potem se vrne pod humanistično krinko in želi „razvratno“ deželo rešiti iz bližnje katastrofe, v katero ji sam tlakuje pot. Tudi razmere v drugih deželah, bolj ali manj pod imperialističnim jarmom, niso kaj boljše. V Pakistanu so leta 1966 sprejeli načrt, po katerem naj bi do leta 1970 znižali rodnost na 40—50/1000 (!), na Koreji želijo do leta 1980 znižati rodnost za 2(dva) (!) %. V deželah, kjer je dejansko planiranje rasti prebivalstva že prava eksistenčna nuja, se torej mehanizem kapitalističnega trga kaže kot prižgana vrvica populacijskega buma.

Populacionizem v tem obdobju dobi nov kategorijalen aparat. Prvotna akumulacija zgodnjega kapitalizma ustvari trg delovne sile, kjer številčnost in meзда delovne sile sledita zakonu ponudbe in povpraševanju. Čeprav je kapitalizem v svojem razvoju od 16. stoletja naprej precej spremenjal svoje oblike, so populacijski regulatorji tudi v sodobnem kapitalizmu ekonomske vrste.

Eksponentna rast prebivalstva v Indiji po vdoru inkonsolidacij angleškega imperializma (v obdobju od leta 1650 do leta 1800 je indijsko prebivalstvo dejansko stagniralo — neverjetno, če pomislimo, da predstavlja danes Indija glavni populacijski problem) ni nič drugega kot korelat nizkih mezd, ki so jih diktirala angleška podjetja v tej deželi. Za vzdrževanje nizke mezde je namreč potrebna relativna preštevilnost delavskega prebivalstva, da konkurenca delovne sile na njenem trgu sama zbije višino mezde na njen eksistenčni minimum.

Zato so absurdni predlogi nekaterih ekoloških šol, ki pridigajo o znižanju stopnje rasti prebivalstva indijske podceline. Edino zdravilo za stabilizacijo populacijskih razmer v tej deželi je namreč umik kapitala, ki diktira vrtoglavo rast prebivalstva in ga vodi v populacijsko katastrofo. Poglejmo, v kakšno hinavščino in brezglavost se pri uresničevanju svojih načrtov zapletajo različne „mednarodne“ zdravstvene organizacije, ki v Indiji uresničujejo svoje programe znižanja rasti prebivalstva.

Kam lahko nepoznavanje rasti prebivalstva pripelje ekologe, nam kaže tale fašistoiden program K. Davisa: „Vlada naj plačuje ljudem, da se dajo sterilizirati, prav tako naj plačuje tudi stroške splava, obdavči naj mladoporočence, uvede naj davek na otroke, izglasuje naj se zakon za obvezen

Sistemi novačenja znanstvenikov so postali bolj prefinjeni proti onim iz prejšnjih tisočletij, nič hudega slutečega študenta lahkega zaslužka žejni kapitalisti povabijo na prakso, na podiplomski študij, ali pa porabijo kakšno drugo finto. Tam mu pokažejo svoje boljše mašine, boljše plače — in hop, ga že imajo. Znanost je mednarodna pravijo.

Američani si samo iz tujih študentov, ki jih privabijo prednosti American Way of Study“, rekrutirajo letno 100.000 izbranih možganov, predvsem iz držav v razvoju. Takšen sistem preverjanja vrednosti delovne sile ima za Američane velike prednosti pred tistimi izpred državljanske vojne (1861), ko so lovili sužnje po afriški obali ne da bi vedeli, koliko bo ulov dal od sebe.

Američani si na ta način nagrabijo več 10 milijard dolarjev letno (povprečni visokošolec stane kakih 40 milijonov dinarjev) oropanim državam v razvoju potem vržejo nekaj drobtinic v obliki pomoči. Ljubitelji človekovih pravic pa ploskajo.

Slovenci pa smo vendarle optimisti. Naši pametni rojaki se bodo vrnili domov še bolj pametni, saj se bodo od Nemcev še veliko naučili.

Jože Štern je leta 1974 pismeno anketiral približno polovico slovenske „tahuj“ pameti v tujini. Le dobra petina ima jasen namen, da se vrne. Pa tudi ti bodo najbolj produktivna leta žrtvo-vali stopnjevanju moči zahodnega kapitala.

Profesorji na univerzah pa so cvet slovenske znanosti. Med-narodno sodelovanje je nujno za razvoj, zato so mnogi več na tujem kot doma. Njihov status seveda ni emigrantski, čeravno so motivi isti.

Kakšni pa so pravzaprav motivi? Nekaterih področij, kot je fizika visokih energij (pospeševalniki) ali pa astronautika, Jugo-slavlja seveda sploh ni zmožna uspešno pokrivati. Torej je naša proizvodnja tovrstnih kadrov že kar namenjena tujini (čudno pa je, da je ta tujina samo zahodna).

Na nekaterih področjih pa so naši raziskovalni inštituti sposobni opravljati raziskave na evropskem nivoju. Zadeva pa se še stopnjuje — seveda s pomočjo posojil z zahoda. S tako uspešno taktiko skušamo izenačiti našo razliko s tem istim zahodom. (Ha, ha!)

splav pri nezakonski nosečnosti, poročeni naj plačujejo višje davke kot samski, težje naj dobijo stanovanja in štipendije itd. itd.“

Daviseve zahteve so prav gotovo „osupljive“, vendar nič manj kot problemi, ki jih postavlja nekontrolirana rast. Družbena produkcija dejansko vpliva na prirastek tudi skozi tako imenovane „ekološke faktorje“: življenjski prostor, prehrano, pitno vodo, rudninske zaloge in energijo ter seveda polucijo.

Če se bo nadaljevala rast svetovnega prebivalstva v istem tempu kot doslej, se bomo leta 2595 stiskali dobesedno kot sardine. Življenjski prostor je absolutno omejen in večino ga porabimo za proizvodnjo hrane predvsem v obliki kmetijstva. Kapital požira plodno zemljo s čeljustmi profita v eksponentnem tempu, tako se samo v ZDA industrijsko izkorišča (s tem mislim na vsako neagrarno uporabo zemljišča) 34 % celotnega ozemlja (v Nevadi 87, v Utahu 67, v Idahu 64, v Oregonu 52). Samo zaradi transportnega omrežja ostaja v ZDA neizkoriščenih 70.000 km2 zemljišča, sodobne metropole že grabijo levji zalogaj najplodnejših zemljišč. Plodna zemlja je sine qua non kmetijstva, ki (zaenkrat) še ostaja poglavitni vir prehranbenega blaga. Od njegove obilnosti in kvalitete je seveda odvisen tudi prirastek prebivalstva.

Gandhi je nekoč dejal: „Človeku s praznim želodcem je hrana bog“, Prehrambni problem se tesno navezuje na problem življenjskega prostora, čeprav skušajo kmetijski strokovnjaki v zadnjem času zmanjšati njegovo težo, če ga že ne ukiniti (ti „strokovnjaki“ se ponavadi izkažejo za lastnike lokalnih tovarn umetnih gnojil, ki govorijo na letnem zboru Kluba optimistov) predvsem zaradi neverjetnih uspehov pri povečevanju hektarskih donosov v zadnjih 30 letih. V ZDA namreč (kot najbolj očitnem primeru) se je v letih 1940 do 65 povečalo prebivalstvo za 47 %, hektarski donos za 66 %, obdelovalna zemlja pa se je zmanjšala za 12 %. Težko je verjeti, da bi bili taki čudeži brez konca. Pa tudi dejstva govorijo drugače; kar 55 % vsega človeštva zaužije na dan manj kot 2250 kalorij, vsak dan pa jih umre okoli 12000 zaradi podhranjenosti. Obdelovalna zemlja je že danes osemdesetodstotno izkoriščena, prebivalstvo pa raste v eksponentnem zaletu, v taki situaciji tudi razna čudežna umetna gnojila, pesticidi in hibridi (npr. epsko opevani čudeži alfalfa) ponujajo kaj slabo oporo prihodnosti. Tudi fantazmagorični načrti o

gojenju morskih alg in koncentriranih proteinov spadajo bolj v znanstveno fantastiko kot pa v možne rešitve prehranbenega problema in s tem katastrofalne regulacije rasti prebivalstva. Populacijski problem v vseh svojih inačicah predstavlja nujen mehanizem obstoja kapitalistične produkcije. Šele rezervna armada dela namreč omogoča pravilno funkcioniranje zakona vrednosti in s tem reprodukcijo obstoječih družbenih odnosov.

Populacijski problem zato v okvirih kapitalistične produkcije ni rešljiv, saj je njen integralni element. Meščanski ekologi se dobesedno postavljajo na glavo, da bi ga razumeli in ga skušali razrešiti. Vendar vsaka rešitev seže zgolj do „abstraktne občosti“, v kateri se problem tudi zastavlja. Dejanska razrešitev populacijskega problema je onkraj obstoječega družbenoekonomskega sistema (v svetovnem merilu); dokler si tega meščanski ekologi ne vibjejo v glavo, se lahko zgolj selijo od protislovja do protislovja, ki jih je polna vsa ekološka literatura. Zato se ne moremo strinjati tudi z njihovim praktičnim delovanjem, ki se v najboljšem primeru spreminja v filistrsko hinavščino. Tudi principi neke „marksistične znanosti“ ekologije ne bodo spravili na suho. Vse, kar lahko marksizem kot kritika vsake znanosti pove ekologiji, je, da problemi v postavljenih okvirih niso rešljivi.

— Rudi Podgornik

SODBA V IMENU LJUDSTVA!

USA?!

NOVICA

V sredo, 25. X., smo bili (lahko) priča obravnavi novih predlo-gov za raziskovalno leto 1978 na področni raziskovalni skupnosti za vzgojo in izobraževanje. Med drugim so govorili tudi o razisko-valni nalogi prof. Jožeta Slivnika in sodelavcev „Temelji naravo-slovja in tehnologij za družboslovce“. Zanimive pripombe v raz-pravi so bile:

1. Zakaj se uvedba teh predavanj na univerzo pojavlja kot razi-skovalna naloga? Uveljavljanje družboslovnih predmetov na na-ravoslovno-tehnične fakultete namreč ni šlo skozi tak postopek.

2. Ta druga pripomba je bila v zvezi s samim konceptom pre-meta, ki da ima premalo poudarjeno tehnološko in medicinsko plat.

„Tribuna“ pozdravlja prizadevanja profesorjev naravoslovnih fakultet, ki so se odločili na ta način preskrbeti širšo razgledanost kolegom družboslovcem.

Menimo pa, kar smo že povedali na razpravi junija letos (glej 1. številko Tribune), da bi poslušanje takšnih predavanj zelo koristilo tudi študentom naravoslovcem.

Presenetljivo pa je, da študentov spet nihče ne sprašuje, kakšnih predavanj si želijo!

SODBA V IMENU LJUDSTVA!

Okrožno gospodarsko sodišče v Celju je v senatu po predsedstvom sodnice Dragice Pirih v sodelovanju sodnikov porotnikov Rudija Šimenca in Cirila Herjolda ter zapisničarice Janje Cimerman v gospodarsko kazenski zadevi zoper obd. Cinkarno Celje, TOZD TIO, Celje, ki jo zagovarja odv. Branko Verstovšek iz Celja in zoper obd. Branka Pustoslavška, zaradi gospodarskega prestopka po 65 čl. Zakona o vodah, po obtožnem predlogu OJT Celje, št. Pt 129/77 z dne 30. 9. 1977, po dne 24. 4. 1978 v navzočnosti predstavstva pravne osebe Avgusta Praznika, obd. Branka Pustoslavška, odvetnika Branka Verstovška in namestnika OJT Celje, Emila Soldiča opravljeni javni glavni ob-ravnavi

razsodilo:

I. Obd. CINKARNA Celje, TOZD TIO, Celje, je prekršila določila 1. odst. 51. čl. Zakona o vodah s tem, da dne 8. 5. 1977 od 3. do 6. ure, pa tudi dopoldne in popoldne istega dne ni zagotovila predpisane obratovanja čistilnih naprav svojega obrata za nevtralizacijo, ker zaradi pomanjkanja hidratiziranega apna za nevtralizacijo kislih odpadnih voda, obr-at za nevtralizacijo sploh ni deloval ter so se nenevtralizirane odpadne kisl-ne v prepolnih varovalnih bazenih, od koder so se te odpadne v količini naj-več 100 kubikov iztekale preko roba bazena v meteorno kanalizacijo ter po njej v reko Hudinjo.

II. Obd. Branko Pustoslavšek, sin Jožeta, rojen 11. 4. 1929 v Lučah, stan. Celje, Goricanova 9, obratovodja stranskih obratov, ni poskrbel za pravočasno dobavo hidratiziranega apna, zaradi česar v točki I. navedena naprava dne 8. 5. 1977 od 3. do 6. ure ni delovala. S tem sta obd. pravna in obd. odgovorna oseba storili vsaka gospodarski postopek po 6. točki 1. odst. 65 čl. Zakona o vodah.

In se jima na podlagi tega zakonitega določila z uporabo čl. 27 ZGP izreče

pogojna obsodba

pri čemer se:

I. Obd. CINKARNI CELJE, TOZD TIO, Celje določi kazen 20.000,00 din (dvajsetisoč dinarjev) plačiljivo v roku 15 dni po pravomočnosti sodbe, ki pa ne bo izvršena, če obsojena v preteklni dobi dveh let ne bo storila novega gospodarskega pre-stopka.

II. Obd. Branku Pustoslavšku določi kazen 1.000,00 din (enatisoč dinarjev) plačiljivo v roku dveh mesecev po pravomočnosti sodbe, ki pa ne bo iz-vršena, če obsojeni v preteklni dobi dveh let ne bo storil kazn. dejanja, ki bo imel tudi znake gospodarskega prestopka. Varstveni ukrep objave sodbe se ne izreče. Obd. CINKARNA Celje, TOZD TIO, Celje je dolžna poravnati stroške kazen-skega postopka, pri čemer se odmeri povprečnina na 2.000,00 din.

Obrazložitev:

Obd. pravna oseba je v zagovoru priznala, da njen obrat za nevtralizacijo dne 8. 5. 1977 od 3. do 6. ure ni obratoval.

Obd. Pustoslavšek je v zagovoru zanikal odgovornost za očitani gospodarski prestopok, češ da kot vodja stranskih obratov ni bil zadolžen za zaloge apna. Povedal je, da se je ves čas po prvomajskih praznikih leta 1977 zaloge apna zmanjševala, ker preokra s apnom ni potekala v redu.

Po izvedenem dokaznem postopku je sodišče zaključilo, da je gospodarski prestopok obd. pravni osebi in obd. Pustoslavšku dokazan.

Z zapisnikom vodno gospodarskega inšpektorja SO Celje z dne 9. 5. 1977 in podatki nevtralizacijskega dnevnika, potrjeno pa s izpovedmi v postopku zasli-sanih prič je dokazano, da obrat za nevtralizacijo obd. pravne osebe dne 8. 5. 1977 od 3. do 6. ure sploh ni deloval. Po istih podatkih in diagramih nevtralizacije pa ta obrat tudi dopoldne in popoldne istega dne še ni povsem predpisano deloval. Z izpovedi prič je dokazano, da ta obrat ni deloval, ker je ob 2. uri 30 min. dne 8. 5. 1977 v silosih zmanjkalo apna za nevtralizacijo kislih odpadnih voda.

Za storjeni gospodarski prestopok je odgovoren obd. Branko Pustoslavšek. Kot vodja stranskih obratov je bil odgovoren za celotno poslovanje obrata za nevtralizacijo, zato je bil dolžan, takoj ko je ugotovil, da preokra s apnom ne poteka normalno in da se zaloge iz dneva v dan manjšajo, o tem obve-stiti vodjo TOZD Transport, vodjo komerciala in vodjo TOZD TIO, da bi le-ti ukrenili vse potrebno za normalno preskrbo s apnom. S tem, ko je obd. Pu-stoslavšek sicer z dobro voljo prevzel preskrbo s apnom v svoje roke, ko se je sam pogovarjal z IGM Zagorje za dobavo apna in z delavcem TOZD Trans-port, je bil dolžan stvar urediti tako, da bi apno v obrat za nevtralizacijo de-jansko prispelo pravočasno. Obd. Pustoslavšek je vedel, da v TOZD Trans-port delavci delajo le do 20. ure zvečer. Zato bi moral vodji TOZD Transport predstaviti kritično situacijo, da bi le-ta zagotovil, da bi v TOZD Transport prišla na delo tudi nočna izmena, ki bi apno, katero je prispelo zvečer, lahko pravočasno prepeljala v obrat za nevtralizacijo. Obd. Pustoslavšek je bil tako edini, ki je bil dejansko in neposredno senzanen s tem, da so zaloge apna za nevtralizacijo kritične, oziroma da zalog sploh ni. Nihče v TOZD Transport ali v komercialni službi s tem ni bil tako neposredno senzanen, zato je bil obd. Pustoslavšek tisti, ki bi moral storiti vse, da bi bilo apno pravočasno pripeljano v obrat nevtralizacije.

Sodišče je pri odmerjanju kazni obd. pravni osebi upoštevalo generalno pervencijo, kot olajševalne okoliščine pa, da obdolžena pravna oseba doslej še ni bila kaznovana, da je dejanje priznala, dejstvo, da je k nepravomerni dobavi apna prispevala tudi IGM Zagorje, katere apna še ves čas po prv-majskih praznikih ni redno dobavljala, saj je bilo dne 7. 5. 1977 vseb 11 pra-nih cistern v Zagorju, dejstvo, da je bila količina prelite nenevtralizirane od-padne vode majhna in da ni povzročila škode na flori, predvsem pa okoliš-čino, da obdolžena pravna oseba posluje z veliko izgubo, saj je v prete-lem letu znašala njena poslova izguba okoli tri milijarde 800 milijonov di-narjev. Ob upoštevanju vseh teh okoliščin ji je sodišče izreklo pogojno ob-sodbo, pri čemer ji je določilo kazen, kot je razvidna v izreku sodbe.

Pri določanju kazni obd. Branku Pustoslavšku je sodišče upoštevalo kot olaj-ševalno okoliščino, da doslej še ni bil kaznovan, skrb za otroke, predvsem pe-nizko stopnjo kazenske odgovornosti, saj si je močno prizadeval, da bi zago-tovil pravočasno dobavo apna, zato mu je prav tako kot obd. pravni oseb izreko pogojno obsodbo, pri čemer mu je določilo kazen kot je razvidna v izreku sodbe.

Okrožno gospodarsko sodišče v Celju,

dne 24. aprila 1978

Zapisničarica:

Janja Cimerman

Predsednica senata

Dragica Pirih 1. r.

Zoper navedeno sodbo se je pritožil Okrožni javni tožilec v Celju. Vrhovn sodišče SR Slovenije v Ljubljani je pritožbi ugodilo in pod opr. št. Pkč 200/77 izdalo naslednjo odločbo:

Vrhovno sodišče SR Slovenije je v senatu, ki so ga sestavljali sodnik Vladimir Rjavec kot predsednik senata, sodnica Vida Kosi in sodnik porotnik Stjepa. Škoda kot člana senata, v gospodarsko kazenski zadevi zoper obd. Cinkarn Celje in obd. Branka Pustoslavška kot odgovorni osebi, zaradi gospodarskega prestopka po čl. 65 Zakona o vodah, glede na pritožbo Okrožnega javne tožilca iz Celja proti sodbi Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju šte. Pk 141/77 z dne 24. 4. 1978, potem ko je predlog za JT SRS podal dr. Jakov Otrin, na svoji seji dne 20. 9. 1978

razsodilo:

I. Pritožbi javnega tožilca se ugodi in se sodba sodišča prve stopnje spremeri tako

1. da se odpravi pogojna obsodba s odločitvijo izvršitve kazni za dobo dveh let obd. Cinkarni Celje, TOZD TIO, in obd. Branku Pustoslavšku.

2. da se izreče varstveni ukrep objave sodbe po čl. 28 točka 1 v sv. s čl. 3 ZGP in sicer, da se objavi sodbi prve in druge stopnje z izveščikom obratne šifre v glasilu Delo in Celjski tednik.

II. Obd. TOZD je dolžna plačati stroške pritožbenega postopka in sicer po vprečnino 3.000,00 din.

Obrazložitev:

Tožilčeva pritožba je utemeljena. Pritožbeno sodišče ugotavlja, da niso podani pogoji za pogojno obsodbo ob-dolžencev že zaradi generalno perventivnega učinka, ki ga mora imeti kazne vanje. Varstvo okolja je ustava posebej zaščitila kot kategorijo velikega pe-mena pri ohranjanju naravnega ravnotežja s človekom vred. V danem pr-meru pa dejanje ni bilo storjeno zaradi pomanjkanja čistilnih naprav, temve zaradi malomarnosti predvsem odgovorne osebe obd. Branka Pustoslavške ki bi ob povečani paaljivosti lahko preprečil izlitje nenevtraliziranih kislin odpadnih voda v Hudinjo. Zato je pritožbeno sodišče odpravilo pogojno ob-sodbo obeh obdolžencev. Pri tem še pripominja, da zelo težko finančno ekt-nomsko stanje obd. TOZD ni razlog za pogojno obsodbo, temveč je to l okoliščina v smislu čl. 20 ZGP, ki vpliva na odmero nišje denarne kazni, ki je sodišče prve stopnje tudi upoštevalo. Prav tako je pritožbeno sodišče izreklo po tožilcu predlagani varstveni ukre objave sodbe. Po določ. čl. 30/1 ZGP je določeno, da se ta izreče, če sodišče misli, da bi bilo koristno, da javnost sve za sodbo. Ta pogoj pa je v obrat navamen primeru podan, saj si vsa naša družba prizadeva ohraniti narav kot je to že zgoraj povedano in tudi vsi delavci prispevajo v ta namen dol-žena sredstva. Občani so zelo zainteresirani za čisto okolje, kar velja v Slov-niji še zlasti za območje Celja, kjer je to onesnaževanje med najhujšimi i deliktizmi. To problematiko sredstva javnega obveščanja tudi pogosto i zavzeto obravnavajo.

Vrhovno sodišče SR Slovenije

Ljubljana, 20. septembra 1978

Predsednik senata

Vladimir Rjavec 1. r.

Kot ste gotovo že sami opazili, je na mednarodni sceni prav zelo živo. Človeku se je (v mojem primeru) zelo težko odločiti, o čem bi pisal, komentiral ali dal opazko.

Za začetek bi izbrali „strašno“ temo, ki je, upam, pritegnila vašo pozornost, če vsaj malo berete časopise, gledate TV ali poslušate radio. Gre za (mogoče ste že uganili) letošnjo podelitev Nobelove nagrade „za služniha borbema za mir in napredek v svetu“ — Mr. Sadatu in Mr. Beginu. Ne bi hoteli preveč komentirati letošnje podelitve, ampak raje predlagamo norveškemu Nobelovemu inštitutu, da uvede podelitev (posmrtno) nagrade za mir. Dajemo spisek mogočih kandidatov: Mr. Hitler, Mr. Ian Smith, Mr. Pinoche, Mr. Videla, Mr. Stalin, Mr. Selasie, Mr. Mussolini. Zaradi omejenega prostora smo morali spisek kandidatov skrajšati. Nič zato, pa drugič!

Cerkev ostaja cerkev. Čeprav se je „brigala“ za trpljenje ljudstva, ostaja v bistvu reakcionar. Dokaz je izjava brazilskih katoliških biskupov („rdečih“) ki je namenjena narodu. Med ostalimi pravi: „svet gre skozi resno krizo“, „svet se nahaja v prehodnem stanju iz odprtega represivnega sistema v normalnejše politične tokove, kar je samo na sebi dovolj, da izzove resnejše pretrse“. In naprej „nepotrebna radikalizacija ustreza le desnim silam“, te pozivajo „na umerjenost, ker se le tako lahko prebrodi sedanji kritični trenutek, katerega označuje nervoza.“ Mislimo, da je treba radikalizirati položaj. Treba je udariti odprto in z vso močjo, treba je udariti s kmečko in delavsko pestjo, treba zlomiti diktaturo in pomesti vse imperialistične smeti, skupaj s cerkvijo. Zelo dobro vemo, kakšno vlogo je odigrala cerkev v zgodovini latinskoameriških narodov in na kateri strani je vedno stala.

Čprav ne prihajajo več „vz nemir l jive novice“ z „zele nega kontinenta“, iz Nikaragve, je tam še kako vroče. Problem je prestavljen (?) iz vojaškega na politično področje. Somoza želi, da se obdrži vsaj do volitev leta 1981; opozicija (ne glede na to, da so v njej tudi predstavniki FSLN), ki je sestavljena iz predstavnikov šestnajstih strank in struj, želi, da se Somoza umakne in njim prepusti osnovanje vlade. „Veliki“ diktator tega noče dopustiti, zato je angažiral „vplivne prijatelje“ v ameriškem kongresu, senatu in straši Američane, češ če on odide, „bo država padla v roke komunistov in kastristom“, to bi pa lahko potegnilo nit revolucije na „zelenem kontinentu“. To me približno spominja na besede, ki sem jih slišal od predstavnika FSLN, vendar gledano z njihove strani. Ne glede na nadaljnji razvoj dogodkov se bo FSLN še naprej pripravljala za boj, osnovana je regularna vojaška formacija, izbran vrhovni poveljnik,

FSLN in nikaragvijskemu ljudstvu, delavskemu razredu in kmetom želimo veliko zmag, revolucionarnih uspehov in da naj bodo iskra, ki bo zanetila ogenj v južni Ameriki.

Iz zahodne Nemčije spet prihajajo „vesele“ novice. Ne glede na „tradicionalno dobre odnose“, ki jih ima naša UK ZSMS z univerzo v Wiesbadnu, ne glede na to, da smo povojna generacija, ki je odrasla v svobodi, dvigamo svoj glas proti glasovom, ki zahtevajo v „obljubljeni“ zemlji naših gastarbeiterv“ zastiranje gonje proti vojnim, vojaškim zločincem.

Treba je razumeti, da je demokracija v zahodni Nemčiji SAMO buržoazna demokracija, da je demokracija za nekatere, da je demokracija za privatni kapital.

Mislimo, da je treba povedati nekaj besed o šahovskem prvenstvu v Argentini. Najbolj blago rečeno je sodelovanje jugoslovanskih šahistov odveč. Kajti to pomeni neposredno potrditev Videlovega režima, pot „z zaprtimi očmi“ preko tisočah političnih in nepolitičnih zapornikov. Medtem ko je vsak dan vse napredno, delavsko in levičarsko obsojeno na smrt in je prepovedano misliti o svobodi, naši šahisti mirne duše delajo poteze na šahovskih deskah. To je vsaj izdaja našega proletarskega internacionalizma, boja in pomoči revolucionarnim in osvobodilnim, naprednim in levičarsko usmerjenim gibanjem. Prav tako bi mirne duše odšli v Čile ali v južno Afriko. Treba je razumeti, da diktaturam v Latinski Ameriki še kako ustreza organiziranje raznih svetovnih in ne vem kakšnih prvenstev, ker to v očeh napol slepih in meščansko usmerjenih mas ne pomeni nič. Diktaturam so to dodatne točke v priznanjih o „demokraciji“ in „svobodi“. Kdaj bomo znali razlikovati resnično od prikritega, površinsko od bistvenega, kdaj bomo začeli delovati v pravem duhu zgodovinske vloge delavskega razreda, v duhu proletarskega boja za novo družbo — za KOMUNIZEM!

Do končne zmage — naprej!

Vidite, hm, politika, ideološke razprtije itd., vse kar spada sem, je zares zelo zelo čudno. Od tega kako so v SSSR pred nekaj leti znanstveniki lomili kopja ob tem, ali žvečilni gumi, (ki je imperialistični proizvod) kvari socialistično mladino, čeprav so še v Sibiriji davni prebivalci žvečili smolo nekih rastlin, medtem ko so čuvali živilno preko največje zmage ZDA nad SSSR — to je uvoz in dovoljenje proizvodnje Pepsi Cole v SSSR, danes pa je to sodelovanje že pustilo sledove. Celo to, da bo (predstavljajte si) policijska oprema uvožena iz ZDA za moskovsko olimpiado.

Da se še enkrat vrnemo na Bližnji vzhod in dogajanje okrog Izraela in Egipta. Problem številka ena je osem milijonov Palestincev v pregnanstvu. Kdo jih vpraša, kako živijo pod begunskimi šotori, pod okupatorjevim čevljem! Zato se pridružujemo izjavi palestinskega predstavnika, da sta „ZA PLAZ potrebni dve roki“, A MI V ENI DRŽIMO PUŠKO, KE P SE MORAMO BORITI ZA VRNITEV V DOMOVINO IN ZA OSTALE ZAKONITE, NARODNE PRAVICE PALESTINCEV. Izraelski predlog o asimilaciji Palestincev v arabskih deželah me spominja na tisti vic: Ali veš, kako se vozijo v avtu: dva Nemca in dva Žida? Žida v pepelnikih, Nemca na zadnjih sedežih.

Velikokrat se pozablja zgodovina.

Velikokrat se pozablja zgodovina.

Kam gredo divje svinje

BLIŠČ IN BEDA NEKE POZICIJE

1940-1941

Spuščati se v polemike s Tribune je vsaj zadnje čase bolj ali manj jalov posel. Kogar Tribuna napade, temu očita kot naglavni greh nesredne pozicije, ki je v ostre nasprotju s pozicijami proletariata. Drugačnih vrednostnih kategorij preprosto ni. ~~XXXXXXXX~~ "Pozicije proletariata" ^{pa so} vsaj enkratno raztegljiv pojem, s katerim je moč po mili volji *Songlirats*, kakor se komu zahoče, saj so edine teoretske osnove samovoljne napaberkovski citati iz sbranih del Márxa, Engelsa, Lenina, ki jih Tribuneini Prokrusti tlačijo po sistemu puzzle tja, kamor se njihovi grozovniški logiki sadi. In prav zato, ker gre tudi meni za pozicije proletariata, sem priprisan, da je vsakršno medsebojno pevanje brez haske in da se moramo - tako Tribuna kot njeni oporečniki - najprej predvsem soočiti s konkretnim stanjem tu in zdaj, ki ~~ga~~ kljub najbolj pobožnim željam (farfar!) ni mogoče v totaliteto pojasniti v času, prostoru in perspektivi s nekaj istrganimi navedki.

Zato nima nikakršnega pomena slediti vrsticam pamfleta o gladi v SKUČu v četrti letošnji številki, kajti mojemu odgovoru bi (inja dosedanje logiko brez dvoma tudi bo) Tribuna brž navrgla še bolj sadrto lekcijo o diktaturi proletariata itd.itd., tako da tema dialoga gluhih ne bi bilo ne konca ne kraja, samo petičan papir bi šel v nič (na stroške delavskega razreda, seveda). Zato bi rad postavil predvsem nekaj vprašanj, ki naj bi v ~~xxxxxxx~~ prihodnjem pisanju razščitila nekatere osnovne probleme: zakaj tak srdit jakobinizem Tribune, ki se iz meseca v mesec samo vrtoglavo stopnjuje, kako je pravzaprav s temi pozicijami proletariata in razrednim bojem pa s dediščino po Marxu pa s teoretično analizo in njeno praktično aplikacijo (še samo omenba tega spravi Tribune v nečloveški bes) in seveda ne nazadnje, kako je ~~xxx~~ konec koncev s slovensko pa študentsko kulturo in težavami - in to resnično sagatnimi - SKUČa pri opredelitvi lastne pozicije.

o misterioznem avtorstvu in njegovih nič kaj skrivnostnih koreninah

Poslednje leto je postala razburljena priljubljena navada podpisovati svoje napadalenke v besedico Uredništvo. V zadnji številki je ta delci delala še skorajda polovico teksta. Vrhunec pa je prav gotovo pamflet Tomaža Mastnaka o SKUM, za katerim je Uredništvo stopilo kot eno in ga pokrilo s svojim plaščem. Čudna navada časopisa, da nekega lastnika, ki potegujeje bitke proti p. g. reuini, spravša

nikom v njegovem smenu. Praksa, ki se je opustila celo v šamirkarstvu
dežel "realnega socializma". Toda če se to neobičajno navdajo kolektiv-
nege streljanja strelšič pogledamo od bliže, postane bolj krvave pod-
kože. Razkrije se kat znašilim sindrom konkretnega socialnega položaja.
se dan pokuša ogroženost skupine, ki je s svojo deklarativno revolucio-
namestjo kanila sprostiti vihar, stopiti v srčiko razrednega boja, pa je
naletela le na molk, nevednost. In za revolucije ni nič strašnje-
jšega, kakor če se nihče ne zmeni zanje. Še bolj je treba zbiti svoje
vrste, vedno utorje razkrinkavati vse na levo in desno - ker pa ta
osamljenost vseeno zbija dvome, se je treba vse bolj frenetično pre-
pričevati v svojem edinem prav. Od tod ta kolektivizem, šredni nagon, ki
se obrača v čisti solipsizem. Čeravno je za Tribune levičarstvo
pohujšljiva, naravnost odvratna beseda (naj je o tem menda še Lenin
davno izrekel sadnje besede, kajne), naj se le potlašijo - prav omen-
jeni sindrom je značilen za dobrušen del zahodnoevropskega levičarstva
in nenehno drobljenje xxxxxx po programu in teoretskih inšididših
demala identičnih skupin in skupinice.

e nezmotljivosti

Že vse našteto je dovolj žalostno, saj slabi razredno fronto (da se izrazim po Tribunalu), saj postavlja temeljne razkole na izmišljeni ali vasi močno prenaplavljeni fronti - in posledica tega je privlačljiva, zadovoljna hehetanje resničnih /razrednega sovražnika/ ki ga grozeče škrtanje umetnega zobjeva na levoici - ta svedra potem nima časa za razkrivanje dejanskih nasprotij v družbi - spremlja v samozadovoljno potrjevanje znanih gesel o rdeči kolektivistični pošasti, ki požira svoj lastni rep. Ampak ta logika Tribunalnega leviciziranja ima še desti bolj tragične izpeljave. Spirala se vedno bolj oči. Brezme izolacije, ki potiska na eni strani tehnično navzdel, zahteva na drugi strani za ravnotežje vse vedno teže. V materični splendif izolation se rojstva spakek nezmočitvijoati, vsesvednosti. Mi (Tribuna) se ne moremo zmotiti, mi imamo vselej prav. Po eni strani se mora tako stališče neizogibno isenatičiti ~~na levoici~~ "oblastje" (država, partija), ker bi bila v nasprotnem primeru postavljena pod vprašaj ta "oblast", kar pa ne "oblasti" ne Tribunali ne bi določilo: prvi iz prestanih, drugi iz eksistenčnih razlogov. Na prvi pogled je tu vse v redu, saj za novo ustavo, programom ZKJ itd. stoji velika večina državljanov, toda Tribunalna pericija ne prenese našlednega ne, a posomisljenih ugovorov, dvomov. Kdor ima prav, ima prav v vsem: zato je ZKJ načelno in za vsakogar vse najboljše, najnaprednejše in tako naprej, kar si je mogoče zamisliti. Kdor ni z nami v celoti, je proti nam. To pa je izhodišče, ki ga je partija že pred časom začn zavrgla v repetitivno zgodavina kot navadno ljudsko besedilo. Vendar, da tu ni istega - da ni prišlo le s svojim delom.

Memorana ponavljam svoj inkriminirani stavek, da ne be ponovnih nesa-
porazumov. Z roko hitrsko kretnje se tako Tribunal izenači s ŽIV in pro-
letariatom (ne da bi se kdaj skušala spuščati v konkretnije definicije -
to ji tudi ni potrebno, potem ko je vzpostavila svoje avtonomistično
logiko). V konkretnih sporih s posamezniki, skupinami ali organizacijami
je za Uredništvo dilema na moč preproste: kdor je proti Tribunalu (ali
belj pogosto: ~~kakršne~~ proti komur je Tribunal), je proti partiji, samo-
upravljanju, diktaturi proletariata (kakšno lepo sovražje), skratka ne
reakcionarnih razsednih pozicijah. Kakšne prav neverjetne nadeže lahko
redi ta logika, je moč eksplicitno razbrati v omenjenem pamfletu, ko Źro-
dnikiš ~~xxxxx~~ vulgo Tomaž Mastnak razkrinava SKUCO in mene osebno, da
skušame "smevno vzpostaviti razsedno vladavino buržoazije" (podobno de-
bela je evadna s SKUCA kot eksponenta "klerikalizacije"). Re fantazma-
gorije resolucijske uma je mogoče razumeti pač ~~skizma~~ samo v opisnem
kontekstu, saj sicer vas stvar spetala odkolne v neko ustanovo na severu
vzhodnem obrobju Ljubljanske kotline. Toda kaj, ko to še ni vse. Tu je
še "popolna teoretska in idejna smeđa", ~~kateraprazdneizraziprilipiga~~
~~xxxxxpragmatična~~ s katero T.M. tako suvereno in nondolantno obetava vse
okoli sebe, pa je sam njena prva žrtev. Kar je resnično škoda. Kot vsa
ka neomisljivost ima tudi njegova svoj idejni in teoretski humus, in ta
naj bi bil marksizem-leninizem. Kde vse že ni slorabljev Marxu, ampak
pri Tribunalu to pečn je na način, ki je mnogo škodljivajši kot večina
standardnih pomenožalvanj in vulgarizacij. Škodljiv zato, ker ima Tri-
buna (in s nje Mastnak) v marksizem prav (oziroma natančneje: ima prav
citirani Marx). Veliko tega je res, kar piše Mastnak o kulturi, veliko
njegovih očitkov je dosledno ispaljenih. Ampak. Grozljivo liža je še
marksizem logika postavljanja in podirjanja avtentičnih molitvic. Izberel
si žrtve, si je po svoje, sebi ustrezno prikrožil in je elegantno prebodel
s rapirjem. Dejstvo, da vse skupaj s dejanskim stanjem nima kake posebne
zveze, pa ni več pomembno. Vseje je napliti, važno je razkrinkati. Ne
v pamfletu T.Mastnaka ne v sicer tudi obsežnem diskusijakom prispevku
A.Berjeca iz tretje številke ni onega samega konkretnega dejstva, s kater-
im bi si kdorkoli lahko kaj pomagal v "razsednem boju v kulturi".
O sebi lahko vemo vse mogoče: kakšne barabe da se škucovski, kakšni
beboči intelektualci, kakšna buržoazna svojat prav vsakdo, ki je kdajkoli
od blizu preohl "študentske kulture". Kaj stoji nasproti vsem tem ne-
negativitetam? Pozicije proletariata. V imenu katerega Tribunal veselo iz-
reja svoj ples na žici. In zakaj ni alternativ, zakaj samo akvilibris-
tice, zakaj same mehnične lepljenje Marxovih besed na ~~xxxxxx~~ situ-
acije, kakršne preprosto ni, kakor imajo katoliški svojo zlato knjigo za
vse prilikošnosti, s katero že dva tisoč let razlagajo in opravičujejo
vse svoje blazno, paranoično zgodovino, tako imajo tudi nekateri mark-
sanci svoj katekizem, iz katerega "razsednemu sovražniku" prebirajo ko-
sje molitvice. To, dragi Tomaž, je forstve, ki je imelo in še ima veli-

e pozicijah proletariata

[illegible]

v konjunkturalni trdnji artikul. Sklor pa tudi delo same Tribune jemno kaže na poplinski verbalizem njenega "proletarskega" junačenja. Na eni strani zaspi DEMOS s pitejstvi po proletarski kulturi, na drugi strani pa s svoje prakse dokazuje, da je ta pojem privlečen za las. Na svojih kulturnih straneh veselo objavlja prispevke, ki so narevnost klasične kulturniški (se pravi meščanski itn.). Ker drugače preproste ne more delati, ker se je agitprop v zgodovini izkazal kot poguba tako kulture kot razredne pozicije. Ker se je izkazalo, da ostane birokrat birokrat, pa naj si nadene rdečo ali črno nalepko.

Na posipanju s pepelom

Omenil sem že, da ŠKUC obduti sagate xxvix v svojem delu. V svoji opredelitvi, O tem sem govoril tudi v tiskatih, ki jih je P. Mastnak take neumisljene špale, pa se za osnovna vprašanja ni hotel obregati. Ker bi mu bržkone kvarile idilične slike predrnih buržoasnih agentov. Ampak letine se kažejo jedra stvari. 1) množična kultura, ki je v veliki večini naveden ali nezaveden eksponent planetarnega kapitala (visokotirajski čusepali in revije, filmi in teve programi) 2) delavski razred kot porabnik take reke izključno množične kulture: vsakei se znanj in razvidni - kake sarseti prelom; 3) "sodvi umetnosti", ki se prav take v veliki večini na razpolago enemu alaju (ve se, kateremu), plačuje, da jih delovski razred; 4) kako je mogoče ukrepati tu in zdaj (ŠKUC, Tribuna, Problemi itd.), da bi bile te stanje, ne presedeče, ampak radikalne ukinjene. V te na vprašanje, na katera si pri bil. Cu skusane odgovarjati, sveda jih je še cela vrata, vendar še ene smoti, če je dosledne zastavljeno, potegne za saba vsa druga. In kako vi, slovenski Tribune? S peresom P. Mastnaka ste napisali "izohidišča za razpravo o slovenski kulturi", pa ta izohidišča nič kaj preveč ne sorožeje v gnoje ne bule, ki nas vse pritiska s vseh strani. Se mogoče zašeti razgovori, polemike, naj bi tudi kroganje in zmerjanje, samo da nas ne pripeljejo vsaj za korak naprej? Očitano nam odprst, ampak sami je doslej niste kaj pridra izrabljali. Dekler bede razredne pozicije estajale v aktivnih in pisalnih strojih, deklar bi seljenje pameti vrhunske revolucionarni akt. bo teško premikniti gore. Gorje, kadar je praved pametnih skupaj.

Tovaršiški pozdrav
 vaš Jaka J. Globocnik
 Ljubljana, 5.XI.1978
 P.S.: Da ne bi bile pomote, govorim samo in o človeku v svojem imenu,
 SKUC je pri tem povsem nedolžen.

Oba ŠKUCova odgovora na Tribunino kritiko sta si enaka v tem, da na konkretno kritično analizo ne odgovarjata. Problematiko skušata premestiti, pozornost zaobrni na neka druga abstraktna vprašanja. Toda dokler ŠKUC na našo kritiko ne bo odgovoril – konkretno, analitično, argumentirano – dotlej bo ta kritika stala in veljala. Izmišljanje ŠKUCa nikakor ni spodmikanje njenih argumentov: ŠKUCov manevar ignoranca pač ni noben argument (njemu v prid). Zato ostane samo spoprijem s prispelima tekstoma.

I. Škvorov enostavni „na gobec“

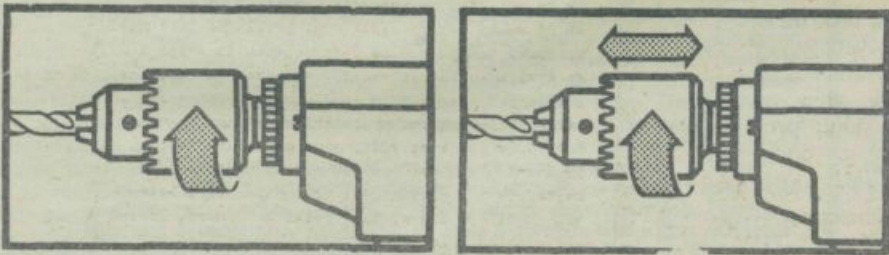
K Škvorovemu tekstu je treba pripomniti dve: 1/Tam, kjer zaboli nemoč teorije, zasrbi moč pesti. Ta za silo pisarni član izvršnega odbora ŠKUCa bi svojega nasprotnika „najraje na gobec“: tu bi hotela govoriti kritika pesti, ne da bi spregovorila pest kritike. To je stalinistična pozicija, ki „zaradi enostavnosti“ odpravlja nevšečno teorijo tako, da razbija glave, ki teoretsko mislijo. 2) Obmetavanje marksistično-leninistične kritike z „razkazovanjem mladostniških možganskih mišic“ (pač zgleda, da ima Š. v glavi mišice?) in „sproščanjem“, „odvečne energije“ razkriva primitivizem ideoloških kalupov organizicizma in energetizma: „diskurz“, ki se kmalu izliva v fašistoidnega in fašističnega. – Iz nadaljnega „dialoga“ s Škvorom bi po znani paradigmi (Bošnjak-Škvor) rezultiralo dvojje Škvorcev.

II. Odgovor občana Zlobca

1) Odgovoril je privatnik Jaša L. Zlobec (ponujajoč se z „vaš“), ki se je čutil ne samo poklicanega, da daje pričevalo o ŠKUCovi nedolžnosti, ampak tudi, da z očetovske pozicije okra „dečke“ s Tribune. On sam je dovolj, ni mu potrebno nastopati organizirano, ni mu potrebno biti organiziran: kot vsak burgeois je sam sebi središče sveta, okoli katerega se vse organizira. Tako vedno nastopa „osebno“. – Konstrukt „personalne samozadostnosti“ je ideologija privatnega (duhovnega, kulturniškega) producenta, ki dejansko razmerje postavlja na glavo. Ker je Jaša kot vsak „smrtnik“ (smrtnost „človeka“ je pri nas filozofsko dokazana) produkt in personifikacija določenih zgodovinskih družbenih razmer in razmerij, v ta razmerja neodvezljivo vpet vedno na določen in določljivi razredni poziciji, ne more nikdar govoriti kot kar Jaša L. Z. Določa ga, da je sin C. Zlobca, pesnika, ki je po vojni pomagal opravljati pionirsko delo, ko so postavljali umetnost kot vrata za izstopanje iz revolucije (ta določena „rojstva in stanu“ določa „izobrazbo in poklic“), da je „veteran“ našega „študentskega gibanja“, da je sam „slovenski pesnik“, da je direktor (tako se je dal nazvati v „Poletu“, 1. 11. 1978) ŠKUCa. Ne, Jaša ne govori „samo in edinole v svojem imenu“ naj bi verjeli zagotavljanju ali imenu? „marveč govori v svojem imenu „samo in edinole“ kot predsednik ŠKUCa, razredno opredeljenega ŠKUCa. Tako se hkrati izognemo navideznu paradoksu, da Jaša – privatnik reagira na kritiko, Jaša-predsednik ŠKUCa pa nanjo molče pristaja.

2) Z vpeljavo abstraktuma „konkretnega stanja tu in zdaj“ se J. izogne konkretnemu odgovoru. V tem ko Tribunal očita abstraktnost, jo dejansko sam producira.

Kaj ve o tem „konkretnem stanju“? Tisto, kar so mu povedale „redke, a zgovorne raziskave“, ki naj bi prikazale, da je proletarij pri nas „izrazito handicapan razred“ – kljub „nedvomnim uspehom pri samoupravljanju“ – in da so „družbeni sloji pri nas vertikalno takorekoč (!) imobilni“. To je slabo prežvečena tista „znanost“, ki se ji reče slovenska meščanska pozitivistična sociologija. G. Zlobec! a) Proletarij ni sociološka kategorija, ki se jo poišče z metriskimi analizami meščanske sociologije, temveč ima svoje mesto v zgodovini, v razrednem boju, v katerem se bojuje za revolucionarne spremembe družbenih odnosov. Zato se da njegov obstoj, njegovo revolucionarno akcijo pri nas otipati, teoretsko zagrabiti samo skozi analizo revolucionarnih sprememb, torej z uveljavljanjem delavskega samoupravljanja. Tako se J. znajde tu v dreku, kajti na eni strani trdi, da smo v samoupravljanju dosegli znatne uspehe, na drugi pa, da je proletarij handicapan. – V nasprotju z J. Zlobcem, ki se mu ni posrečil poklon „oblasti“ se zavedamo, da v delavskem samoupravljanju še nismo dosegli „znatnih uspehov“ in da je zaradi tega potreben nadaljnji razredni boj, ki ga bi delavski razred predvsem preko in znotraj svoje avantgarde, svojega organiziranega bojnega oddelka – ZK, na vseh „področjih“ družbe. Tako gre tudi za revolucionarno koncipiranje kulture, za vključevanje kulture v revolucioniranje obstoječih družbenih odnosov in s tem v revolucioniranje obstoječih odnosov v kulturi sami. b) Ne gre nam za „socialno mobilnost“, „družbenih slojev“, temveč za odpravo družbenih razredov; ne za plezanje in padanje po „socialni lestvici“, marveč za razredni boj, ki odpravlja razredno družbo. Politična konsekvence je razpad dejavnosti na „oblast“ in „ostalo“, tako da je v tej dvojici „oblasti in ostalega“, „oblast“ proudhonovsko tista „slaba stran“, medtem ko je „ostalo“ tista „dobra“. Temu lahko rečemo prezracljena vrednostna opredelitev odnosa med citoyenom in burgeoisom.

ZORKO ŠKVOR

ŠKUC V KNOCK-DOWNU ALI NIZKI UDARCI

S tem sestavkom se ne nameravam spuščati v boj s takozvanim uredništvom, ki je v najboljšem primeru le somišljenik vsaj toliko starega študenta, kot to očita nosilec „študentske (?) kulture“, ker je njegovo iskanje nasprotnika za boj namenjeno bolj razkazovanju mladostniških možganskih mišic, kot pa „prispevek k razrednemu boju“ in zato, ker ne spadam v isto boksarsko kategorijo. Tudi ne nameravam vložiti toliko truda v analizo analize kot ga je vložilo uredništvo v zlaganje argumentov, ker je vsak dovolj osveščen bralec lahko sam ugotovil, da take argumente ni potrebno pobijati. Kot član izvršnega odbora ŠKUCa pa bom opozoril in dopolnil nekatere stvari za tiste, ki jih je fascinirala veličina in teža teoretičnega znanja o ŠKUCu v 4. št. Tribune, čeprav se prispevki označeni s „pismi uredništvu“ ne honorirajo in kljub temu, da bo odgovor še daljši.

Že 1. Žagar je kot mlajši član uredništva v nekaj opilkah v 1. št. pokazal, da ve, kako je treba med starejšimi misliti o ŠKUCu, toda ker je članek sam vseboval zaključno misel, da je W-E edino, o čemer bi mu bilo vredno pisati, 2. odgovora ni potreboval. V 4. št. pa gre za poskus argumentiranja nekega apriorističnega mišljenja, ki se vedno bolj zagrenjeno znova in znova hoče dokazovati „na primeru ŠKUCa“, kot da bi šlo za konkurenčno štacuno, ki ji je potrebno škodovati. 3. V kolikor je bil Zajčev tekst o propadlem maratonu na FF prodoren z obračunavanjem novih svetnikov, je že tekst o dogajanju v Operi pokazal enostranskost zaradi površnega apliciranja ugotovitev. Sedanje dokončno dozorele ugotovitve pa so že ponavljanje, 4. ki zamuja in ki udarja po najbližjem na veliko veselje tistim, ki dvigajo naklado časopisu, ker se hočejo zabavati.

Kot kaže, se uredništvo noče več „tepsti“ z odraslimi, ker jih dobijo nazaj ali pa se jim je to zadelo nespodobno. Odvečno energijo pa je potrebno sprostiti, zato se mi ne zdi čudno, da je analiza zanemarila celoto. To pa je že dovolj za napačne zaključke in za neučinkovito kuhanje lepila za etikete. Analiza ŠKUCa v „kulturniških sferah“ 5. bi morala najprej uvideti, koliko je bilo v teh sferah narejenega in kakšno mesto ima ŠKUC znotraj njih. Ali so morda tekoče spremembe v kulturniških institucijah posledica zadovoljstva delovnih ljudi? Če bi uredništvo to videlo, ne bi poslalo vso teoretično zalogo na napačna vrata in tako zmanjšalo vrednost realni ugotovitvi, da je klerikalizem na slovenskem trdoživ in prilagodljiv. Za to pa bi si morali prej sneti očala, ki jim jih je nataknil kakšen doktor tako, da imajo eno lečo z minus, drugo pa s plus dioptrijo. Tako bi tudi videli pridobitev uporabe novih prostorov kot praznik, ki v resnici to je. 6. Da praznik to za uredništvo ni, je gotovo krivo tudi dejstvo, da jim je iz teoretičnega koncepta izpadel čas od vojne do danes, tako da ostajajo v času ko „prazniki predvsem niso bili delavski prazniki“.

Zaradi enostavnosti bi avtor tega članka najraje na gobec tistega, ki me ima za „apologeta buržoaznega sveta, kulturniškega gospoda, dejanskost oblasti itd.“, vendar ga skritega za obraz uredništva ne morem. Naj mu bo pa jasno to, da je večji del solate argumentov neužit za podpiranje tez, ki so verbalizem, kljub vsemu naporu. Na tem mestu ne bom šel dlje v ugotavljanju monopolizacije mnenja in o izkoriščanju pozicij uredništva, da ne rečem kar uzurpaciji, o čemer se lahko dogovorimo kje drugje.

Največji del citatov je namreč pobran iz proglasa, ki je namenjen vsem in katerega je napisal 7. L. Zlobec. Poleg samovoljnih konstrukcij uredništva še eksplicitno trdi, da „njegove besede veljajo kot dejanski program“. Tako je analiza vabila že avtomatično analizo programa, ki je v resnici na desni strani plakata. Še več: „teorija se ujema s prakso“. S tehniko sofizmov sevedna. Od te prakse je uredništvo videlo le predavanje „praktičnaja“ Pogačnika. „In še kaj?“. Njim je takoj jasno. Dovolj so „papeške“ besede v vabilu. Izvršni odbor ŠKUCa, ki mora potrditi vsak konkreten projekt, pa v analizo nekako ne paše. Bolj stilna je izmišlica, da je mladi gospodi „malo mar, kaj bi hoteli

Razredni boj za J. ne obstoji. Njegova idejna in teoretska zmeda se konkretizira v nadomestnem konceptu boja med generacijami, se biologizira. To pa je buržoazni koncept par excellence, „četudi“ so z njim svojčas motivirali novolevičarji. Pri tem lahko proletarij figurira – in pri J. dejansko figurira – samo še kastrirano kot „vrednostna kategorija“. Tako se da J. povzeti jedrnatost: veliko moraliziranja, nič teorije. Če J. ob vsem tem zna trditi, da gre tudi njemu „za pozicije proletariata“, je to goli čvek. Za proletarsko pozicijo je potrebna revolucionarna teorija, je potreben proletarski način mišljenja: zgodovinsko-materialistična dialektika. S tem pa nima J. nič skupnega – razen občasne fraze.

3) J., ki si z marksizmom-leninizmom nikoli ni prišel na čisto, ki Marxa ni nikdar „uporabljal“, očita Tribuni, da ga zlorablja. Ker mu slika družbene dejavnosti posreduje buržoazna sociologija, se mu marksistično-leninistična kritična analiza prikazuje kot „samo mehanično lepljenje Marxovih besed na situacijo, kakršne preprosto ni“. V ozadju je v največji meri meščanska predstava razmerja med teorijo in prakso: da se namreč teorija „aplicira“ na prakso. Predstava, ki predpostavlja ločenost, vsakebnost teorije in prakse. – Kolikor se globlje pri tem na tleh socializma, J. trdovratno ločevanje teoretske analize in njene naknadne „aplikacije“ na prakso toliko bolj preseneča, kar ta veliki borec proti stalinizmu, Jaša L. Zlobec, pristane tako na idejnih tleh stalinizma. Izgleda, da je njegov obračun s stalinizmom ostal pri demagoški praznoti krlitice „Brežnjev je fašist“. J. je opisal zgodovinsko gibanje: kakor je idejno snovanje socialne demokracije (II. internacionala) preteklo v stalinizmu, tako sodobni svobodomiselni buržuj prevladuje stalinizem tako, da se prekobali nazaj v socialnodemokracijo. J. je bil tudi izvrševalec „reprize“: najprej so stalinisti označili socialne demokrate za fašiste, zdaj socialni demokrati oznako vračajo stalinizmu.

4) Iz te socialnodemokratsko-stalinistične pozicije se lahko zgodi, da J. uporablja „idejno orožje“ zadrti antikomunistične propagande od včeraj in danes – kolektivizem, čredni nagon, rdeča kolektivistična pošast; dalje: jakobinizem, obtožbo, ki jo je menjševiški Trocki pogruntal proti Leninu.

5) J. zgodovinsko-materialistično dialektično analizo označuje z „fantazmagorijami razboljenega uma“. Janez Evangelist Krek je Heglovo dialektiko označil z „zmedenimi sanjarijami razbolele domišljije, v deliriju rojenimi umstvenimi spakami“. Toda medtem ko je Krek pri tem ugotavljal, da se je znanost „odtujila od Boga“, J. kar lepo zahteva, naj bi se „vsa stvar“ odtujila v norišnico. – Tu pripravlja na dan laž ŠKUCovega demokratizma, malomeščanske prizadevanja za združitev vseh in vsakogar, ne glede na to, kaj kdo dela in za kaj se kdo bori, deklarirane „vsečloveške“, „odprtosti“ do vseh smeri: za njegovim hrbtno stoji aparat klasične razredne represije, ki ga je pripravil poklicati na pomoč takoj, ko se čuti ogroženega, razredno ogroženega.

6) Velik problem se zastavlja J.: „misteriozno avtorstvo“. To je vprašanje po občetovstvu, to je eno temeljnih meščanskih vprašanj. Nič manj meščanska ni predstava, da Tribuna „najema lancknehte“ – so pač miselni okviri, iz katerih filister ne more.

III. Program ŠKUCa

PROGRAM ŠTUDENTSKEGA KULTURNEGA CENTRA, STARI TRG 21
OD 9. do 24. NOVEMBRA 1978.

Četrtek, 9. XI. ob 19h

– Debatni večer o fašizmu in stalinizmu Ob izidu tematske številke Problemov razprav.Uvodni predavanji Rastko Močnik in Slavoj Žižek
ponedeljek, 13. XI. ob 17h

– Otvoritev čitalnice, pogovor o permanentnem ustvarjanju žive literarne revije, predlogi in ideje za ureditev prostora in delo v njem.

torek, 14. XI. ob 19h

– Nastop skupine KINETIKON: film, pesmi, prizori, pogovor
sreda, 15. XI. ob 19h

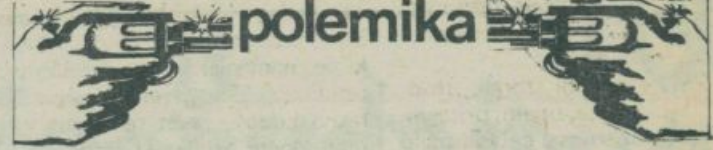
– Literarni večer Tribune poezije, berejo: Majda Kne, Jelka Budimirovič, Peter Kosmač, Igor Žagar, Andrej Rozman, Vinko Möderndorfer, Srečo Zajc, Igor Likar

četrtek, 16. XI. ob 19h

– diskusijski večer: koncept študentskega lista Tribuna
petek, 17. XI. ob 11h

– avdicija kabineta /kabareta Marka Derganca Glasbeniki, plesalci, igralci, vabljeni: bo opera, bo skeč, bo spevna igra, gib, dialog ...
ob 19h

– skupina KINETIKON: filmi „Vsi smo ustvarjalci“ – pogovor

ponedeljek, 20. XI. ob 19h

– Ustanovitev Sekcije za metafizična vprašanja, nosilec Marko Uršič – poskus živega filozofskega dogajanja, odprtega dialoga

torek, 21. XI. ob 19h

– Skupina za izrazni ples: Keith Jarrett: Heurglass; Studio za svobodni ples: OM, Vagabund, Lastovke, Potovanje

četrtek, 23. XI. ob 19h

– Predavanje Andreja Medveda: Pier Paolo Pasolini in vprašanje politične poezije; razgovor

petek, 24. XI. ob 19h

– 216 diapozitivov Kostje Gatnika: Šumi, šumi ŠUMI; pogovor o ljubljanskih para in kvazikulturnih fenomenih

Dokler bo oreh, ki se ga ŠKUC trudi streti, ideologem „množična kultura“, dokler bo „kultura“ obče vprašanje, na katerega je treba najprej nasplošno (transzgodovinsko) odgovoriti ter šele nato morda razpravljati o pasmah „buržoazna kultura“ pa „proletarska kultura“, dokler se bo govorilo o „slojih“ namesto o razredih, o „sodovih umetnosti“ in ne zgodovinsko materialistično o produktih, pa o nekakšnih „gnojnih bulah“, ki da pritiskajo „na nas“ (ve se, kdo je tako govoril – in še govoril), ipd., iz idejne in teoretske zmede ne bo mogoče priti. Dejavnost ŠKUCa, najavljena v priloženem programu, to potrjuje. Dva bisera: a) otvoritev čitalnice – institucija, ki jo je celo buržoazija že dolgo tega postavila v „kulturno preteklost“. Mar mislite revolucionirati z organizacijskimi oblikami, s katerimi je buržoazija, ki pa je tudi pri nas že sto let tega prenehala biti revolucionarni razred? b) sekcija za metafizična vprašanja – „poskus živega filozofskega dogajanja, odprtega dialoga“. Že v tem žargonu je nabita ideološka zaprtost in zgodovinska mrtvost. Nemetafizično vprašano: kakšno sranje je zdaj to in čemu? Kakšna je njegova družbena funkcija? Seveda samo marksizma ni. Potrebno se bo boriti – ne za to, da bi v ŠKUCu odbil stolček, enega izmed mnogih drugih, tako med ostalimi, da bi mogel občasno dvigniti roko in povedati kaj misli. Ne za enakopravnost marksizma, temveč za njegovo hegemonijo. Boj za hegemonijo revolucionarne teorije delavskega gibanja je sestavni del boja za hegemonijo delavskega razreda – boja za delavsko samoupravljanje in komunizem.

S. K. in T. M., landsknechteharkovska

Uredniški zaključek polemike

Jalovost polemike je jalovost v toliko, v kolikor so sami polemizirajoči jalovi in v kolikor je tema polemiziranja jalova.

Prepričani smo bili, da bodo „dečki“ iz ŠKUCa poskusili vsaj v odgovoru razložiti (argumentirano seveda), kar v natisnjem programu niso in so zato pustili luknje, po katerih se pase naša, za lase privlečena, proletarska pozicija. Proletarskost verjetno ni v barvi zastave, ni v paroli in agit-propu (vendar je tudi v tem) temveč je postavljena v sam odnos do odnosov, ki so predmet analize. Tokrat je bil to program Študentskega kulturnega centra. Prihodnjič pa bo to kateri od večerov, ki so bili naštet v priloženem kratkoročnem programu te „študentske“ organizacije.

Članek objavljamo kljub temu, da se avtor izogiba sarni temi in nam postavlja vprašanja, s katerimi bi nas rad zvito speljal stran od problema: v tem je roko hitro, v tem je mistifikacija vzpostavljenih odnosov, ki se po tej poti ne razkrivajo v vsej protislovnosti. Članek objavljamo kljub temu, da Jaša Zlobec žali avtorja članka in ga pošilja v Polje: toda Jaša, če se bodo v Polju zbrali vsi, ki jih pošiljajo tja, potem bo treba Polje kar hitro prepovedati. Objavljamo ga, da se lahko mistifikatorji razkrijejo sami skozi svoj lastni mit in lastni misterij.

Članek objavljamo tudi zaradi tega, da se še bolj razkrije in spozna teoretična in idejna zmeda in impotenca v slovenski kulturi, ki je rezultat kulturnobirokratskega odnosa do kulture same in umetnosti. Članek objavljamo tudi zato, da pokažemo odprta vrata (navzven in navznoter) in to kljub temu, da nam Jaša Zlobec podtika pakiranje z ZK, pri čemer so njegove aluzije na preteklost od srca zlonamerne in je njegova pozicija ostanek iz outside ere slovenskega študentskega gibanja, ki je bil bistveno drugačen od francoskega in drugih, predvsem v tem, da je bil manj temeljit in manj odločen.

Torej tako: gorjača ni tako zelo črvena, kot meni Jaša Zlobec, res pa je, da je mahala po gumijastih možgih. Zato polemiko zaključujemo, vendar bomo v prihodnosti še rekli eno ali dve o proletarski revoluciji in odnosu med delavskim razredom in umetnostjo. Potrudili se bomo, da bomo zelo točni in zelo komunistični.

Uredništvo

persone početi in kaj bodo počele (na stroške del. razr.). Se briljantnejša je ugotovitev o vodji (?) 8, ki je edini (?) 9 izpostavil ime pod program (?) 10 Poleg lažnosti so te trditve podle, saj uredništvo dobro ve, da nam je zavrnilo tekste, od katerih so bili vsi podpisani. Sprejeli so le dva ter program, zatem, ko se na sestanku ŠKUCa nismo mogli z njihovim predstavnikom dogovoriti za sodelovanje pri kulturni strani Tribune. 11 Toliko o tem diplomatskem molku ali sektaštvu.

Uredništvo si za utemeljevanje svojih dokazovanj ponaga še z besedami pobranimi iz prispevka sekcije za video-tape, ki šele nastaja. Zelo dobro pa služi za obsojanje vnaprej. Končno pa je manipulacija po mili volji vidna na več krajih, saj je npr. težko verjeti, da je avtor nezlonamerno prepričan v peko kolačkov, ki so mu glavni razpoznavni znak za nirvanizem, ki naj bi bil zelo nevaren s svojo aktivnostjo v funkciji vzpostavljanja buržoazne nadoblasti.

Tako imamo tukaj lepo kašo Zlobca, kritizerstva, ŠKUCa, programa, revolucionarnosti, mrtvo kulturo, ki jo antikultura oživlja, klerikalizem, revolucijo, ki to ni bila, pa še Coca-cola in osebne tragedije individuumov. Posebno to zadnje je zanimivo. Jaz bi temu dodal še to, da je „obdobju utopizma“ sledilo tudi obdobje ustavnih sprememb. Kar pa se tiče osebnih tragedij, je jasno to, da to ni tragedija Študentskega kulturnega centra. Tragedija je bližja tistemu, ki hoče danes „delati revolucijo“ ali vsaj primat med študentsko populacijo in zato sam oživlja mit revolucionarja iz 71. leta, da bi stopil na njegovo mesto. Pri tem je tako vnet, da pušča analizo različnih interesov v ŠKUCu pred vrati in zamenjuje ŠKUC z Zlobcem. Če je Zlobec v resnici obremenjen s filozofijo 12 tistih let, je obremenjena tudi uredništvo, kar dokazuje že silovitost napada. „Škucovi“ so ta mit že pozabili, pa tudi ni enakega mišljenja med njimi. Napad, ki je videti osebne, dela škodo tudi okolici, ker je poosebljeno uredništvo, ki „edino“ goji Marxovo misel, potegnilo črto med sabo in Zlobcem t. j. ŠKUCom.

Za konec bom dodal še eno popolnoma preprosto stvar, ki je izpadla iz analize. Proglas in vabilo sta veljala tudi za člane Tribune, da bi na dan otvoritve in kasneje prispevali k oblikovanju in sooblikovani program. K razrednemu boju so prispevali raje tako, da so v diplomatskem molku pripravili tekst za knock-down. Tako je udobneje za avtorja, ki bi moral priti na konju, brez da bi dobil lovorko, ker je preprosto konjenica kot konjska kategorija v takem prostoru nekoliko neuporabna.

P. S.

Dostavek na koncu teksta, da cela stran dokazovanja ni napad na ŠKUC, ampak izhodišče za razpravo o slovenski kulturi, je pesek v oči in ne povečuje resnosti tekstu, ki je podoben domači nalogi, ker slabo pozna resnične razmere v ŠKUCu. Za začetek bom zato poslal uredništvu čimprej program. To bom storil tudi zato, da si ne bo domišljalo, da je dejanski program njihovo delo, opravljeno kar izza uredniškega stola.

ZORKO ŠKVOR

1. se pa zato odgovori nanje
2. o tem pa ni pisal, tako da je višek zabavljanja njegov zmazek sam
3. v resnici ji tudi škodi, čeprav se spravlja na posameznika
4. mimogrede – ponavljanje naj bi bil razlog za zavrnitev teksta glasbene komisije
5. v prostem prevodu so to gospodske sfere,
6. o prostorih v SN je inspekcija npr. že povedala svoje,
7. dosedanja program: retrospektivna razstava OHO s predavanjem Brejca, filmi N. Kriznarja, predavanjem Pogačnika, literarnim večerom OHO. Otvoritev z nastopom Pankrtov, Ljubljane 78, Slaka, Derganca, Zajca, filmske projekcije gostovanja ŠKUCa v Beogradu, nastopom Pengova Soorganizacija z radjem Student koncerta Rena rama Soorganizacija s Forumom enotedskega seminarja za „igralce“
8. opravljanje funkcije predsednika mu ne daje pravice biti Programski svet
9. to laž ovrže podpis D. Poniža, Kralja, Dragana
10. verjetno je uredništvo mislilo na proglas, ker je pod programom programski svet
11. razloge zavrnitve zaradi klisejaste oblike ne bom navajal
12. dokazi naj bi bili v diskusijskem prispevku za okroglo mizo o študentski kulturi
13. katerega ni potrebno pustiti pred vrati, kot se jahač boji

Ob preiskušarju žvestobe Ustavi

Na Bavarskem in v drugih predelih unionistične Nemčije pomeni branje marksistične literature „akt“, ki je post festum de facto in de iure protustaven oziroma za „vrle Nemce“ v njihovem govoru, nevaren. Preizkušanje žvestobe ustavi se je spremenilo v sestavljanje seznamov nevarnih organizacij kot so: študentske zveze, društva bivših internirancev in drugih žrtev nacističnega nasilja; „ekstremističnih časopisov“ (v to skupino vrli Nemci uvrščajo liberalne buržoazne časnike); beleženje udeležbe na demonstracijah, zapisovanje literature, ki jo kdo prebira v javnih knjižnicah ali z njo potuje v tujino. Šestletno preizkušanje in izganjanje rdečega vruga iz javnih služb je sprožilo ravno nasprotno, kot so dičneži in vrleži s pomočjo Urada za zaščito ustave (notranje obveščevalne službe pod nadzorstvom notranjega ministra) pričakovali, povečala se je prevratniška dejavnost in s tem hkrati histerija, ki jo črne spake izvajajo tudi proti nerevolucionarnim socialdemokratskim tipom.

Primer Edgarja Voegla: Upravno sodišče v Münchnu je zavrnilo priporočilo, po katerem naj bi učitelja E. Voegla sprejeli v pripravniško službo vsaj za čas, dokler sodišče ne odloči o njegovem celotnem primeru. Med vzroki za odklonitev so šolske oblasti navedle, da je bil dejaven v socialistični zvezi visokošolcev, da je zagovarjal „družbeno lastništvo nad proizvodnimi sredstvi, demokratizacijo vseh procesov družbenega odločanja, da se je zavzemal za akcijsko enotnost s komunisti, za okvirni program socialdemokracije in za teorijo države kot monopolnega kapitalista.“

Zato bi bil že čas, da po pomoru Židov začnemo braniti komuniste, ne pa da jih skušamo izročiti fašističnim krvnikom. Kot je weimarska republika pod vladavino socialdemokratov zadušila revolucionarno kipenje delavskega razreda in tako pripravila Nemčijo za nacizem, tako danes Nemčija v svojem govoru zganja represijsko histerijo, ne samo proti komunističnim partijam in borbenim odredom, temveč proti vsemu, kar bi potencialno lahko bilo proti pravno praznemu prostoru ustave. Kakor se ob tem unionistična črna spaka diči z vrlim baronom Straussom v prvi vrsti političnega teatra, tako si socialdemokrati dajejo opravljanje s staromodnimi plešami za nastop v tem družbenemu sranju. Totalitarni teatraliko pa s histerično prepadenimi facami zganjajo tako vsi skupaj, ko gre za princip monopolnega kapitala in države.

In če mora ameriški general Haing zagovarjati ameriško armado pred takim hokusom pokusom, ki ga zganja obrambni minister Hans Apel; ker „pobalinski amerikanerji“ med združenimi manevri pakta NATO posiljujejo in streljajo dostojne Nemce v desetinah, potem vrli Nemci mimogrede streljajo politične zapornike ob času oktoberfesta, da bi tako ohranili združeni totalitarni teatraliko, staromodne pleše, barona Straussa, monopolni kapital in državo. Tako da bo nemška histerična nadutost lahko kričala: „Na mnoga leta proti komunizmu in antifašizmu“.

B.H.

„Na koncu je fašistična ideologija morala žrtev, oznanjeno na ljubo nemškemu vrhovnemu gospostvu, umakniti osmišljanju, ker je bila šansa, da bo dosegla tisto, za kar je bila doprinesena, že od začetka premajhna, da bi prinesla takšno osmišljanje.“ Theodor W. Adorno, Žargon pravdnosti: str. 136.

A SPET SERJEJO PO ČASOPISIH... JE OGORČENO VZKLIKNIL STARI OČE.

Marsikaj pride danes ljudem v roke. Potem se o tem pogovarja ob kavici, s piščalko ob kakšnem šanku, ali pa s prijateljem med kakšno pavzo. Tu pa tam pride v roke celo kaj posebnega, nam, ki smo marsičesa vajeni morda celo nekoliko tujega. V mislih imam način pisanja nekaterih časopisov, ki izhajajo za naše zdomce. Ti gospodje ali tovariši zdomci, saj se za mnoge ne ve, ali so v tujini pred ali pa po Hitlerju, pač publicirajo. Pišejo razprave o svoji ljubi domovini, ki jih je pred leti pustila na cedilu in razmišljajo in jadikujejo, ali pa razmišljajo čisto po svoje. Tale uvod vam pišem zato, da bi lažje razumeli za kaj gre in pišem ga tudi zaradi sebe, da bi zadevo spjel na pravi trn. Da so naši zdomci v tujini lastniki lokalnih radijskih in televizijskih postaj ni nobena novost in marsikaj spustijo skozi svoje kanale. Marsikatero močno pa spustijo tudi skozi svoje časopise. Tako mi je čisto slučajno padel v roke tale lepi zvezčič ali časopisek, ki se imenuje Ameriška domovina ali po slovensko American Home in ki ga ureja neki James V. Debevec, Tribuni- nim bralcem gotovo neznan. Svoj časopis razpečujejo slovensko živčevemu življu okrog Clevelanda. Pod geslom For Freedom and Justice ga popolnoma poneumlja zlasti z informacijami o domovini. Ne gre dvomiti, da je časopis pod očitnim, ideološkim vplivom klera, ki vabi preko njega vernike na različne shode in manifestacije, pa vendar bi se lahko tako kler kot James resno vprašala, kdaj ga bosta nehala srati. Ker je ta Slovenian Morning Newspaper 8. septembra napisal eno prav močno, jo pogledimo pobliže, zato da se ji nasmejimo od srca in videli bomo, s čim se ukvarjajo. Naši beli bratje na oni strani luže. Na drugi strani piše v rubriki Beseda iz naroda neki K.G. o obisku Kua Huo Fenga v Jugoslaviji. Da bi avtor dal zadevi nekoliko bolj eksplozivnejši ton, so jo naslovili takole: Slovenije Kitajcu niso pokazali. Takole začne razpredati TRST, It. — Devet dni, od 21. do 29. avgusta, se je mudil v Jugoslaviji kitajski državni in partijski voditelj Kua Huo Feng... itd. ... Prva točka tega prispevka — ne vem, ali James v Ameriki še misli, da smo leta 1945, ko je bil Trst nekaj časa naš, da je obravnavanje jugoslovanskega političnega trenutka prenesel v Trst in tja poslal svojega dopisnika. Verjetno James ne pozna povojne geografije Jugoslavije, ker že dolgo časa ni bil pri nas in piše razne neumnosti. Njegov dopisnik K.G. se na dolgo razpisuje, kaj vse je delal Kua Huo Feng pri nas, le z enim stavkom pa ocenjujejo politični pomen srečanja. Najbolj pa moti K.G. zadeva, ki jo kar prepisujem iz njegovega sestavka... „Spet je vzbudilo pozornost, da Hua Kuo Feng ni obiskal Slovenije, čeprav je najbolj razvita jugoslovanska republika. Isto se je zgodilo, ko je Jugoslavijo obiskal Nixon, isto, ko so prišli drugi pomembni državniki. Makedonija, Bosna, Hrvaška, Slovenija pa ne. Od kod ta stalna diskriminacija? Je posledica stališč partijskega vodstva ali ljubosumnost Beograda? ... prav fatalne misli, ki si jih dovoljuje neki K.G. in na ta način obvešča naše zdomce v Ameriki. Verjetno tudi njemu ni povsem jasno, kaj je samoupravni socialistični sistem in živi v lažni prevari, da se Jugoslavija po Informbiroju ni spremenila. Seveda je temu primerna tudi slika ideološke osveščenosti naših zdomcev, o katerih vedno pravimo, da bi morali biti podoba naše družbe v tujini. In kjer se kler pari z informacijo, je pa sam hudič vmes. In taka je Ameriška domovina, časopis za naše zdomce. Polovico jo napišejo v angleščini, polovico v slovenščini. Pogledimo, zakaj vse rabijo slovenski jezik. Na primer za oglase take vrste... Slovenski dijak na Ohio State University potrebuje omaro za perilo... ali pa... Za romanje v Frank v nedeljo, 24. septembra sprejemajo prijave: Lojze Bajc itd., itd. ... ali pa še tole... V nedeljo, 10. septembra bo ob 9.15 v cerkvi sv. Vida sveta maša za pokojnega Johna Novaka ob drugi obletnici njegove smrti... Končajmo ta dokaj žalosten sprehod po enem naših zdomskih tednikov, ki razveseljujejo slovenska ognjišča v Združenih državah Amerike. Verjetno bo netočnostim in navedenim dezinformacijam sodila šele zgodovina.

Pozdravljeni!

Tomaž Gorenc

Tov. PALESTINCEM ČESTITAMO ZA NJIHOV PRAZNIK 29. november in jim želimo še veliko revolucionarnih zmag proti imperializmu, cionizmu — in za uresničenje njihovih legitimnih pravic.

UREDNIŠTVO

M

Herman BROCH: Misli o težavah spoznanja v glasbi

Arnoldu Schoenbergu

Vrednost postavljaajoče delovanje ni nujno racionalno delovanje. Bržda je racionalno delovanje tudi takšno, ki postavlja vrednoto — če pojmuemo „vrednoto“ dovolj široko — ne velja pa obratno. Vrednostno področje ali pravilnejše: področja vrednot racionalnega delovanja so posebni primeri znotraj splošnih področij vrednot.

Racionalno delovanje, ki ni nujno istovetno z racionalnim spoznavanjem, lahko zmeraj razstavimo na dve sestavini: prvič ga človeška nezadostnost določa kot nekaj zemeljsko končnega, toda drugič ga nosi nadčloveška neskončnost Logosa. Racionalno delovanje se prične z izpeljavo enega stanja iz drugega, materialno ali miselno, s končnim številom korakov (bistvo teorije in eksperimenta) ali kadar ga izpeljemo z logičnim zaporedjem končnega števila korakov (na primer vse tehnične tvorbe in kemična sinteza), racionalno pa je tudi, če lahko pojav preslikamo s pomočjo končnega števila elementov v logičnem zaporedju, in sicer z logično enoumno odgovarjajočo točko slike k vsaki točki praslike (pravilnost fotografije ali definiranje). Podobnost z matematično racionalnostjo je očitna: število primerov lahko poljubno razširimo, najdemo jih v vsakem človeškem področju vrednot (Wertgebiet), saj vsako vsebuje racionalno dejanje; sežejo celo v živalske prazračke (racionalnost živalskih skupnosti, terminska država in tako dalje). Vsi primeri označujejo dogajanje, ki učinkuje čutno dostopno in mu daje smer logičnost. Racionalno spoznavanje kot miselno dejanje, kot misleče delovanje je poseben primer tega splošnega racionalnega delovanja.

A racionalno spoznanje ni nujno istovetno z jezikovno izrazljivostjo. Racionalno delovanje je sicer — ker je „logično“ — zmeraj „razumljivo“, le da ni sporočljivo neposredno, temveč samo z racionalno nadrejenim aktom: z „interpretacijo“. V racionalnem spoznavanju se dogaja podobno: sporočljivo pripada bistvu vsakega spoznanja, vendar ni nujno, da se dogaja v urejenem človeškem jeziku ali da je vanj prevodljiva. Vsak naturalističen prikaz, naj bo igralsko posnemanje (vseeno, ali jezikovno ali mimično), portret ali fotografija pokrajine, lahko razumemo kot racionalno sporočilo, ki se strukturno seveda ujema z jezikovno (oblikovano) definicijo, torej pravi o prikaznem enako kot jezik „to je“; teh racionalnih sporočil pravi človeški jezik ne more prevzeti, temveč jih lahko v njem le interpretiramo. V glasbi ima podobno „poljezikovno“ vlogo sicer racionalnega, a ne pristno jezikovnega področja spoznanja (kakor lahko zanesljivo označimo glasbeno spoznanje) postopek vodilnega motiva („lajtmotiv“) to je postopek „imenovanja“ situacij ali oseb, pravo „polimenovanje“, ki ga lahko naraven jezik zgolj interpretira, nikdar pa ga ne more neposredno prevzeti. Skratka — tudi tu bi lahko vrsto primerov poljubno razširili — racionalno spoznanje ni nujno z jezikom izrazljivo spoznanje, temveč je z jezikom izrazljivo poseben primer splošnega racionalnega spoznanja.

Vsem človeškim področjem vrednot lasten „napredek“ prejme bistveno osvetlitev s predpostavljeno te stopnjujoče specializacije — splošno vrednostno dogajanje, racionalno delovanje, je racionalno spoznavanje, jezikovno izrazljivo spoznavanje. Izvor osvetlitve je racionalno in še posebej zavestno jezikovno izrazljivo spoznanje. Kajti nikjer ni logičnost jasneje usmerjena k neskončnemu cilju, v Logosu mirujoči resnici, nikjer nima izid zemeljsko-končnih korakov tako značaja začasnega kot v zavestnem procesu spoznanja. Neskončen, nezaključljiv proces znanosti, ki napreduje od delnega rezultata k delnemu rezultatu, konkretizacija racionalnega zavestnega spoznanja in njegovega napredka kaže najjasneje na neposredno izhajanje napredka iz bistva Logosa in logičnega samega. Kar velja za to najposebejše in vendar najočitnejše in najprozornejše področje vrednot in za njegov napredek, lahko domnevamo, da bi lahko veljalo tudi za napredek na ostalih področjih vrednot, lahko domnevamo, da v tem posplošenem in splošnem napredovanju pripada prav tako vodilna vloga Logosu in spoznanju, da se v širšem smislu uveljavljati tudi tu primat kartezijanskega „cogita“ pred „sum“ („mislim“, „sem“), „Logiko stvari“, ki potiska vse človeško dogajanje navidez brez človekovega sodela, vrnemo v nadčloveško spiritualno sfero.

Dokaz za to je morda prisoten v področjih živalskih vrednot. Zakaj se — kljub vsem teorijam o prilagajanju — ne izboljša termitska zgradba? Zakaj je „logično“ delovanje vseh živali očitno stabilno? Kakšna čast odlikuje človekovo racionalno delovanje pred živalskim, da sme njegovo tvorjenje vrednot (Wertschaffen) — a le, če je resnično tvorjenje vrednot — napredovati, da mora napredovati v večnem približevanju k božjemu? In katero preklestvo — božje preklestvo — ga odlikuje pred živalmi, da mora zapusti njegovo tvorjenje, kolikor ni tvorjenje vrednot, zlu samemu na sebi in zavrženosti, ki je žival ne pozna? Bržda ni na to drugega odgovora, kot je ta v besedi spoznanje, ni drugega kriterija kot sposobnost spoznavanja, ki človeka božje odlikuje; in kot je vodilo stopnjujoče zaporedje od delovanja, ki postavlja vrednoto k vedno večji specializaciji, tako vodi zdaj enako zaporedje od zavestnega spoznavanja prek racionalnega spoznavanja navzgor do splošnega spoznanja, ki se ga zavedamo, čeprav komaj razumemo, ki soniha v vsakem delovanju, ki tvori vrednoto in ki slednjemu podeljuje svojo človeško — božjo čast. Če to drži — in vse kaže tako — potem lahko s prilagoditvijo Kantovih besed, da edino vsebovanost matematike vzpostavi znanost kot znanost, postavimo domnevo, da postane šele z vsebovanostjo spoznanja področje vrednot pravo področje vrednot.

Posplošeno, nadjezikovno, ja, nadracionalno spoznanje! V njem je dostojanstvo vrednote tvorečega človeka, v določeni meri je vsebovano v vsakem prijemu njegovega (racionalnega) delovanja; prestavljanje v racionalno, jezikovno izrazljivo „normalno“ spoznanje ni nikakor nujno, čeprav morda ni področja vrednot, ki se ne nagiba ali se ne bi nagibalo k takšni višji jasnosti in stanju „samoosvedenja“ (Selbstbewusstsein). Apriorna vsebina doživljanja in racionalnemu spoznanju nedosegljiva neposrednost ter širina življenja odlikujejo to posplošeno nadracionalno spoznanje; to vedenje, pravilnejše slutenje tega dejstva, ustvari „praktiku“ (nekega) področja vrednot ponavljajoče zadovoljstvo (radovoljno mu je dostopen celo eksperimentalni fizik), da zre pogosto z banalnimi, čisto neupravičenim, redko upravičenim prezirom in zviška na „teorijo“; ne zaupa „zgolj“ izvedeni, „samointerpretacijski“ vlogi čisto racionalnega in intelektualnega, kajti čuti se bližje svetu, čuti — čeprav ne zmeraj upravičeno — da je njegovo znanje „boljše“ in spoznanje „pristnejše“, to čuti, ker čuti spoznanje v svojem delovanju. Racionalno delovanje, ki se na primer dogaja znotraj področja vrednot glasbe, je zanesljivo prepojeno s spoznanjem, ampak to spoznanje ni nikakor tisto, ki je shranjeno v „teoriji glasbe“, temveč izhaja neposredno iz glasbenega delovanja, tako neposredno, kakor je vanj prišlo: odveč je opozarjanje na bogastvo spoznanj pri Beethovnu, ki ima prav malo skupnega z njegovim glasbenoteoretičnim znanjem.

Če obstaja takšno splošno, nejezikovno nadjezikovno, neracionalno nadracionalno spoznanje, potem mora prodrati v vse stopnje spoznavanja, mora biti prisotno kljub svoji iracionalnosti v racionalnem in v jezikovno izrazljivem spoznanju, kot mora prodrati prav tako delovanje, ki tvori to vrednoto, kot tako, to nedoumljivo temno dogajanje v najsvetlejši dele zavesti, v katerih je usmerjajoče prisotno. In v tem „povsod“ in vendar „nikjer“ se zazdi to splošno spoznanje, ki ga običajno in upravičeno označujemo kar „iracionalno“, podobno onemu iracionalnemu splošnemu dogajanju. Kljub njegovi nedoumljivosti je vedenje o njegovem obstoju dano; ne samo kot introspektivno vedenje o „duhu“, ki ga zanesljivo občuti vsak človek v svojem jazu in ki se ostro dviga nad svetlo intelektualno in jezikovno zavest, to iracionalno vedenje ni trdno dano samo kot vedenje o tem najdragocenejšem v človeku, temveč tudi kot logična nujnost: brezciljno bi zadevalo v prazno neskončno logično povračilo, ki poganja znanost od rezultata k rezultatu, ta logična prisila, ki vodi dogajanje vrednot (Wertgeschehen) k zmerom novim in humanejšim oblikam sveta, vse to bi se moralo zlomiti v brezsmiselnost, če ne bi bilo apriornega vedenja o cilju! Vendar ni vse odvisno samo od tega vedenja, od tega cilja, totalnosti biti, temveč tudi od njegovega začetka. Kajti za vsak posamezen pojav moramo najprej vedeti, še preden ga spoznamo, v vsakem od njih leži totalnost, z vsakim posebej — v njem zrcaljen — mora „duh“ spoznavajočega vpostaviti povezavo. In še več: bi zavestno spoznavanje sploh moglo delovati, bi še moglo logično delovati, če bi ugasnilo apriorno vedenje o Logosu? Tu

ŠD

F

FILIPINI

Vsi smo se razveselili uspehov „naših fantov“ na svetovnem prvenstvu v košarki in osvojene zlate medalje za Jugoslavijo. Tekmovanje je potekalo v daljni deželi Filipinih. Zato se lahko vprašamo, kaj vemo o tej deželi oziroma koliko smo zvedeli o njej.

Ima okoli 42 milijonov prebivalcev, 300.000 kv. m. površine, razdeljene na tisoče manjših in večjih otokov. Zvedeli smo lahko tudi, da imajo izredno radi košarko, (zakaj, bom poskušal pojasniti kasneje), da dežela sicer ni posebno bogata a se razvija (kako se razvija bom tudi skušal pojasniti), da imajo zelo lepa dekleta (kaj počnejo, bomo tudi še slišali), ter da jo vodi „predsednik“ Marcos (o katerem bomo tudi še kaj skušali povedati). Predvsem pa je treba še poudariti, da ima ta članek predvsem informativni značaj in je tudi cel tekst podrejen temu namenu.

Zgodovina teh otokov je več kot razgibana. Še predno jih je odkril Magellan na svoji poti okoli sveta, so njeni prebivalci že živahno trgovali predvsem z Arabci. Španci so si le stežka pokorili te otoke. Pri boju jim je uspešno pomagala tudi krščanska vera, tako uspešno, da jim je uspelo pokrstiti skoraj vse prebivalce razen juga, ki je ostal muslimanski. Toda tudi to ni zaustavilo upora. 1896 so razglasili Filipinsko republiko, pomagali Američanom v njihovi vojni proti Španiji, toda ti so za zahvalo le okupirali deželo. Boji so trajali skoraj do prve svetovne vojne, da bi se čez par let zopet uprli. Američani so morali proglašiti avtonomijo in obljubiti samostojnost. To so uresničili šele leta 1946. Toda z formalno neodvisnostjo se ni mnogo spremenilo.

Ameriški načrt kaj storiti s Filipini je bil preprost in zelo moder. Zaradi svojega strateškega položaja so bili Filipini najbolj primerni za državo, ki bi služila za vzglad in za povezavo med ZDA in Azijo. Močna država z „demokracijo“ ureditvijo (ekonomsko razvita s pomočjo ameriškega kapitala) in prostor za vojaške baze in oporišča (največja kar jih ima ZDA zunaj svojih meja). Zato so v petdesetih letih razbili vsa močnejša leva gibanja, močno Narodno osvobodilno armado, ki se je borila že proti Japoncem, a se je morala boriti še naprej za socialno pravičnejšo družbo.

Toda vrnimo se k ameriškemu načrtu, zgraditi zgledno demokracijo. V njem je tudi košarka imela svojo vlogo, saj brez košarke ne more biti prave demokracije in tako je postala košarka kljub nizkoraslosti Filipincev njihov „najprijetnejši šport“. Uvedli so tudi vse druge pomembne stvari za demokracijo. A kaj ko se je stvar popolnoma izjalovila. Filipini so bili in ostali farsa in karikatura ameriške demokracije, do skrajnosti so se razbohotile vse tiste ameriške značilnosti (pravzaprav značilnosti kapitalizma), ki jih pa lahko razvita dežela uspešneje zatise in zakrije. Najboljša primerjava bi bila z Chicagom dvajsetih let. Predvsem so prvi na svetu v številu umorjenih iz strelnega orožja, ter poleg tega zelo razvitim piratstvom in tihotapljenjem, neverjetno množico prostitutk, predvsem okoli ameriških vojaških oporišč. Toda to so le posledice sicer grozljive posledice, a le posledice. Vzroki ležijo pa predvsem v popolni ekonomski odvisnosti od ZDA. Polovica vsega čistega nacionalnega dohodka ostane v rokah manj kot desetini. Gospodarskemu (in seveda političnemu) življenju kroji usodo stopetdeset „velikih družin“, ki nadzorujejo praktično vse, kar je pomembnejšega v deželi. Na eni strani neverjetno razkošje, na drugi strani totalna revščina (kar nikakor ni poskus shematiziranja temveč realnost). Pravijo da se večina filipinskega prebivalstva preživi le zaradi izredne hranljivosti kokosovega oreha. Zemljiška reforma kljub obljubam ni bila nikoli izpeljana, kot eden največjih veleposestnikov se pojavlja ravno katoliška cerkev.

Politično življenje označuje neomejena oblast dolgoletnega predsednika Markosa in njegove soproge Imalde ter neverjetna korupcija in nasilje. Vse skupaj še garnira sicer navidezno neodvisen tisk, toda izredno senzacionalističen, ki s svojim delovanjem odlično služi tistemu namenu, ki ga v takšnem sistemu tisk lahko ima. Vsa leva in napredna gibanja so v popolni ilegali stalno v nevarnosti, zaporji so polni političnih nasprotnikov, toda manj kot bi si mislili, saj so vse nevarnejše itak že pobili ali usmrtili, tako da Markos praktično nima opozicije.

Tem nasprotjem se pridružujejo še nacionalna. Na Filipinih živi veliko število narodov, ki govorijo okoli 90 različnih jezikov. Vladajoči narod so Tagali, jih je okoli 8 milijonov, živijo okoli prestolnice Manile in razumljivo njihov jezik je uradni jezik Filipinov, kljub temu da ga ogromna večina drugih Filipincev ne razume. Najbolj podrejeni so prebivalci juga, saj so poleg drugega še drugačne vere kot večina, so muslimani in ne katoličani.

Zato se ne moremo čuditi, da Filippine stalno pretresajo nemiri, upori demonstracije. Brez dvoma bi cel sistem že dolgo tega razpadel, če ga ne bi tako močno podpirale ZDA in močna ter izredna uvežbana vojska, ki je tudi že Marcosa rešila že zelo neprijetnih situacij. Tako ga je pred desetimi leti, ko je položaj izgledal že izgubljen, samo uspešna akcija vojske, rešila pred vse splošnim uporom. Vodila ga je že omenjena Narodna Osvobodilna Armada (Huki), ki so jo vodili komunisti, podpirali pa vsi napredni sloji na podeželju in mestih. Upor je bil sicer zatrt toda gibanje je ostalo. Toda razbija ga ne le silovita represija, temveč tudi notranja razdvojenost, razcepilo se je vsaj na tri struje, od katerih ima vsaka svoj koncept boja za družbeno preobrazbo.

Drugo pomembnejše gibanje je gibanje južnih muslimanov. Začelo se je kot nacionalno gibanje iz obupa, ker jim je grozilo uničenje genocid (fizično uničenje) in etnocid (uničenje kot naroda). Toda kasneje dobi posebno zaradi vpliva Narodno osvobodilne armade tudi širše značilnosti.

Tu so boji še posebej hudi. Vlada sicer trdi, da hoče mir, toda dela drugače. Pred 6 leti so svet osupnili grozoviti pokoli muslimanov, pred dvema leti smo pa bili obveščeni o referendumu, ki je 93 % bil proti avtonomiji (seveda muslimani niso glasovali, okoli milijon jih je pa itak že ubežalo v sosednje dežele). Vse kaže da mislijo problem rešiti tako, da bodo vse muslimane ali prekrstili, ali pobili ali pa nagnali iz dežele. Vse drugo pa je le pesek v oči.

Še več bi lahko pisali o Filipinih. O Marcosovih socijalnih „reformah“, ki ostajajo na papirju, o preganjanju tihotapstva, kriminala in korupcije (vneli so itak samo majhne ribice, velike so akcije vodile), ter o bodočnosti Filipinov, ki je ob skrbnem varstvu ZDA vse bolj kot rožnata. Toda končajmo tu in se vrnimo zopet na košarko. Nenehno se nam vsiljuje primerjava tega prvenstva z tistim nogometnim v Argentini. Toda na tistem v Argentini Jugoslavija ni sodelovala, pa smo o Argentini zvedeli marsikaj, o Filipinih pa razen košarke nismo slišali ničesar.

P. J.

Dolgo deževanje

P

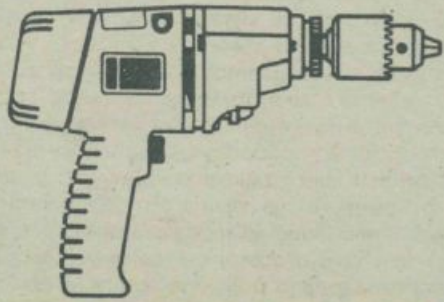
Pesem za moje tovariše

Zdaj pojem za vse svoje tovariše
pesem o izdani revoluciji,
za svoje izdane tovariše pojem
in za svoje tovariše izdajalce.
Veliko pesem o izdajstvu vam pojem
in še večjo pesem o revoluciji.
In moja kitara joče od sramu
in moja kitara vriska od sreče
in moja neverna usta molijo polna gorečnosti
k ČLOVEKU, bogu, ki vanj edino verjamem.

Pojem za tovariša Dagoberta Biermanna,
ki je postal dim iz dimnikov,
ki se je dvigal smrdeč nad Auschwitz
v spreminjajoča se nebasa te zemlje,
katerega pepel je za vedno razsut
čez vsa morja, med vsa ljudstva,
ki je sleherni dan znova umorjen
in ki v boju vsak dan znova vstane od mrtvih
in živi skupaj s tovariši
v mojem čadastem spevu.

Pojem tudi za Eldridgea Cleaverja,
tovariša iz betonske džungle San Francisca,
ki je črnim pokazal črno na belem,
da sovražnik ni bel ali črn, ampak ...
ko Eldridge posadi svojo monumentalno
zamorsko rit, črno na belo, o tem vam pojem,
čez Washington pa na Belo hišo!
In kako so CRNI PANTERJI ušli iz maneže,
iz buržuaznega cirkusa, panika med gledalci.
Pojem o svinjah, kako bežijo iz lož.

In odpev tovarišu Dubčku,
ki je zdaj na turškem psu,
a bi bilo bolje, če bi prišel
po ovinkih pod sekiro,
ali pa kar naravnost pod tanke,
ali pa zaupal v ljudstvu
kot slavna riba tovariša Mao Ce Tunga.
In zato opevam zdravi napuh
potlačenih proti vsem reakcionarjem,
proti kontrarevoluciji 21. avgusta.

DOLGO DEŽEVANJE

misli se je, da bomo pregledali steno, kjer so se začele temperature nižati in svetlobe mučiti. Čeprav mine leto, pa mine samo mesec, ko v tistem čudnem kotu (kot zelo na začetku omagal obok bi bil lahko) spet nekaj manjka. Primerjanje napol brez sape – ker je uvod požrt! Primerjava kar pade: kot je z barvami snega. Kot sence so, sive, rumene, plave, srebrne, mehke, gnile, raskave, bodeče. Kot ti zidovi, stropi, koti, robovi. Kako bi se morali ustaviti zaradi vrat, okameneti in domisliti vesolje niti okrog sonca zlatih vrat. Ravno tako smo se ustavili, še dovolj daleč, da od gozda ne bi videli samo drevesa, dovolj tudi blizu, da se eno samo drevo najbolj veličastno. Si že opazila, da je vse, kar storimo s tabo na pragu navsezadnje kar najobičajnejše. Že večkrat prej smo ti s kakšno besedo povedali, kaj je za vrati. Ker si zaupljiva, nisi bila kaj bolj pozorna na načine, kako smo te besede rekli. Ko si prišla, si igrala igro, da je obiskovalec neumorljiv. (Saj tako je prav, res, lepo je, da se zjutraj, ko sem jaz že zdavnaj pokonci, ko je že zajtrk ves pripravljen in že zalivam rože in nazadnje odpiram polna oken, za katerimi spiš, da te tako od daleč zbijam, da se vseeno preteguješ kot je pričakovati od dobrih ljudi, da me kakor preprosiš še pet minut, ker se mora potrditi vsa dolga zgodba o utrujenosti, ki si mi jo povedala prejšnji večer ali že popoldne, ko je vse še kazalo drugače, ko zgodba sploh še ni bila potrebna. Ali pa je tudi v tebi le mrzla in nesrečna duša.) (Kadar si v hiši, imajo miši smeha svoj ples!) Konec lahko takoj povemo. Tebi se zaradi nekaterih razlogov, ki so morala le čisto moja izmišljotina, ne morejo dogajati hude reči. Tu si v gnezdu, kar naj toplo gnezdo pomeni. Sploh ne boš nikoli mogla vedeti, da celo noč sedim pred vrati. Vsi uroki se lepijo name, ker ... ker kaj se ve, ne vem, morda pa smo posvečeni tudi vsi, ki smo se te dotaknili. Pa sedim na crknjeni pošasti.

Velikokrat sem ti že povedala o nitih, ki me opredajo, ki sem si jih izumila. Pa zakaj pa zakaj je tako. Poudarjati moram, da ne boš kar naprej pozabljala tega ravnega sveta. In da se boš počasi vsaj naučila obenem vedeti, da pride, komur skoraj telefoniram, da boš razumela še dlje, da je bil opozorjen, tudi kdor noče priznati. Kot iz dlani mi kot na vzmeteh skačeš v mnogih osebah. Ko je bilo tako: omenjena si bila in odmenjena, svetel dan se je mračil po starem, ko so se od tvojega smeha začeli na še prašno plavi noči delati ognjemeti. Starci in starke so prislunili slinasti, z obožujočim pritrdjevanjem že vnaprej. Jaz sem se v iskrenih barvah razletavala s tabo. Sem in tja sem se te dotaknila, v samo nama znanih podobah sem ti dajala ljudi, za katere drugi vedo drugače, bistveno drugače. Kasneje lahko spet z grenko ljubeznivostjo odpušča vsem po vrsti.

Zaživi, se vrne, bizarna stara zgodba, dolga, patetična, ker se hoče norca delati, gre pa samo za (bogvekakšen je bil) večer, ko naj bi se kar se da stvari pomešalo v literaturo. Kadar potok narase in z blatom preplavi cele vasi, tako visoko, da mi voda teče v škornje in še kar dežuje, masno iz gnusnega gostega neba, je treba misliti na obscene reči, ki jih po kakšnih osvetljenih svetovih počnejo gospe, da ne bi bile stare. Kako se ne bi domislila še svojih prejšnjih bivališč, kako nadušnim starim mačkam poskušam nataktni očala, jih prepričati, da bi bede, ko poslušam pozne radijske oddaje v neznanih jezikih. Mučim jih, da jih moram na koncu prositi odpusčanja, ljubkujem jih in mačke so pretresene, hreščeče predejo.

MAJDA KNE

Kričim in vpijem prozo o Vietnamu,
pojem o hinavščini, o eksotičnem sočutju,
o političnih puhlicah o prostosti in miru,
opevam redko bradico strička Hoja,
ki mu je bilo prihranjeno preživeti to vojno,
v kateri je že zdavnaj zmagal, to vojno,
ki dalje besni v celici Mohameda Alija,
ki jo vsak dan zasmradujejo v trušču daril,
z uradno predpisano solidarnostjo
v odpustkarskem kšeftu z revolucionarnimi grehi.

In še vedno opevam svojo lubezen
do svoje nočne device,
do svoje svete tovarišice,
ki me vodi v boj in me rešuje
v najvišjo pravičnost svojega smehljaja,
ki mi še zmeraj vse, s čemer jo ranim,
mehko odpoljubi s čela.
Da, razredni boj med spoloma opevam,
osvoboditev iz clincha patriarhalnosti,
iz telesne lastnine naših teles.

Opevam vso svojo zbeganost
in vso grenkobo med bitkami
in ne zamolčim ti svojega molka,
ah, kolikokrat sem zamolčal v zgovornih nočeh
svoj židovski strah, ki zanj pravim,
da ga imam in ki se bojim,
da bo nekoč – ta strah – imel mene.
In glasno pojem v temni človeški gozd
in si s kostmi dajem takt
na pojočem trebuhu kitare.

In tako opevam mir sredi vojne,
opevam pa tudi vojno v tem
trikrat prekletem morilskem miru
ki je mir pokopaljšča,
ki je mir za bodečo žico,
ki je mir v senci gorjače.
Zato opevam revolucionarni boj
za svoje trikrat izdane tovariše
in pray tako za tovariše izdajalce:
v nezlomljivi ponižnosti
opevam
upor.

28. oktobra je bilo v gostilni Jesih območno srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov z ljubljanskega področja. Prireditve spada v sklop drugih podobnih srečanj po celi Sloveniji, ki jih pripravlja Zveza kulturnih organizacij Slovenije – odbor za literarno dejavnost. Najboljši literati s teh srečanj pa se zberejo na republiškem srečanju v Gradišču, kjer se v dveh dneh, kolikor jih imajo na razpolago, bolje spoznajo in se pogovarjajo o skupnih problemih literarnega ustvarjanja. Po Slovenj Gradcu, Sevnici, Črnomlju, Kranju, Ptuj, Novi Gorici, Celju in Kočevju je bilo to srečanje v Ljubljani predzadnje letošnje območno srečanje. Zadnje bo v Murski Soboti.

Za ljubljansko srečanje je prišlo na razpis približno 30 literarnih prispevkov. Ker srečanje v Ljubljani ni bilo načrtovano na začetku leta, so nekatere avtorje priključili območnim srečanjem. Za žirijo, ki je izbrala tekste za literarni večer v Ljubljani, je ostalo devetnajst prispevkov. Zanimivo je to, da poezija ni prevladovala tako močno, kot bi menili po prispevkih raznim literarnim revijam. Število prispevkov je v primerjavi z ljubljanskim kulturnim prostorom relativno majhno in za to sta najbolj verjetna dva razloga. Namreč, da ljubljanski avtorji ne vedo za razpis ali pa se ga nočejo udeležiti zaradi oznake, da je režimski. Ta pridevnik, ki se v ljubljanski kulturni, še bolj pa v kvazi kulturni srenji pogosto pojavlja, se je prijel literarnega gibanja pri ZKOS v prejšnjih letih, ko so v literarnem odboru sedeli ljudje, ki so pazili, da se jim „kulturne pozicije“ ne bodo zamajale. To je bilo nekdanj, danes pa so v odboru v glavnem mladi ustvarjalci, ki precej bolj objektivno gledajo na literarne prispevke. Morda pa je beseda režimski tudi oznaka nedobičkonosnih in prostovoljnih prireditve, kakršna so ta srečanja?

Druga zadeva, ki zaskrbljuje, pa je kvaliteta prispelih tekstov. Razen šestih izbranih pesmi smo izbrali tudi dva ali tri prozne tekste. Če pa povem, da so bile na nekem solidnem nivoju le tri pesmi, je vsak komentar odveč. Pač, lahko se sprašujemo kaj še žene današnje ljudi (mlade in stare), da pišejo sonete z akrostihom, da pišejo pesmi, ki so najbolj podobne političnim agitkam in še to zelo slabim. Ali pa ostajajo pesmi na ravni plagijatov znanih slovenskih pesnikov pretekle in polpretekle dobe (Kajuh, Gradnik). Eden glavnih razlogov je prav gotovo šolska izobrazba. Slavistična osnovnošolska in srednješolska izobrazba, ki pozna slovensko poezijo neke do pesmi štirih, od tam naprej pa le Menarta in Zlobca in redkokdaj Zajca, Salamauna pa omeni le kot črno ovco slovenske poezije. Zaostale pesnike pa našim vrlim šolmoštrm „zmanjka časa“. So seveda tudi izjeme in te pravilo le potrjujejo. V prozi pa so, po prispevkih sodeč, v modi alkoholizem, samomorilci, gastarbajsterstvo in večna tema o ljubezni a la Zabavnik ali Antena.

Ob vseh sporih in prepričljivih med nekaterimi ljubljanskimi skupinami mladih kulturnikov je vsak komentar najbrž povsem odveč.

PETER KOSMAČ

TRIBUNA – ŠTUDENTSKI LIST
TRG OSVOBODITVE 1/II, soba 8
Telefon: 21-280
61000 LJUBLJANA

UREDNIŠTVO:

(glavni urednik) Srečo Zajc,
(odgovorni urednik) Igor Bavčar,
Franc Milošič (Univerza), Bojar
Korsika, Svetomir Jurcan (Teorija),
Blaž Lukan, Igor Ža
gar (Kultura), Rudi Podgornik, Sta
ško Južnič (Naravoslovje),

(grafično oblikovanje) Ante Gor
čala, Branko Bratkovič

Nives Vidrih (Ilektura), Mitja Maru
ško (prodaja), Ludvik Stepančič
Tanja Zgonc – tajnica.

IZDAJAT ELJSKI SVET:

Rudi Rizman, Matjaž Maček (pred
sednik), Milan Katič, Srečo Kolar
Vera Šeško, Viktor Lovrenčič, Mi
ran Žilavec, Aleš Erjavec, Srečo
Kirn, Srečo Zajc, Igor Bavčar.
Uradne ure so vsak delavnik od 10
do 13. ure.
Priprava za tisk: Dnevnik, BEP,
Tisk: Tiskarna Ljudske pravice
Ljubljana

POPRAVEK:
ALEŠ ERJAVEC JE BIL UREDNIK SAMO V PRVI LET OŠNJI ŠTEVILKI, ZATO ODPADNE VSAKA POVEZAVA MED NJIM IN TEKSTI, KI SO BILI V NASLEDNJIH ŠTEVILKAH PODPISANI Z „UREDNIŠTVO“.

Redni javni sestanki uredništva s ob ponedeljkih ob 17. uri.
Neročnina: celoletna za dijače li študente je 50 din, za druge 75 din.
Poština plačana v gotovini. Roko psov ne vračamo in pisem uredništvu ne honoriramo.
Številka žiro računi: 50101-678-47303, z obveznim pri pismom za Tribuno. Oproščeni t meljnega davka na promet po pristojnem sklepu št. 421-1/70 od 22 januarja 1973.

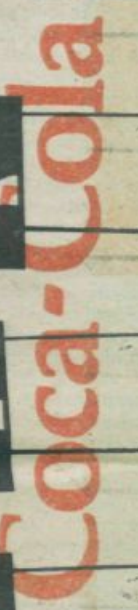
SEM JUGOSLOVANOM ČESTITAMO DAN REPUBLIKE, 29. NOVOBERI
UREDNIŠTVO

DOBIMO SE V ŠN ,7 in 8 decembra.....všN.....V ŠN.....v ŠN.....nnnnn

Tedeni praznuje COCA-COLA desetletnico svojje prisotnosti med jugoslovanskimi porabniki. Ob tej priložnosti se HILLOV SLOVIN, Ljubljana, s svojimi političarji COCA-COLE v TOZD Beograd, Zagreb, Hadžići, Lipijan in Žalec zahvaliti milijono porabnikov za njihovo privrženost in zvestobo COCA-COLI.

Hilati se zahvaljujemo tudi vsej jugoslovaniji trgovski in gostinski mreži ter našim dobaviteljem za dobro poslovno sodelovanje ki nam omogoča zadovoljevanje vašega povpraševanja po tej priljubljeni in visoko kakovosti brezalkoholni pijači.

Nastnak C

niš/zarama dajemo uobičajeni rabat.